TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 27 (1378) 1976 LIEPOS - JULY 1 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. 275 - 4672

Jaunieji akademikai

Su kiekvienu pavasariu baigia universitetus nauji mūsų tautiečiai. Kiek jų baigia, ką baigia ir kur nueina dirbti, niekas neregistruoja visos išeivijos mastu. Dėlto niekas šiandieną negali susekti, kiek priaugo jaunųjų akademikų ir kokias pozicijas užėmė. Viena tik aiškiai matyti, kad viešuose forumuose, kur reikia jaunųjų akademikų aktyvaus pasireiškimo, lietuvių mažai tematyti. Vienas tokių forumų yra baltistikos studijų dienos, rengiamos estų, latvių ir lietuvių. Jų buvo jau keletas įvairiose vietovėse. Kuriems teko jose būti, pastebėjo, kad lietuvių dalyvavimas pats silpniausias skaičiumi. Tiek paskaitininkų, tiek klausytojų eilėse lietuvių matyti mažiausiai. Kad taip būna Švedijoje, nenuostabu, nes ten lietuvių iš viso yra labai mažai, bet kai panašus reiškinys kartojasi Šiaurės Amerikoje, kur lietuviai skaičiuojami šimtais tūkstančių, nejučiomis kyla klausimas, kodėl taip yra. Ar tai reiškia kultūrinį lietuvių atsilikimą, orientaciją į praktines sritis, jaunųjų akademikų nesidomėjimą moksline sritimi, ar ką kitą? Visų pirma reikia pripažinti, kad estai ir latviai, ilgą laiką buvę germaniškoje įtakoje, įsisavino daugiau vakarietiškos tradicijos. Lietuviai, geografinės būklės ir praeities valdovų politikos dėka, buvo daugiau susiję su slavų pasauliu, kurio pėdsakai yra jaučiami ir dabartyje.. Jie atsispindi ir išeivijos lietuvių laikysenoje.

★ ★ ★

Žinoma, tai nėra vienintelė priežastis. Prie jos prisideda ir kitos. Galimas dalykas, kad yra pakitusi jaunųjų mūsų akademikų orientacija studijų srityje. Pavarčius žurnalus "Technikos Žodis", "Medicina", matyti, kad daug jaunos energijos reiškiasi tose praktinėse srityse. Pažvelgus į vienos kitos lietuvių kolonijos studentų sąrašus, taip pat matyti žymi persvara studijuojančių praktinius mokslus. Baltistikoje gi vyrauja daugiausia humanistiniai mokslai, kuriais jaunieji mūsų akademikai daug mažiau domisi. Ar panaši būklė yra pas estus ir latvius, neturime duomenų. Jeigu ir jų orientacija krypsta tokia pat linkme, tai vyresnioji jų karta dar pajėgia įtraukti senojon tradicijon ir pažadinti domesį humanistiniams mokslams. Be to, reikia pastebėti, kad aplamai lietuvių jaunimo veržimasis į mokslą gerokai susilpnėjo. Jei prieš 20 metų mūsų jaunimas visom jėgom veržėsi į mokslą ir mokyklose daug kur pirmavo, tai dabar to veržlumo nebėra. Matyt, paveikė bendra Š. Amerikos nuotaika, gundanti lengvesniam doleriniam gyvenimui. Latviai, ypač estai, šioje srityje parodė daugiau atsparumo. Pvz. augštųjų mokyklų profesūroje, bent Kanadoje, matyti žymiai daugiau estiškų, latviškų nei lietuviškų pavardžių. Tai rodo, kad lietuvių akademikuose yra mažiau veržlumo į akademines karjeras. Apleidimas šių pozicijų reiškia atsisakymą plačių galimybių ir lietuviškajam reikalui. Akademinės viršūnės tebėra didžiai reikšmingos.

★ ★ ★

Pagaliau, jeigu jaunieji mūsų akademikai mažai tesidomi baltistikos studijų dienomis, tai iš dalies kalta ir pati organizacija AABS (Association for Advancement of Baltic Studies). Ji, rengdama pastarąsias studijų dienas Niujorke, labai mažai informavo lietuvių visuomenę apie jas. Mūsų gi visuomenė yra įpratusi skaityti plačias informacijas apie didesnio masto renginius. Jų siaurumas jai reiškia ir paties renginio siaurumą. Be to, AABS, bent lietuviškoji dalis, permažai rūpinasi jaunųjų akademikų įtraukimu mokslinėn veiklon. Yra nemažai ir tokių, kurie apie AABS nėra girdėję. — Panašiai yra ir su kitom organizacijom. Jauni lietuviai akademikai, baigę augštąsias mokyklas, neturi tokios visuomeninės užuovėjos, kur jaustųsi savoje atmosferoje. Lietuvių Bendruomenė yra tokia plati ir įvairi, kad jaunam akademikui nėra prie ko pritapti. Savos atmosferos jis ten mažai teranda. Tradicinių korporacijų, jei neskaityti kelių išimčių, nėra. Jų likučiai nebegali sudaryti tęstinumo ir patraukti jaunųjų. Kaikur bandoma sudaryti akademikų draugijas, sambūrius, klubus, bet irgi be didesnės sėkmės. Vietomis jie visai išnyko. Sėkmingesni yra akademikai ateitininkai ir skautai, nors ir jie reiškiasi pakankamai silpnai. Žodžiu sakant, jaunųjų akademikų problema laukia naujos iniciatyvos, kuri turėtų ateiti iš pačių veiklesnių jaunų akademikų ir žvelgti į padėtį naujomis, bet lietuviškomis akimis. **Pr. G.**

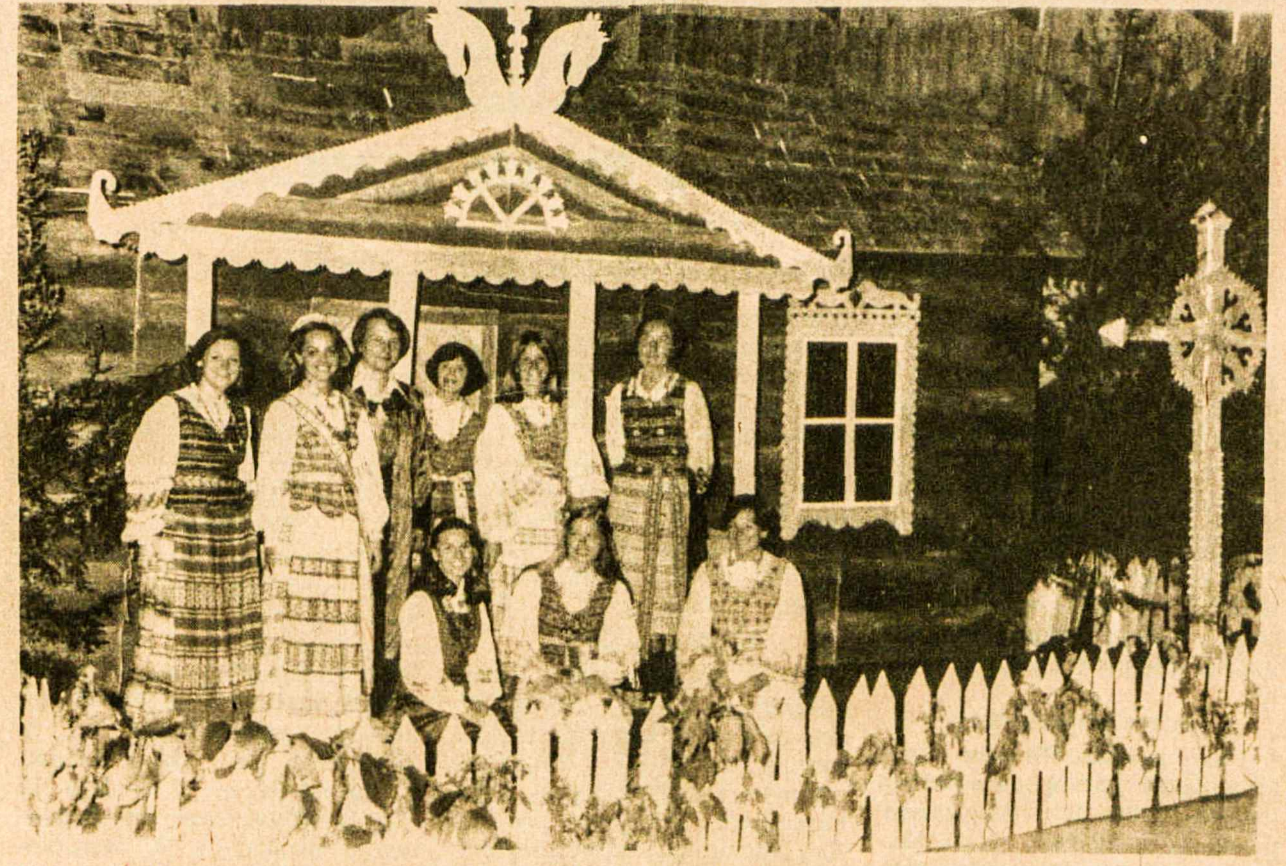

Lietuvių sodyba, kuri buvo įrengta paviljone "Vilnius" Toronto Prisikėlimo salėje tautybių savaitės metu. Sodybą suplanavo ir padarė Kristina Imbrasaitė Nuotr. St. Dabkaus

PRANEŠIMAI IŠ EUROPOS

Biurokratinė daina be galo

Kęstučio Jokubyno ir vėl neišleido pas brolį į Kanadą

Vilniaus vizų ir registracijos skyrius vėl atmetė vilniečio **Kęstučio Jokubyno** prašymą leisti jam išvykti pas brolį, gyvenantį Hamiltone, Kanadoje. Neigiamo atsakymo priežastys jam visiškai nenurodytos. Belieka spėti, jog tos pačios, kaip pradžioje, kai jis pirmą kartą pareiškė norą išvykti užsienin. Vizų skyrius tada atsisakė priimti jo pareiškimą ir dokumentus, nes prašančiojo pase įrašyta sovietinėmis sąlygomis daug reiškianti atžyma — "pasų nuostatai". Visur kitur pasaulyje tokie įrašai piliečių pasuose nedaromi, todėl sunku suprasti, ką tokia iš pažiūros nekalta atžyma "pasų nuostatai" gali turėti bendro su piliečio elementaria teise persikelti iš vieno krašto į kitą.

Biurokratijos auka

Kęstučio Jokubyno konkretus atvejis visų pirma kaip tik tuo įdomus, kad jis parodo **šiandien Lietuvoje vykdomą nei su Helsinkio akto dvasia, nei su kitais tarptautiniais įsipareigojimais nesuderinamą, todėl neteisėtą ir skandalingą, žmogaus bei piliečio teisių apribojimą.** Būdinga ir tai, kad tariamai nekaltas "pasų nuostatų" įrašas paradoksaliai irracionaliu būdu paverčia pilietį — šiuo atveju Kęstutį Jokubyną — totalistinio režimo visagalinčios biurokratijos auka: iš vienos pusės jį verčia išsižadėti gimtojo krašto, kurį jis myli, ir ieškoti laimės tolimoj užsienio šaly; iš kitos pusės jam užkerta tokią galimybę. Nes jeigu jo pase nebūtų to keisto įrašo, jeigu jo pilietinės teisės nebūtų suvaržytos, jeigu savo mylimame gimtajame krašte Kęstutis Jokubynas šiandien jaustųsi laimingas, jis juk visiškai neprašytų leidimo emigruoti; daugių daugiausia jis norėtų tik aplankyti keliasdešimt metų nuo vaikystės nematytąjį savo brolį Kanadoje, bet ne pas jį visam laikui apsigyventi. Tai turėtų būti aišku net ir bukiausiam biurokratui. Todėl juo keistesnis ir nesuprantamas yra sovietinių vidaus reikalų ministerijos organų nusistatymas, pasinaudojant tuo pačiu "pasų nuostatų" pagrindu, sukliudyti Kęstučiui Jokubynui išvykti pas brolį.

Savivalė Vilniuje

Sunku prileisti, kad Vilniaus vizų ir registracijos skyrius drįstų taip savivaliauti, jei nejaustų paramos Maskvoje. Tačiau toji parama kaikada susvyruoja. Antai, pirmą kartą, kai vizų skyrius atsisakė priimti Jokubyno dokumentus, sąjunginė vidaus reikalų ministerija tą savivalės veiksmą patvirtino. Tada K. Jokubynas kreipėsi į augščiausios tarybos prezidiumo pirmininką Podgorną atviru laišku. Netrukus po to (pernai pavasarį) jam buvo pranešta, jog dokumentai priimami svarstymui. Iš tikrųjų tik tam, kad po poros mėnesių būtų galima prašymą nemotyvuotai atmesti.

Šį pavasarį K. Jokubynas savo prašymą pakartojo. Su biurokratiniu tikslumu po dviejų mėnesių, gegužės 24, jam vėl duotas neigiamas atsakymas be jokių paaiškinimų. Tokia biurokratinė daina be galo kažkam Vilniuje ar Maskvoje labai patinka. O gal atsakingieji Oviro pareigūnai mano, kad vien tik brolį užsienyje turėti permaža. Jie galbūt norėtų išgirsti didesnę pasipiktinimo audrą užsienyje, kuri pasiektų augščiausias instancijas . . . Tik ar šitaip galvodami žmogaus teisių mindytojai ir jų talkininkai iš Oviro neapsirinka? K. Jokubyno atvejis yra perdaug akivaizdus, kad juo nesusidomėtų tie, kurie nuoširdžiai rūpinasi Helsinkio akto nuostatų ir pagrindinių žmogaus teisių gerbimu.

Teisių deklaracija

Oviras taip pat labai klysta, manydamas savo biurokratišku "ne" atgrasinti pareiškimo autorių nuo tolesnių žygių reikalauti savo teisių. K. Jokubyno nepalaužė sovietinis kalėjimas, kuriame jis praleido daugiau kaip trečdalį viso savo gyvenimo — 17 metų (g. 1930). Jis perdaug gerai žino (ir net pačiam Podgornui išdrįso priminti), kad SSSR yra pasirašiusi visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, kurioje yra ir toks nuostatas: "Kiekvienas žmogus turi teisę palikti betkurią šalį, taip pat ir savo, ir grįžti atgal" ("LKB Kronika", nr. 19). Pats laikas užsienyje gyvenantiems, pirmoje eilėje Kanadoje, užtarti drąsųjį lietuvį, reikalaujantį teisės išvykti. Ligšiolinės pastangos jį užtarti, matyt, buvo nepakankamos. **A. S.**

Rumunas pas Sadūnaitę

Richard Wurmbrand, iš Rumunijos kilęs protestantų kunigas, daugelį metų už tikėjimą kalintas ir vėliau Norvegijos krikščionių pastangomis išvaduotas, glaudžiai bendradarbiauja su Tarptautine krikščionių misija, kurios tikslas — rūpintis tikėjimo klausimais komunistų valdomuose kraštuose. Savo leidžiamo mėnraščio vokiečių kalba "Stimme der Maertyrer" naujausiame numeryje jis išspausdino straipsnį apie kalėjime laikomą **Nijolę Sadūnaitę.**

Sesuo Sadūnaitė, — rašo kun. R. Wurmbrand, — teisiama už krikščionišką veiklą Lietuvoje, teismui pareiškė:

Tiesos ginti nereikia, nes ji visagalė ir nenugalima! Tik klasta ir melas, būdami bejėgiai prieš tiesą,

(Nukelta į 7-tą psl.)

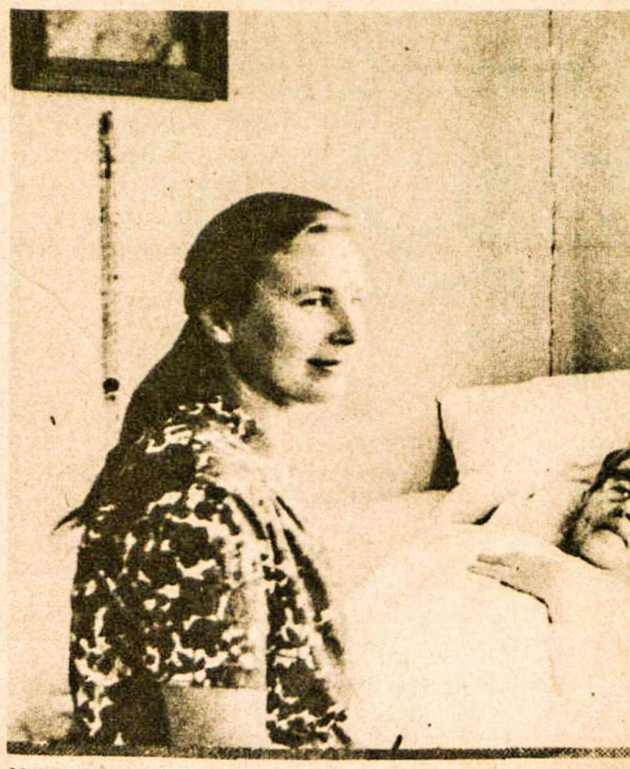

NIJOLĖ SADŪNAITĖ, slaugiusi a.a. kan. P. Rauda 1973 m. Šiuo metu ji atlieka trejų metų bausmę priverstinio darbo stovykloje Sibire

KANADOS ĮVYKIAI

Mirties bausmė

Federacinio parlamento nariai 133:125 balsų santykiu pasisakė už visišką mirties bausmės panaikinimą žmogžudžiams bei kitiems nusikaltėliams. Iš tikrųjų parlamentas jau 1967 m. priėmė įstatymą, suspenduojantį mirties bausmes visiems, išskyrus kalėjimo sargų ir policininkų žudikus. Po penkerių metų jo galiojimas buvo pratęstas iki 1978 m. Premjero P. E. Trudeau vyriausybė šio įstatymo nesilaikė ir mirties bausmių nevykdė. Kalėjimuose dabar jau yra 11 žmogžudžių, nuteistų mirti už policininkų ar kalėjimo sargų nužudymą. Ruošiantis balsuoti už mirties bausmės panaikinimą, premjeras P. E. Trudeau pasakė kalbą, darančią spaudimą parlamento nariams. Pasak jo, mirties bausmės panaikinimas reikštų bent dalies tų nuteistų žmogžudžių pakorimą. Paskutinės egzekucijos Kanadoje buvo 1962 m., kai ją valdė konservatorių premjeras J. Diefenbakeris. Balsuojant už mirties bausmės panaikinimą, visų partijų nariams buvo leista elgtis pagal savo sąžinę. Prieš mirties bausmės panaikinimą pasisakė valdančios liberalų partijos 38 atstovai, visa vienuolikė socialinio kredito atstovų ir didžioji dalis konservatorių. Iš 95-kių konservatorių atstovų už mirties bausmės panaikinimą balsavo tik 18.

Pagrindiniu mirties bausmės panaikinimo architektu buvo kalėjimų ir RCMP policijos ministeris W. Allmand, viešai pareiškęs, kad jis pasitrauks iš kabineto, jeigu teks vykdyti tokias bausmes. Senasis politikas J. Diefenbakeris, pradžioj rėmęs bausmės panaikinimą, pakeitė nuomonę, sužinojęs, kad mirties bausmė nebus taikoma net už krašto išdavimą bei revoliucinius veiksmus. Priėmus naująjį įstatymą, premjeras P. E. Trudeau džiaugėsi, kad Kanada nusisuka nuo žiaurumo ir barbarizmo, o J. Diefenbakeris pareiškė: "Kanadoje dabar užuovėją turės nusikaltėliai iš viso pasaulio . . ." Naujasis įstatymas yra perduotas parlamento teisingumo komitetui, kuris galės pasiūlyti kaikurių pakeitimų. Po to už jį dar kartą bus balsuojama parlamente, bet tada jau niekas nelaukia atmetimo. Įstatymas visiems žmogžudžiams numato po 25 metus kalėjimo, tačiau atsitiktinių žmog-

(Nukelta į 6 psl.)

Pasaulio įvykiai

ITALIJOS PARLAMENTO RINKIMAI NEIŠSPRENDĖ ŠIO KRAŠTO VALDYMO PROBLEMŲ, kurias komplikuoja nuolatinis koalicinių vyriausybių sudarinėjimas. Stipriausia partija liko krikščionys demokratai, praradę tris narius 630 vietų atstovų rūmuose. Ten dabar jie turės 263 savo politikus, o senate — 135, kaip ir prieš rinkimus. Kompartija narių skaičių atstovų rūmuose padidino 49 iki 228, senate 23 iki 116. Trečioje vietoje liko socialistai, šį kartą praradę po keturis atstovus abiejose parlamento institucijose. Skaudžiausio pralaimėjimo susilaukė naujųjų fašistų partija, netekusi 21 atstovo ir 11 senatorių. Nukentėjo ir kitos mažosios partijos—liberalai, respublikininkai ir socialdemokratai. Pirmą kartą į atstovų rūmus įėjo proletarinė demokratų partija su 6 nariais ir radikalų su 4. Kadangi krikščionys demokratai atmeta koaliciją su komunistais, ją ir vėl teks sudaryti su socialistais. Galvosūkį sudaro pastarųjų iškeltas reikalavimas, kad koalicijon būtų įsileisti ir komunistai. Dėl šio reikalavimo ir teko skelbti parlamento rinkimus. Spėjama, kad premjeras A. Moro pasitrauks iš pareigų ir kad naujuoju premjeru prez. G. Leone paskirs kitą krikščionį demokratą. Naujoje koalicijoje su socialistais kompartijai greičiausiai bus suteiktas neoficialus balsas per socialistų atstovus. Didelė kaltės dalis dėl politinės krizės tenka krikščionims demokratams, neturintiems vadų, kurie imtųsi ryžtingų socialinių reformų. Šis jų sustabarėjimas anksčiau ar vėliau gali baigtis komunistų laimėjimu. Savivaldybės rinkimus Romoje laimėjo komunistai, atstovų skaičių nuo 21 padidinę iki 30. Romą valdę krikščionys demokratai taip pat laimėjo tris papildomus atstovus, bet liko antroje vietoje su 27.

DEMONSTRACIJOS LENKIJOJE

Streikai ir demonstracijos niekais pavertė lenkų kompartijos sumanymą padidinti maisto gaminių kainas 60%. Jos buvo užšaldytos nuo 1970 m., kai kompartijos vadą W. Gomulką taip pat dėl nevykusio bandymo pabranginti maisto gaminius pakeitė E. Gierekas. Šį kartą buvo išvengta riaušių, nes E. Gierekas paskubėjo atšaukti ir atidėti numatytą maisto gaminių pabranginimą. Ursus mieste prie Varšuvos traktorių gamyklos darbininkai išardė geležinkelio bėgius, sustabdydami ne tik vietinį susisiekimą, bet ir tarptautinį Varšuvos - Paryžiaus ekspresą. Demonstracijos taip pat buvo prasidėjusios Baltijos uostamiesčiuose — Gdanske, Gdynėje, Ščecine. Maisto gaminių pabranginimo klausimą dabar svarstys Lenkijos seimas. Kainų padidinimą kompartija ir vyriausybė teisina brangių duoninių bei pašarinių grūdų įvežimu iš užsienio dėl pastarųjų dvejų metų blogo derliaus.

KIETESNĖ LINIJA?

Tarptautiniame strateginių studijų institute Londone JAV valstybės sekr. H. Kissingeris atskleidė griežtesnę atolydžio liniją su Sovietų Sąjunga. Ši jo kalba turi aiškų ryšį su prez. G. Fordo pagrindinio varžovo R. Reagano vykdomais Helsinkio nutarimų puolimais ir patarėjo H. Sonnenfeldto 1975 m. pabaigoj padarytu prasitarimu apie R. Europos organinius ryšius su Sovietų Sąjunga. Šį kartą H. Kissingeris pabrėžė, kad JAV vyriausybė nepripažįsta įtakos zonų ir santykiuose su R. Europa remsis tų valstybių savarankišumu bei nepriklausomybe. Vakarų pasauliui jis pasiūlė varžybas su Sovietų Sąjunga. Pasak H. Kissingerio, ekonominės varžybos jau yra laimėtos, karinėse varžybose turima pakankamai jėgos apsaugoti savo interesams, o idėjų jėga ideologinėje sankritoje priklauso nuo mūsų pačių ryžto. Vakarų pasauliui reikia tik laikytis vienybės ir nenukrypti nuo užsibrėžto kurso. Prieš šią kalbą H. Kissingeris V. Vokietijoje buvo susitikęs su P. Afrikos respublikos premjeru J. Vorsteriu. Nemažas dėmesys jų pokalbiuose teko Rodeziją valdančių baltųjų mažumai, kurios laukia neišvengiamas pralaimėjimas. H. Kissingeris pasisakė už tų 274.000 baltųjų įkurdinimą kitose valstybėse su finansine JAV, V. Vokietijos ir Britanijos parama. P. Afrikos respublikai jis pasiūlė santykių lyginimą su negrų dauguma. Pasitarimus su negrų valstybių vadais pradės specialiai Afrikon pasiųstas valstybės departamento pareigūnas W. Schaufele.

PRIPAŽINO SVEIKU

Aštrių protesto balsų visame pasaulyje susilaukė ukrainiečio istoriko Valentino Morozo uždarymas psichiatriniame Serbskio institute. Už antisovietinius raštus jis jau yra praleidęs šešerius metus kalėjime ir turėjo būti perkeltas į darbo stovyklą. "Toronto Star" dienraštis šią žinią buvo gavęs iš jo žmonos Raisos telefoniniu pasikalbėjimu. Tada ji prašė viso pasaulio paramos vyrui iš beprotnamio išlaisvinti. Praėjusią savaitę dienraščio atstovai vėl kalbėjosi telefonu su R. Moroziene. Iš jos sužinojo, kad V. Morozas buvo pripažintas sveiku. Iš Serbskio instituto jis yra pervežtas į Maskvos Butirkų kalėjimą. Atrodo, pasaulinė reakcija privertė kompartiją atsisakyti politinio kalinio kankinimo psichiatrinėje ligoninėje, kurią tvarko KGB pareigūnai. R. Morozienė tikisi, kad jos vyras dabar bus perkeltas į kurią nors darbo stovyklą Mordovijoje.

NETIKĖTA BYLA

Amerikietis žurnalistas A. Friendly, žurnalo "Newsweek" korespondentas Maskvoje, pradėjo bylą prieš sovietų savaitraštį "Literaturnaja Gazeta". Šis laikraštis jį ir du kitus amerikiečius žurnalistus pakartotinai yra pavadinęs JAV CIA žvalgybos agentūros agentais. Nė vienas jų neturi ir neturėjo jokių ryšių su CIA. A. Friendly, remdamasis Sovietų Sąjungos įstatymais, kurie šiuo atveju galioja ir užsieniečiams, reikalauja minėto kaltinimo atšaukimo ir viešo atsiprašymo savaitraščio puslapiuose. Tas klaidingas kaltinimas pažeidžia jo, kaip žurnalisto, garbę ir profesinį prestižą. Ar šiai neįprastai bylai bus duota eiga, paaiškės sekančią savaitę. Pasak sovietų žurnalistų, amerikiečių apkaltinimu buvo siekiama atsilyginti už JAV spaudos pranešimus, kad sovietų korespondentai Vašingtone yra KGB agentai.

NEPASITIKI JA VALSTYBĖMIS

Australijos premjeras M. Fraseris, lankydamasis Pekinge, savo pokalbiuose su premjeru H. Kuo-fengu pabrėžė nepasitikėjimą JAV pajėgumu atsispirti Sovietų Sąjungai. Kritika buvo privataus pobūdžio, bet jos tekstą neapsižiūrėjimo dėka premjero palydovai atidavė žurnalistams. M. Fraserio nuomone, JAV jėgą silpnina prez. G. Fordo ir kongreso nesutarimai. Jais pasinaudojo Sovietų Sąjunga ir Kuba, teikdamos paramą Angolos marksistams. Jis taipgi reiškė susirūpinimą dėl Indijos vandenyno, kuris gali tapti sovietine jūra, jeigu JAV ten nesustiprins savo laivyno. M. Fraseris nuogąstauja, kad Sovietų Sąjunga savo tikslams pietryčių Azijoj gali panaudoti Vietnamą.

Tėviškės Žiburiai – lietuvių savaitraštis
2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis
Metinė prenumerata $10.00, pusmetinė—$6.00. Rėmėjo prenumerata $15.
Skelbimai ruošiamam numeriui primami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra.
Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: $10.00 per year, $6.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

Teskamba... po šalis plačiausias

Melburno Dainos Sambūrio ir jo dirigento Alberto Čelnos sukaktys

IGNAS ALEKNA

Mūsų bendradarbis Australijoje

Išklydome į platųjį pasaulį, palikdami gimtojo namo slenkstį, kurį ar rasim kada, kaip Bernardas Brazdžionis kad sako, kaip relikviją šventą... namų pelenuos. Išklydome nešdamiesi ne auksą, sidabrą ar šilkų skrynias, bet skausmo pripildytą širdį, tėvynės ilgesį ir taip mielą, skambią lietuvišką dainą.

Likimas neleido grįžti prie gimtojo slenkščio; tremtinio lazda besiramsčiuojant reikėjo nuklysti į tolimą žemės pakraščio šalį — Australiją. Atvykę čia supratome, kad vienintelis kelias pasisakyti kas esame — tautinis menas, lietuviška daina. Ir nenuostabu, kad vieni pirmųjų bendro darbo sambūriai ir buvo chorai, kurie kūrėsi ten, kur burdavosi didesnis lietuvių skaičius: Adelaidėje, Melburne, Sydney, Geelonge ir kitur.

Pradžia ir veikla

Melburno lietuvių choro *branduolį sudarė 1949 m.* Petro Morkūno suorganizuotas vyrų choras, kuris persiorganizavo į dvigubą kvartetą, vadovaujamą Juozo Petrašiūno.

Atvykus čia daugiau dainą mylinčių tautiečių, prie veikiančio kvarteto susiorganizavo mišrus choras. 1950 m. priešakin stojo Albertas Čelna, o jį administruoti ėmėsi Leonas Baltrūnas. 1951 m. choras, pasivadinęs "Aido" vardu, dainavo saviesiems ir svetimiesiems, namie ir išvykose, savo koncertuose ir švenčių minėjimuose, šventovėje bei pobūviuose. Deja, gražus choro darbas šeštaisiais veiklos metais, sumažėjus choristų skaičiui, 1956 m. balandžio mėn. buvo baigtas.

Nutilo "Aidas", bet daina ją mylinčių širdyse negeso. Didžių L. Baltrūno pastangų ir rūpesčių dėka 1956 m. gegužės mėn. gimė naujas junginys — Melburno Dainos Sambūris. Jam vadovauti ir vėl kviečiamsa A. Čelna, kuris iki šiai dienai su didžiu pasišventimu sėkmingai vadovauja.

Taigi, Melburno Dainos Sambūriui š.m. gegužės mėn. suėjo 20 gražių, kūrybingų metų, kurie paliko ne tik Melburno, bet ir visos Australijos lietuviams gražiausius atsiminimus savo koncertais namie, Adelaidėje, Sydnėjuje, Geelonge, Morningtone, televizijoje, radijo programose, tarptautiniuose minėjimuose ir kitur.

Ypač vertas paminėti Melburno Dainos Sambūrio koncertas per Australijos muzikos ir dainos varžybų atidarymą Ballarate, po kurio pasigirdo iš muzikos kritikų puikūs atsiliepimai ir geri įvertinimai.

Taip pat paminėtina, kad choro administratoriaus L. Baltrūno iniciatyva ir sambūrio darbu nuo 1968 m. Melburne rengiami baltiečių koncertai, kuriuose dalyvauja M. Dainos Sambūris, latvių ir estų chorai. Koncertus kasmet organizuoja kitas choras, o jų programose visada būna bent 3 dainos, danuojamos jungtinio choro.

Negaliu nepaminėti M. Dainos Sambūrio dalyvavimo kas antri metai Australijos Lietuvių Dienų dainų šventėse. M. Dainos Sambūrio tose šventėse dainuotos dainos: Stp. Sodeikos "Šiaurės pašvaistė", vergų daina iš Verdi operos "Nabukas", K. Kavecko "Vilniuj žydi liepos", Naujalio - Juzeliūno "Lietuva brangi" ir kitos yra palikusios neužmirštamų ir širdį jaudinančių atminimų.

Jei skaityti, kad šio choro, kad ir kitu vardu, pradžia yra 1949 m., tai choras per 27 darbo metus atliko didelį tautinį darbą. Kas besuskaitys, kiek dainuota koncertuose, išvykose, minėjimuose? Kas suskaitys kiek praleista valandų besiruošiant? Kas suskaitys kiek dainininkų buvo choro gretose? Tačiau dar yra keli, kurie nuo pirmųjų choro dienų tebėra jo eilėse: A. Baltrūnienė, E. Balčiūnienė, R. Čelnienė, E. Šeikienė, V. Lazauskas, J. Petrašiūnas, E. Čypienė, J. Daunys, R. Galinis, Milvydai, P. Vaičaitis, Vingriai ir kt.

Ištvermingas dirigentas

Rašant šią Melburno Dainos Sambūrio atlikto tautinio darbo santrauką, ypač reikia paminėti jo vadovą dirigentą Albertą Čelną. Jo darbas neapskaičiuojamas, neįkainojamas, nepalyginamas. Neapskaičiuosi, kiek laiko praleista rūpinantis choru namuose, repeticijose, koncertuose, netgi darbovietėje, kelionėje ar poilsyje. Neįkainosi jo chorui pašvęsto laiko, o juo labiau neįkainosi pasigėrėjimo, duoto saviesiems ir svetimiesiems. Juo labiau neįkainosi tautinės reprezentacijos vertės. Gal kas bandytų palyginti jo darbą, bet nežinau kokios organizacijos narys virš 25 metų taip atsidėjęs būtų dirbęs. O kaip apskaičiuosi ir įvertinsi įdėtą širdį, atsisakymą nuo asmeninio ir labai dažnai šeimai skirtino laiko, pabertų kaikieno priekaištų...

A. Čelna balandžio 26 d. sulaukė 60 m. amžiaus. Melburno Dainos Sambūris savo vadovui pagerbti š.m. gegužės 1 d. suruošė gražias vaišes Melburno Lietuvių Namuose. Sukaktuvininką sveikino ALB krašto valdybos pirm. inž. A. Šimkus, Melburno apylinkės pirm. P. A. Pocius, Lietuvių Klubo pirm. A. Ramanauskas, parapijos choro dirigentas P. Morkūnas ir kt.

A. Čelna gimė 1916 m. IV. 26 Čikagoje, *bet nuo pat jaunystės* dienų gyveno Vilniuje, kur baigė Vytauto Didžiojo gimnaziją, studijavo (smuiką) Vilniaus konservatorijoje ir pradėjo meninį smuikininko darbą Vilniaus "Vaidilos" teatre.

Karo viesulas jį nubloškė į V. Vokietiją, kur vėl pradėjo studijuoti Heidelbergo muzikos konservatorijoje. Jis taip pat dalyvavo Čiurlionio ansamblyje. 1949 m. atvyko į Australiją ir tuoj įsijungė į choro veiklą, perimdamas jo vadovavimą. Kai džiaugiamės ir gėrimės M. Dainos Sambūrio puikiais laimėjimais namie ir svetur, prisiminkime, kad tai yra Alberto Čelnos širdies ir kruopštaus darbo vaisiai.

A. Čelną, sulaukusį 60 metų, nuoširdžiai sveikiname linkėdami dar daug daug džiaugsmingų, kūrybingų ir gražių metų!

Nebūčiau teisingas, jei kalbėdamas apie A. Čelną ir jo tautinį darbą, neprisiminčiau jo žmonos Renatos, kuri, kaip ir jis pats, nuo pat pirmųjų Melburno choro dienų yra jo dalyvė — dainininkė. Nėra abejonės, kad didelis nuopelnas priklauso ir jai.

ALBERTAS ČELNA, Melburno Dainos Sambūrio dirigentas Australijoje, sulaukęs 60 metų amžiaus

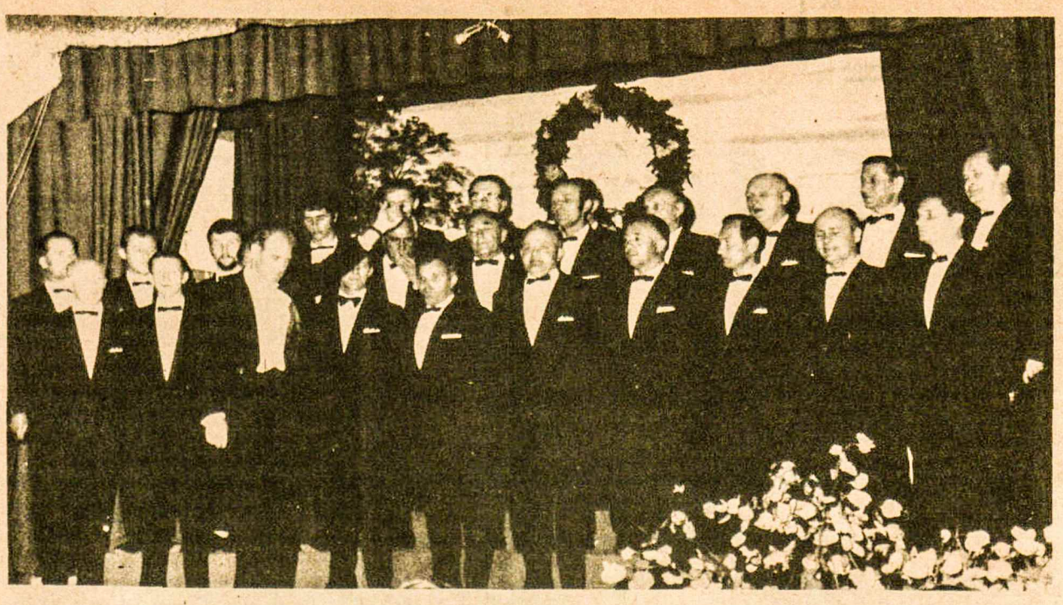

Australijos Melburno Dainos Sambūrio vyrų choras, vadovaujamas A. Čelnos — Nuotr. N. Butkūno

Dabartiniai Lietuvos miesto margumynai

Būdingi faktai iš laikraščio "Biržiečių Žodis", kuris uždraustas siųsti į užsienį

Neseniai Vakarus pasiekė keli numeriai "Biržiečių Žodžio", LKP Biržų komiteto ir rajono darbo žmonių deputatų organo. Jį redaguoja V. Peisaravičius, pavad. P. Skodžius. Šis 4 puslapių mažo formato laikraštėlis išeina 12.000 tiražu tris kartus į savaitę. Iš to laikraštėlio, leidžiamo vietos reikalams, o ne užsieniui, galima įžvelgti dabartinį gyvenimą Biržuose ir aplamai nedideliame Lietuvos mieste.

Gatvių pavadinimai

Visai neseniai Biržuose buvo atnaujintos gatvių pavadinimų lentelės; greta lietuviškų gatvių pavadinimų atsirado ir rusiški. Bet su tais rusiškais gatvių pavadinimais išėjo nevisai gerai: kaikurios gatvės buvo pavadintos prospektais ar aikštėmis. Pačiame miesto centre ant restorano lietuviška lentelė rodo, kad čia J. Janonio gatvė, o rusiškoji — kad čia J. Janonio aikštė. Rusiški gatvių pavadinimai iš lietuvių kalbos buvo išversti, nepaisant jokių taisyklių. Pvz. Gorkio — Gorkovo, Kęstučio — Kestuče ir t.t. (Atrodo, biržiečiai iškabų dažytojai dar rusų kalbos neišmoko arba buvo garsaus Biržų naminio alaus išgėrę... O gal jiems rusų kalba nepatinka?).

Tas rusiškų gatvių pavadinimų įvedimas teisinamas tuo, kad miestą lanko turistai iš visos Sov. Sąjungos, dažni svečiai Biržuose esą kaimynia latviai.

Lietuviai partiečiai

Augštas vietas Biržuose ir rajone užima daugiausia lietuviai komunistai. Pvz. partijos Biržų rajono sekretorius yra J. Kondrotas, antrasis sekretorius E. Trečiokas, organizacinio skyriaus vedėjas A. Kriauklys, bendrojo skyriaus vedėjas K. Marcinkevičius, propagandos ir agitacijos skyriaus vedėja S. Rožėnienė, bet jau partinės įskaitos vedėjas — N. Šlenevas.

Kaikurie lietuviai partiečiai, matyt, nėra labai smarkūs komunistai. Rašoma apie švietimo skyriaus darbuotoją komunistę A. Taurienę ir Kratiškių apylinkės vykdomojo komiteto pirmininką Sov. Sąjungos komunistų partijos narį E. Meškinį, kurie savo motinas laidojo tikybinėmis apeigomis, patys jose dalyvavo. "Partijos narys negali toleruoti, kad šeimos narys būtų laidojamas su bažnyčia", rašo laikraštėlis, "kaip lygiai negali būti pakantus krikštynoms, sutuoktuvėms bažnyčioje. Dalyvauti šiose apeigose — reiškia būti neprincipingam, nuolaidžiam savo, kaip komunisto, sąžinei".

Turgavietėje

"Triukšmingas sekmadienis Biržų turgavietėje" — rašoma kitame laikraštėlio numeryje. "Žmonės derasi, perka, parduoda..." Bet tuos žmones seka budri milicininko akis. Štai sausio 26 d. buvo surašyti trys protokolai. Biržietė Zelma Palšienė pardavinėjo rankomis nertas pirštines, kojines, kepuraites, o Janina Valčiuk — dirbtines gėles. Vanda Žurauskienė atvažiavo net iš Salamiesčio — tikėjosi pelningai išparduoti skarutes, lovatieses. Vasario 2 d. vėl protokolas. Tą dieną buvo sulaikyta Einorių kolūkio kolūkietė Alfonsa Bajorienė, kuri net iš Polocko atvežė skaručių ir bandė jas už augštesnę kainą parduoti Biržuose.

Pavergtoje Lietuvoje dabar draudžiama turgavietėse pardavinėti *valstybinės ir kooperacinės* pramonės pagamintas medžiagas bei žaliavas. (Jas galima palikti pardavimui tik valdžios krautuvėse). Amatininkų dirbinius leidžiama pardavinėti turgavietėse tik turint finansų įstaigos pažymėjimą. Galima prekiauti tik nurodytoje turgavietėje ir tik savo gamybos dirbiniais, kurie nurodyti pažymėjime. Bet, atrodo, žmonės šių taisyklių nesilaiko.

Grįžtant iš Rygos

Biržiečiai apsipirkti dabar dažniausiai važiuoja į Rygą. Rygos įsėdimo aikštėje būrys — rašoma laikraštėlyje. Daugiausia moterys. Tuoj atvyks autobusas Ryga — Kupiškis pro Biržus. *Nemažai tos moterėlės* prisipirko — vienos, žiūrėk, kelios rezginės, kitos — du maišai. Ir garsiai kalbasi tarpusavyje.

— Gal reikės pirkti bilietą už bagažą?

— Konduktorės nėra gal kaip nors praslysim. Gal nepagaus.

— Jeigu pagaus, sakysim, kad nežinojom.

— Vairuotojas visada įspėja.

— Sakysim, kad latviškai nesupratom.

Deja, apie pusiaukelį "pagauna".

— Kur važiuojam? — klausia kontrolierė.

— Į Biržus, — vos girdimai atsako moterys ir nenoromis ieško rublio baudai.

Atlyginimai

Beveik kiekviename laikraštėlio numeryje matyti skelbimų, kad vienai ar kitai įmonei reikalingi darbininkai. Atrodo, nedarbo Biržuose nėra,. bet... Štai viename numeryje toks skelbimėlis: "Biržų linų fabrikui skubiai reikalinga: darbininkės *moterys* (atlyginimas iki 140 rublių), įvairių kategorijų šaltkalviai (atlyginimas iki 170 rublių), vairuotojai (atlyginimas iki 170 rublių)". Kalbama apie maksimalinį mėnesinį atlyginimą. Iš tokių atlyginimų pragyventi, aišku, sunku, todėl reikia visaip "kombinuoti".

Parduotuvės

Biržų vartotojų kooperatyve, rašo "Biržiečių Žodis", pasitaiko nesąžiningo pirkėjų apsvėrimo ir apskaičiavimo atvejų. Jų buvo vaikiško trikotažo - avalynės parduotuvėje (vedėja V. Malibosko), parduotuvėje nr. 9 (pardavėja O. Murauskienė), parduotuvėje nr. 7 (vedėja T. Krasauskienė), daržovių parduotuvėje (pardavėja O. Baronienė).

Aplamai, Biržų vartotojų kooperatyvas negali didžiuotis naujomis parduotuvėmis. Jaučiama prekybinių patalpų stoka. Nėra kur išdėstyti prekių. Labai blogose patalpose įsikūrusios baldų - indų, elektros prekių parduotuvės. Labai anksta parduotuvėje nr. 4. Mažas pagalbines patalpas turi "Eglutės" parduotuvė. Čia pieno skyriuje įrengti du prekystaliai, tačiau dirba tik viena pardavėja. Todėl susidaro didelės eilės, žmonės gaišta brangų laiką.

(Bus daugiau)

PADĖKA

MINĖDAMI auksinę savo vedybų sukaktį, patyrėme daug nuoširdumo St. Petersburge, Floridoj, ir Toronte, už kurį esame labai dėkingi. Jūsų maldos, gausios ir gražios dovanos, sveikinimai žodžiu, raštu ir telegramomis, kurių dalis atskrido iš Lietuvos, paliko mums malonius prisiminimus.

Esame dėkingi Jo Ekselencijai vyskupui V. Brizgiui už mūsų pagerbimą savo atsilankymu į mūsų pobūvį Toronte gegužės 15 d. Taip pat esame dėkingi mūsų konsului dr. J. Žmuidzinui ir Kanados premjerui P. E. Trudeau už raštiškus sveikinimus, Generaliniam Kanados gubernatoriui ir Madame Léger už telegraminį pasveikinimą.

Ačiū J. Mikulioniui už praturtinimą mūsų šventės su savo humoristine kūryba. Ačiū A. Žilvitienei ir J. Gruzdui už šios dalies atlikimą.

Viena didžiausių dovanų buvo mūsų dukrų — Reginos ir jos vyro Jono Hillenbrado, Loretos ir jos vyro Petro Murausko, anūkių Renatos-Dalios Čečiuraitės ir Ramunės Murauskaitės triūsas, ruošiant mūsų paminėjimus Floridoj ir Toronte. Be to, jie apdovanojo mus gausiomis bei vertingomis dovanomis. Už tai jiems tenka didžiausia, neužmirštama mūsų padėka.

Didelė padėka kun. T. Degučiui, OFM, St. Petersburgo vasarvietės Tėvų pranciškonų vienuolyno administratoriui, prelatui J. Balkūnui ir kun. J. Gasiūnui už atnašavimą šv. Mišių vienuolyno koplyčioje. Ačiū už ten tartą prasmingą žodį prelatui J. Balkūnui, už giedojimą Mišių metu muz. A. Mateikai, už pravedimą pobūvio mūsų namuose Floridoje vasario 13-14 d.d. K. Kleivai.

Nuoširdi mūsų padėka už iškilmingas pamaldas bei palaiminimą Toronte Prisikėlimo parapijos klebonui kun. A. Simanavičiui, OFM, dalyvaujant Lietuvos Kankinių parapijos Mississaugoj klebonui kun. P. Ažubaliui ir pranciškonų ordino garbės nariui prelatui J. Balkūnui, specialiai atvykusiam į mūsų iškilmes iš Floridos.

Ačiū labai mieliems solistams — J. Sriubiškienei, V. Verikaičiui, R. Strimaičiui ir muzikui E. Krikščiūnui už giesmes.

Ačiū J. R. Simanavičiui už pravedimą mūsų pobūvio Toronte ir už įteikimą mums Šv. Tėvo palaiminimo, parūpinto Tėvo Augustino, OFM.

Nuoširdus ačiū visiems, vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjusiems prie šių mūsų minėjimų.

Jūs nuskaidrinot mūsų nuotaiką ir palikote jaukų bei šviesų atminimą mūsų širdyse. Mes to neužmiršime niekados, kol Augščiausias laikys mus šios žemės paviršiuje.

Su meile ir padėka Jūsų —

Angelė ir Alfonsas Šmigelskiai

A†A

Brangiai MAMYTEI

Bostone, JAV, staigiai mirus, mūsų mielą draugę dukterį STEFĄ BUBELIENĘ, sūnų PRANĄ ŠIMKŲ ir jų šeimas nuoširdžiai užjaučiame bei kartu liūdime —

G. Vl. Butkiai
St. A. Ciplijauskai
J. A. Empakeriai
R. L. Ciplijauskai
E. A. Kiškiai
K. E. Šlekiai
V. L. Matulevičiai
D. A. Zakarevičiai
V. K. Gapučiai
J. J. Kulikauskai

L. Gvildienė

A†A

JONUI LUMBIUI

Sudburyje auto nelaimėje žuvus, jo brolį VYTAUTĄ, brolienę GERTRŪDĄ bei jų šeimą ir kitus artimuosius skausmo valandoje nuoširdžiai užjaučiame —

Liucija Skripkutė ir mamytė
Hamilton, Ont.

A†A

JŪRATEI PILYPAITIENEI

mirus, vyrui ALGIUI, vaikučiams, tėvui, seseriai, broliui ir visiems artimiesiems reiškia gilią užuojautą —

Skolastika Remeikaitė

Mielą kolegę
STEFĄ BUBELIENĘ ir šeimą,
jos MAMYTEI Bostone mirus,
nuoširdžiai užjaučiame —
Toronto Maironio mokyklos mokytojai ir vedėjas

A†A

ELZBIETAI SIMKIENEI mirus,

jos dukterį S. BUBELIENĘ, sūnų PRANĄ ir jų šeimas liūdesio valandoje nuoširdžiai užjaučiame —

Juozas ir Vygandas Stankai

BALTIC MOVERS
Visų rūšių pervežimas baldai ir kt. Vežamas turtas pilnai apdraustas.
Skambinti tel. LE 4-1403
30 DEWSON St., Toronto, Ont.

Mohawk
Furniture Ltd.

PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

Nemokamas pristatymas į namus.

★ Elektros reikmenys
★ Televizijos aparatai
★ Skalbimo mašinos
★ Vaikų baldai
★ Įvairūs kilimai
★ Šaldytuvai
★ Valgomų kambarių apstatymas ir kt.
★ Siuvamos mašinos
★ Rašomos mašinėlės

KRAUTUVĖS:
Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. — Tel. 537-1442
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. — Tel. 699-4444
Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

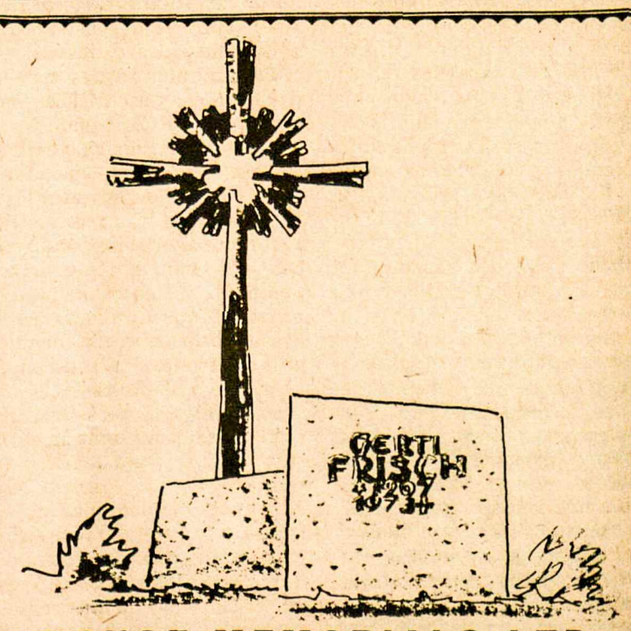

YONGE MEMORIALS LTD.
2019 YONGE ST., Toronto 7 (tarp Davisville ir Eglinton)
Tel. 487-2147, vakarais 445-8955
Meistriškas darbas, puikūs lietuviški projektai
ESTŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ

Beverley Shores, Ind., JAV dvišimtmečio iškilmės rengėjų komitetas su programos dalyviais ir talkininkais. Pirmoje eilėje: inž. Liudas Arbas, programos vedėja Danguolė Bartkuvienė ir vietos lietuvių klubo pirm. inž. Valerijonas Radys. Antroje eilėje iš kairės: k-to narys Vyt. Kasniūnas, solistas Stasys Baras, komiteto narė Meilutė Rulienė, solistas Jonas Vaznelis, muzikas Alvydas Vasaitis, k-to narys Stasys Rudys, Teresė Mildažienė, Rūta Arbienė (klubo sekr.), Vincent Shaulis (miestelio prez.), dr. Jonas Valantiejus (pagrindinis kalbėtojas), dail. Povilas Kaupas, dr. dail. Marija Meškauskaitė-Gaižutienė ir komiteto pirm. inž. Leonas Nekus

Priespauda siaučia Lietuvos menuose

VLADISLOVAS ŽILIUS

Planingas ir galutinis lietuviškojo kultūros "džino" sugrūdimas į butelį prasidėjo 1967 m., kai LKP ck kultūros "ministeriu" paskyrė savo ištikimą darbuotoją Lionginą Šepetį. Naujasis "ministeris", jau anksčiau suvokęs, kad kaip architektas vargiai augščiau braižytojų biuro prasimuš, pasirinko partinės karjeros kelią. Čia jo talentai pasirodė ryškūs. Veiklą kultūros ministerijoje laikydamas tik tarpine, kol grįš į centro komitetą (aišku, jau į augštesnę vietą), ėmėsi besąlygiškai, paklusniai vykdyti visus Maskvos paliepimus, kartu sumaniai laviruodamas tarp bukokų vietinės valdžios stabukų kaprizų.

Būdamas savo gudrumu ir beatodairiškos karjeros siekimu neeilinė figūra, Lietuvos kultūrinio gyvenimo profanavime Šepetys gerokai pralenkė ir savo kolegas "nekultūrininkus". Sovietiniai valdininkai, informacijai apie jų brutalų savivaliavimą vis dažniau prasiskverbiant į Vakarus, dabar stengiasi įvairiais būdais reklamuoti save užsieniui, kiek įmanoma, iš liberalinės pozicijos. Šepetys, itin jautrus lietuvių emigracijos nuomonei, save taip pat "liberalino". Aikteldavo pažįstamų būrys, pamatęs žilstelėjusį "ministerį", Kaziuko mugės dieną perkantį lenkišką verbą: "koks mūsų ministeris — kartu su mumis . . ." Nusirisdavo pritarimo šnabždesys ir pamačius "ministerį" su šeima idiliškai vaikštinėjantį jaukiame Vilniaus kampelyje, kai jo "Volga" su enkavedistu už vairo sekdavo iš pagarbaus atstumo.

Deja, "liberalizmo" demonstracijos nesutrukdė kultūros "ministeriui" duoti įsakymą, draudžiantį be dailininkų sąjungos ir jo leidimo rengti betkokias menų parodas ar parodėles. Nesutrukdė tai "ministeriui" pašalinti iš Dailės parodų rūmų "parodinės komisijos", t. y. kelių dailininkų, bandžiusių užtarti ne vien nuogojo socrealizmo kūrėjus. Ramia sąžine Šepetys perdavė daugelį talentingų jaunųjų dailininkų centro komiteto (tuo pačiu ir KGB) suniokojimui. Visi, kurie nesutiko grįžti prie Šepečio neostalininės linijos, liko už įstatymo ribos: be dailininkų sąjungos paramos, be dirbtuvių, be užsakymų.

Nepasitikėdamas net kelių "parodinių komisijų" atranka, "ministeris" pats vienas prieš kiekvieną parodą pereidavo sales ir savo nuožiūra išmesdavo darbus, kurie pasirodydavo jam esą nepakankamai "socrealistiški" arba jei kurių autorių pavardės jam pasirodydavo kiek įtartinos . . . Asmeninių "liberaliojo" ministerio pastangų dėka nuo kūrybinio darbo liko izoliuotas bene žymiausias pokario Lietuvos teatro režisorius Jonas Jurašas ir su "vilko bilietu" perduotas Saugumo pjudymo kampanijai.

* * *

Atsigavo vyresnioji stalinistų karta. Vėl pasipylė kūriniai plačiai jau suprofanuota liaudies graviūrų ar šventųjų smūtkelių forma vaizduojantys, sakysim, mirštantį mongoloidinių veido bruožų okupacinį rusų kareivį ant "lietuvės motinos" kelių! Liaudies graviūros štrichų ritme pabiro iš dangaus sovietiniai parašiutininkai, vėl pasišiaušė "išvadavimo" durtuvai, vėl grėsmingai pakilo dideli, kampuoti kumščiai Leonardo Tuleikio tapybose, vėl vienodose pozose (nors ir skirtinguose paveiksluose) sugulė kniubšti, kas palangėj, o kas šalia vežimo, "buržuazinių nacionalitsų" nukauti kolchozinimo aktyvistai, "liaudiškai monumentaliose" Džiaukšto interpretacijose.

Savamoksliai, vadinamieji "meno kritikai", kaip Uloza, Vaitkūnas ir kt., pagal valdžios nurodymus, savo diletantiškuose išpuoliuose spaudoje ar parodų salėse vėl nepailstamai ėmė liaupsinti "komunistinio rytojaus" piešėjus, "iš principinių partinių pozicijų" smerkdami tuos, kurie to "rytojaus" piešti nemato prasmės.

Lietuvių pažeminimo ir prievartos vaizdai imami kaip pagrindiniai "socrealizmo" motyvai. Jie yra liūdni ir dezinformuojantys. Matyti buki stribukų veidai jau minėto Džiaukšto drobėse, Kuzminskio — sovietiniai aktyvistai, Lagausko — lietuvaitės su dėkingu entuziazmu kimbančios rusų kareiviams ant kaklo (viena net ore skraido . . .). Vaizduojami Leninai ir okupaciniai generolai, kėpsantys Lietuvos miestų bei miestelių aikštėse . . . Pasityčiojimo paradas apvainikuojamas skulptoriaus Kisieliaus didele špižiaus statula Kryžkalnyje. Tai paminklas Lietuvos okupacijai pagerbti ir pavadintas "armijai — išvaduotojai"! Apgailėtina vienaprasmė simbolika; yra jau ir jos tęsinys — Tamonis, atsisakęs remontuoti jau pradėjusį trupėti balvono postamentą ir netekęs savo gyvybės.

Taip kultūros "ministeris" Šepetys, su Saugumo pagalba, išsiaiškino ir realizavo menuose "socrealistinį savo turiniu ir nacionalinį savo forma" šūkį pochruščiovinėje epochoje.

* * *

Kūrybos vertinimas yra paliktas valdžios stabukų bei nekvalifikuotų "meno kritikų" savivalei, meną suprantančių tik pagal okupacinio režimo dogmą. Jau daug metų iš LKP centro komiteto siautėja "meno žinovas" Sigismundas Šimkus. Šis "specialistas" dažniausiai necenzūriniais išsireiškimais "svarbiuose" okupacinės ideologijos susirinkimuose triuškina visus užsikrėtusius "pūvančia kapitalistine bacila". Mat, pats Šimkus turi aiškiai kūrybinį potraukį fotografuoti lyriškoje išraiškoje Lietuvos miškų grybus. Ir vargas "Minties" leidyklai, jei kurį pusmetį nedovanotinai primiršta jo grybų seriją ir neišleidžia celofanuotų atvirukų komplekte.

Kitas stambus, jau knygų meno "vertintojas" yra naujasis spaudos komiteto viršininkas, KGB statytinis Nekrošius. Leidyklų produkciją jis "vertina" be liudininkų. Labiausiai mėgsta tai daryti užsidaręs savo kabinete pats vienas. Tik po to pasirodo įsakymai, papeikimai, atleidimai iš darbo. Leidyklų ir spaudos komiteto personalas yra išdresiruotas akylai sekti visas knygų, atvirukų ir plakatų leidybos permainas Maskvoje. Pvz. susikompromitavus raudonai spalvai, Maskva pradėjo spausdinti ir mėlynai, ir žaliai... Tada sumėlynavo, sužaliavo kūjai bei pjautuvai ir Vilniuje.

Neliko "Nekrošiaus fronto" nepastebėtas ir neostalinistinės atributikos renesansas Maskvoje — atvirukai ir plakatai turi vėl būti "tokie, kaip rusų". Deja, išėjo blogesni, nes rusai turi jau žymiai tobulesnę poligrafijos bazę ir visą popierių, gaminamą Lietuvoje (Kaune ir Grigiškėse), jie pasiima sau, o Lietuvos leidykloms popierių atsiunčia iš... Kazanės, kurio kokybė labiau tinkama vynioti silkėms, negu spausdinti knygoms.

Be to, reikia neužmiršti, kad Nekrošius vadina save ir poetu, parašo širdį draskančių posmų apie "lietuvaitės geltonas kasas".

* * *

Taip pristatant pseudomeninikus visuomenei, neturinčiai jokios galimybės orientuotis kas vyksta pasauliniame kultūriniame judėjime, išpučiama pseudokūrėjų vertė, o visuomenė dezinformuojama. Žmonės, nesutikę pažeminti savęs, savo talento kolaboracijos ir kūrybinės profanacijos baloje, neišvengiamai atsiduria gilioj izoliacijoj kaip "antitarybiniai elementai". Ta slogi izoliacija gali trukti dešimtmečius, slegiančiai atsiliepdama į žmogaus psichiką. Stiprios valios, didelio pasišventimo reikia, kad nesugniužtum, kad išlaikytum savo žmogiškąjį "aš".

Menininkų izoliacija yra nusikaltimas ne tik prieš juos, kaipo paskirus asmenis, bet ir prieš visos tautos kultūrą aplamai. Jeigu teroru sunaikinamas žmogaus siekis išreikšti save kūryboje, sunaikinamas ir jo įnašas į kultūrinį fondą. O jei menininko kūrybinė galia ir nesužlugdoma, jo kūriniai lieka sukrauti jo bute kaip niekam nereikalingas bagažas, kuris normalios dienos šviesos nepamato. Nedaug Lietuvoj šiandien tokių menininkų — ant vienos rankos pirštų suskaičiuotum.

Gaila tų žmonių, talentingų žmonių, kurie yra neatsparūs savo prigimtimi prievartai arba kurie savo talentą iškeitė į okupanto rublius, į taloną automobiliui ar nedideliam kilimui pirkti (vakariečiai nežino tokių "cūdų"; pastarosios prekės, kaip ir daugelis kitų, ilgus metus reikia laukti eilėj, kad gautum nusipirkti, jei nepriklausai privilegijuotai komunistų klasei).

* * *

Paskutiniaisiais metais Vilniaus parodų rūmuose buvo "planingai" atidaryta eilė respublikinių parodų, kurioms darbai buvo atrenkami pagal griežtai nustatytas temas: kūriniai, šlovinantys Lenino gimimo šimtmetį; kūriniai, skirti "Tarybų Lietuvos 50-čiui (?!). Paroda "Šlovė komunistiniam darbui", paroda "dailininkai — socialistiniam kaimui", paroda "tarybinė armija — išvaduotoja".

Vien paskaitęs šitokių būsimų parodų sąrašą, iškabintą dailininkų sąjungos prieangyje, pasijusdavau negerai. Ir manau, kad ne vien aš, bet ir daug kas pajuto fizinį šleikštulį pabuvojęs paskutinėje parodoje, garbinančioje rusų okupacinę armiją kaip "Lietuvos išvaduotoją". Peržiūrėjęs tos parodos kūrinius, supratau, kad bedugnė mane skiria nuo mano pažįstamų, eksponuojančių savo darbus čia. Išsisklaidė paskutinė viltis, kad juose yra bent elementariausios savigarbos ar žmogiško orumo, jau nekalbant apie visišką tautinio jausmo atrofiją.

Šepetį vėl pelnytai perkėlus į LKP ck rūmus III-jo sekretoriaus pareigoms ir paskyrus MVD komisijos pirmininku emigracijos reikalams, kultūros "ministeriu" pasodintas kažkoks Bielinis. Kol kas nežinoma, ką šis žmogus turi bendro su kultūra aplamai, bet kad pasižymi aršia neapykanta viskam kas nerusiška ir nesovietiška, žinoma. "Socialistinio realizmo" absurdui pabaigos nesimato.

PARDUODAME LIETUVIŠKUS SŪRIUS, estišką duoną. Didelis mėsos gaminių pasirinkimas.
SUPERIOR SAUSAGE CO.
1004 Dundas St. West,
Toronto. Tel. 531-8422

Jurgaičių ir Dainavos kryžiai

M. STONYS

Kryžių kalnas yra į šiaurę nuo Šiaulių, prie didžiojo plento (į rytus nuo jo), einančio nuo Tauragės per Šiaulius į Rygą, tarp Domantų ir Jurgaičių kaimų. Tas Kryžių kalnas prieš pirmąjį pasaulinį karą ir dar po jo buvo vadinamas Pilies kalnu arba Jurgaičių piliakalniu. Tada ant jo buvo nedaug kryžių. Nepriklausomybės metais kryžių skaičius smarkiai didėjo. 1933 m. kryžių buvo labai daug — visas miškas. Taip iš tolo atrodė. Bet įlipęs į kalną, galėjai matyti, kad kryžiai sustatyti eilėmis ir atgręžti į vakarus, į plentą.

Suskaičiuoti tų kryžių niekad nepavykdavo: kas sekmadienį jų vis būdavo daugiau. Vienu metu jų buvo per 600. Daugiausia kryžių, beveik visi, buvo mediniai, paprasto darbo, be išpjaustytų pagražinimų, nedažyti. Daug buvo augštų kryžių, bet nemažai ir vidutinių, žmogaus ūgio, net vieno metro augščio. Buvo nemažai ir tokių, kurie kambaryje laikomi ant stalo. Todėl suskaičiuoti ne labai akylam nesisekdavo — vis praleisdavai ar nepastebėdavai kaikurių kryžių ar kryželių.

Įrašai kryžiuose buvo labai retas daiktas. Dauguma jų bubo bevardžiai — be dirbėjo ir statytojo pavardžių. Juk ir taip aišku, kad jie statomi Dievo garbei, padėkoti Dievui už atgautą sveikatą, už laimingą gyvenimą, už įgyvendintas viltis.

Nebuvo administracijos

Kryžiams tvarkyti nebuvo jokios administracijos ar įstaigos. Buvo tik senesni žmonės patarėjai, kurie nesigailėdavo patarimų į juos besikreipiantiems. Padirbtą kryžių žmonės atgabendavo ir pastatydavo ten, kur buvo vietos. Žinoma, visi stengdavosi surasti vietą kalno viršūnėje, todėl ten buvo tikras kryžių tankumynas. Jame buvo daugiau didesnių ir gražesnių kryžių, o žemiau, kalno pakraščiuose, buvo daugiau mažesnių ir blogesnio darbo kryžių.

Jei supuvęs kryžius nuvirsdavo, jo savininkas dar kartą iškasdavo duobę ir kitą pastatydavo toje pačioje vietoje, tik žemesnį. Jei kryžius virsdamas subyrėdavo ir vieta palikdavo tuščia, toje vietoje buvo statomas kitas kryžius to žmogaus, kuris tą tuščią vietą pirmutinis surasdavo.

Į kryžių statymo reikalus nesikišo nei Meškuičių parapija, nei Jurgaičių kaimo ūkininkai, kuriems tas kalnas priklausė.

Kryžių kalno aplinka

Nuo senų laikų buvo įprotis švęsti Jonines prie to Pilies-Kryžių kalno. Kad žmonės neišmindytų laukų, Jurgaičių kaimo ūkininkai palikdavo aplink kalną didelius plotus pievų. Jas nušienaudavo prieš šv. Jono šventę, kad kalno lankytojai pievų neištryptų. Vėliau kalnas pasidarė šventa vieta, ir Joninės nebebūdavo rengiamos. Nuo 1929 m. abi Šiaulių parapijos (Šv. Petro ir Povilo, Šv. Jurgio) suorganizuodavo tūkstantinę maldininkų minią ir pėsti su procesija eidavo 13 kilometrų į Kryžių kalną. Ten būdavo šv. Mišios, eidavo kryžiaus kelius, ilsėdavos, valgydavo ir vaikščiodavo po pievas aplink kalną. Žinoma, palikdavo popierių ir kitų atmatų. Tas pats atsitikdavo ir su įvairiomis ekskursijomis. Pievų savininkams tas nepatikdavo, todėl jie vėliau atskyrė vieline tvora tą plotą, kuris buvo skirtas ekskursantams ir kitiems kalno lankytojams. Suprantama, ūkininkams jokios materialinės naudos iš to nebuvo. Priešingai — nukentėdavo jų pievos, reikėdavo apšvarinti patį Kryžių kalną ir kalno aplinką.

Jei toks Kryžių kalnas būtų Amerikoje, jo savininkai pardavinėtų suvenyrus, užkandžius, gėrimus ir pasipelnytų. Jurgaičių kaimo ūkininkams to nereikėjo — jie buvo laimingi, kad jų kalnas buvo visai šiaurinei Lietuvai žinomas ir tūkstančių žmonių lankomas.

Sumanymas atkurti Kryžių kalną Amerikoje

Komunistinei Rusijai okupavus Lietuvą antrą kartą, Kryžių kalno kryžiai buvo sunaikinti. Po kiek laiko žmonės vėl jų daug pristatė. Komunistai atsiuntė mašinas vieną naktį ir visus kryžius sunaikino. Kryžiai vėl dygo. Trečią kartą kryžiai buvo sunaikinti 1974 m.

Kai okupuotoje Lietuvoje komunistai galynėjosi su kryžiais, Amerikos lietuviškuose laikraščiuose buvo iškeltas sumanymas įkurti panašų kryžių kalną JAV. Tam sumanymui daugelis pritarė ir ėmė jieškoti tinkamo kalnelio. Kažkas iš Detroito lietuvių pasiūlė kurti Kryžių kalną Dainavos jaunimo stovykloje. Daugelis lietuvių pritarė, nors ten tokio kalno, kaip Jurgaičių kaimo laukuose nebuvo. Dainavos jaunimo stovyklos vadovybė surado kalnelį stovyklos ribose, ir 1975 m. vasarą Ateitininkų Federacija, švęsdama savo jubilėjų, ant to kalnelio pastatė augštą ir labai gražų kryžių.

Čikagos lietuvių jaunimas nori atgabenti ir pastatyti tą savo kryžių, kuris stovėjo gatvėje prie katalikų katedros, kai 40 val. be sustojimo buvo skaitoma "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika". Teko girdėti, kad jau padirbtas ir trečias kryžius. Dar vieni dirba, kiti rengiasi. Tokių priskaičiuojama arti tuzino. Tai rodo, kad Kryžių kalno įkūrimas jau pradėtas.

Deja, atsirado abejonių. Ir tai ne iš šalies, bet iš Dainavos jaunimo stovyklos vadovybės. Siemet, prieš stovyklos sezono atidarymą, buvo sukviesti jos rėmėjai, išrinkta nauja taryba ir administracija. Buvo pakviestas ir architektas, kurio uždavinys — patikrinti, ar Kryžių kalnelis gerai parinktas. Architektas išvaikščiojo visas Dainavos augštumas, žemumas ir susirinkusiems pareiškė savo nuomonę. Kalnelis esąs permažas Kryžių kalnui atkurti. Tinkamesnė vieta esanti augštuma netoli baltųjų rūmų, iš kurios pakraščio dabar kasamas žvyras. Tą augštumą aptvarkius, joje esą būtų galima statyti kryžius, nors ta vieta nebus panaši į Jurgaičių kaimo Kryžių kalną.

Naujas Kryžių kalnas, nauji sumanymai

Dainavos jaunimo stovyklos vadovybė, kurdama Kryžių kalną, turi savo viziją ir planą. Atrodo, kad numatytame kalnelyje nebebus tos laisvės, kuri buvo Jurgaičių kaimo Kryžių kalne. Ir tai suprantama, nes čia ne Jurgaičiai, o Amerika. Planas aiškėja, paskaičius Dainavos jaunimo stovyklos tarybos nutarimą: "Nutarta, kad kryžiai galės būti statomi tiktai tarybos leidimu ir nustatyto dydžio. Architektas paruoš provizorinį planą, kuris turės būti patvirtintas. Administracijos darbui sumažinti galvojama sudaryti specialią komisiją (Dainavos stovyklai 20 metų, "Draugas" 1976. 5. 21).

Kaip matome, kryžiai turės būti tam tikro dydžio ir, reikia manyti, gražūs, meniški. Jei Kryžių kalno administracinė komisija, apžiūrėjus kryžių, neleis jo statyti, nebus kur apeliuoti ar kam skųstis. Kiekvienas kryžius turės savo įrašą: metriką (kas dirbo, kas jo savininkas ar aukotojas), paskirtį ar intenciją.

Numatomas kryžių kalnas bus lietuviškų meninių kryžių kolekcija po atviru dangumi. Galėtume jį vadinti ir lietuvių tautinių kryžių muzėjumi. Pagaliau argi vardas svarbu? Juk galima ir Kryžių kalnu vadinti, nors jis turės truputį kitokią paskirtį. Čia statomas kryžius bus ne tik Dievo garbei ar Dievui padėka, bet ir amerikiečiams parodyti lietuvišką aspektą. Aišku, bus ir politinis momentas: čia statome kryžius ir dėlto, kad jie Lietuvoje komunistinės valdžios niekinami bei naikinami. Tie meniški kryžiai sakys amerikiečiams, kad mes esame katalikai, kryžiaus gerbėjai ir menininkai, moką iš medžio padaryti meniškų dalykų. Taigi, mums rūpi ir prestižo laipsnis, kuris negausiai mažumai didelėje Amerikoje labai svarbus.

Suglaustai tariant, Kryžių kalno kūrėjai nori, kad iš jo būtų Dievui garbė, o lietuviams dvasinė, materialinė ir politinė nauda.

BIRUTĖ GALDIKAITĖ - BRINDAMOUR su savo vyru Rod ir tėvais. Kairėje Filomena Galdikienė, dešinėje — Antanas Galdikas. Abudu yra buvę torontiečiai; dabar gyvena Los Angeles mieste Nuotr. A. Mirono

Birutė Galdikaitė džiunglėse

Buvusi torontietė tyrinėja orangutangus Borneo saloje

Specialiai "Tėviškės Žiburiams"
paruošė ANDRIUS MIRONAS

Iš Vokietijos į Kanadą atvykę, Antanas ir Filomena Galdikai atsivežė ir Wiesbadene gimusią dukterį Birutę, kuri Toronto lituanistinėje mokykloje lankė pamokas ir atsimena prof. A. Šapoką ir mokytoją J. Škirką. Vėliau Galdikai persikėlė į Los Angeles jau su padidėjusia šeima, kur Antanas Galdikas verčiasi kaip dažytojas-kontraktorius, o Filomena Galdikienė dirba ligoninėje kaip slaugė. Be Birutės, juodu užaugino kitus tris vaikus: dukterį Aldoną, sūnus Vytautą ir Algirdą. Aldona jau sukūrė savo šeimą ir gyvena Camarillo, Calif.

Los Angeles mieste Birutė Galdikaitė pradėjo psichologijos studijas Kalifornijos universitete (UCLA), bet, gavusi stipendiją, pasirinko antropologiją. Jos profesorius Louis S. B. Leakey ragino ją susidomėti išnykstančiais orangutangais Indonezijos salų džiunglėse. Baigusi mokslus ir ištekėjusi už fotografo Rod Brindamour, taip pat kilusio iš Kanados, Birutė jau 1971 metais išvyko į Borneo salą, kur netoli Kumai vietovės pradėjo tyrinėti orangutangų gyvenimą ir įpročius.

Amerikos (o gal ir Kanados) televizijos stebėtojai galėjo jau kelis kartus matyti "National Geographic Magazine" programą, kuri yra Birutės Galdikaitės-Brindamour mokslinis darbas džiunglėse, nufilmuotas jos vyro Rod. Vėliau "National Geographic Magazine" pagamino šį mokslinį filmą.

Birutės tyrinėjimus Indonezijos džiunglėse finansuoja visa eilė fondų, skiriančių lėšas žmogaus atsiradimo mūsų planetoje pradžiai nustatyti. Ypač Birutės darbą remia jos profesoriaus L. S. B. Leakey vardo fondas, Indonezijos Mokslų Institutas ir Indonezijos Gamtos Apsaugos bei Gyvūnijos Priežiūros Tarnyba. Labai artimai bendradarbiauja su indoneziečių vyriausybe ir finansiškai remia Olandijos princas Bernhardt ir Amerikos milijonininkas Gordon Getty. Be Birutės Galdikaitės, yra ir kitų moterų mokslininkių, kaip Jane Goodall, Dian Fossey ir Shirley Strum, kurios praeityje tyrinėjo arba ir dabar tebetęsia beždžionių gyvenimo tyrimus, bet kitokių veislių ir kitose vietovėse.

ANELĖ KAMINSKAITĖ, pernai baigusi universitetą bakalaurės laipsniu, o šiemet — mokytojų kolegiją Hamiltone ir gavusi diplomą gegužės 26 d. Rudenį pradės dirbti St. Mary's mokykloje. Ji yra "Aido" choristė, "Gyvataro" šokėja, grupės seniūnė ir jaunųjų grupės šokių mokytoja, dalyvavo kaip atstovė pasaulio lietuvių jaunimo kongrese. Šiuo metu ji yra KLB Hamiltono apylinkės valdybos narė jaunimo ir kultūros reikalams

Per pirmąjį laikotarpį džiunglėse Birutė Galdikaitė tyrinėjo orangutangų gyvenimo būdą ir elgesį jos su vyru įsteigtose stovyklose rezervato ribose, netoli Kumai miesto, pietinėje Borneo salos dalyje. Ji nustatė, jog orangutangai nepuola žmogaus be reikalo, yra ramūs ir greit pripranta prie žmonių. Įdomu, kad šie žvėrys gyvena medžiuose, kur pasiruošia guolius kiekvienai nakčiai, pasiklodami lapų ir žolių, o kartais net ir dienos metu, norėdami pasnausti po gero užkandžio. Net ir su žmonėmis gyvendami, jie pasigamina iš įvairių drabužių ar skudurų guolius.

Raudonkailiai ir ilgaplaukiai orangutangai išsiskiria savo įpročiais iš kitų beždžionių veislių, bet baigia išnykti, todėl vienas iš Birutės Galdikaitės-Brindamour uždavinių džiunglėse yra paruošti prijaukintas jaunas beždžiones vėl gyventi laisvėje.

Pirmasis Birutės laikotarpis džiunglėse nusitęsė ligi trijų su viršum metų. Po pertraukos, 1975 metais, ji vėl nuvyko į Borneo salą tolimesniems tyrinėjimams. Kumai miestas tapo jos nuolatine gyvenviete. Šiais metais ji vėl atvyko į Ameriką paskaitų ciklui. Po Čikagos, Seattle, Sacramento, Los Angeles ir kitų vietovių ji vėl išvyko į Kumai. Los Angeles mieste buvo sustojusi pas savo tėvus.

Hamburgo savaitraštis "Stern" netrukus žada įdėti vokiečių kalba jos straipsnio, išspausdinto "National Geographic Magazine" 1975 m. spalio mėnesio numeryje "Orangutans: Indonesia's "People of the Forest" su nuotraukomis, ištrauką ar vertimą. Pati Birutė ruošia disertaciją daktaro laipsniui gauti.

Antanas ir Filomena Galdikai turi didelį šeimos nuotraukų albumą, kuriame didesnė dalis yra spalvotos nutraukos, vaizduojančios dukterį Birutę džiunglių gyvenimo sąlygose, tarp įžymių ar garsių mokslininkų arba su tokiomis pasaulio garsenybėmis, kaip Olandijos princas Bernhardt, Indonezijos viceprezidentas Sri Sultan Humonogkubuwono arba milijonininkas Gordon Getty. Bet tik dabar sužinojau, kad Antanas Galdikas giminiuojasi su garsiuoju mūsų dailininku Adomu Galdiku, kuris Antanui yra tikras dėdė. Galdikų bute kabo didelis dailininko paveikslas, vaizduojąs Lietuvos kryžius.

Ne tik Kanados bei JAV lietuviai, bet ir viso pasaulio mokslininkai atkreipė dėmesį ir didžiuojasi jauniausia antropologe Birute Galdikaite-Brindamour. Lietuviams, o ypač torontiečiams, labai malonu, kad išeivių dukra Birutė tapo pasaulinio garso mokslininke-tyrinėtoja.

● **TIKRAS KŪRĖJAS savo jėgų svorį jaučia savyje ir dėl to kūrybiškas yra net toli nuo savųjų. Jam Lietuva yra ten, kur jis pats yra.**
J. ERETAS

Canadian Art Memorials Ltd.
176 LAKESHORE ROAD WEST
(kampas Mississauga Road N.)
Port Credit, Ont. Tel. 278-2757
LOUIS TEMPORALE — oficialus skulptorius — Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų.
Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą meniško darbą pagal pageidavimus.
Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

BAUDOS TURISTAMS

Užsienio lietuvius, viešinčius Vilniuje, vis dar saisto sovietiniai nuostatai, *oficialiai užkertantys kelią į* jų tėviškes. Neoficialiai ne vienas jų, dažniausiai padedamas giminių, apsilanko ir tėviškėse. Žymesniesiems svečiams padaromą net ir viešų išimčių. Turistų judėjimą sekantys pareigūnai, atrodo, lig šiol vadovavosi "užmerktų akių" politika, matyt, jausdami lietuvišką gėdą dėl Maskvos įvestų suvaržymų. Nepriklausomos *Lietuvos laikotarpyje, net ir* sunkiose pokario sąlygose, kai Lietuvoje buvo dar daug trūkumų, niekas nevaržė užsienio lietuvių. Jie laisvai keliaudavo po visą Lietuvą. Nuo karo pabaigos dabar jau praėjo trys dešimtmečiai, paremti sovietine santvarka, o Maskva vis dar nedrįsta užsienio lietuviams atkelti vartų į jų tėviškes. Paskutinės žinios liudija dar didesnį varžtų sugriežtinimą. Seniau turistai, mėginę be leidimo išvykti iš Vilniaus, kartais būdavo sulaikomi ir vėl grąžinami Vilniun be jokių baudų. Dabar jiems jau uždedamos baudos rubliais arba doleriais. Tokiems "nusikaltėliams" aiškinama, kad reikia laikytis vietinių įstatymų, kad ir JAV ar Kanadoje Sovietų Sąjungoje piliečiai negali važinėti be leidimų. Iš tikrųjų šis principas yra taikomas tik sovietų diplomatams dėl Maskvos įvestų suvaržymų užsienio konsulatams bei ambasadoms. Už varžtus atsilyginama varžtais. Sovietų Sąjungos ir jos okupuotų kraštų turistams kelionės po Kanadą ir JAV nėra varžomos. Respublikinė "Tėviškės" draugija į šį faktą turėtų atkreipti sąjunginės "Rodinos" vadovų dėmesį. Baudos už bandymą apsilankyti tėviškėje daro gėdą ne tik Maskvai, bet ir Vilniui. Jos taip pat laužo Helsinkio įsipareigojimų gaires, užtikrinusias laisvą keitimąsi žmonėmis.

SVEČIAI IŠ BOSTONO

"Gimtasis Kraštas" birželio 10 d. pateikia žinių apie pirmuosius šio *sezono ekskursantus iš JAV. Birže*lio 7 d. Vilniun atvyko grupė lietuvių vaikų iš Bostono. Apie jų viešnagę rašoma: "Tai penkiolika 12-18 m. amžiaus mergaičių ir berniukų — Bostono lituanistinės mokyklos auklėtinių, kurie pirmą kartą atvyko pamatyti tėvų gimtinės. Juos lydi mokytojos Skirmantė Kondratienė ir Dalia Lizdenienė. Jaunieji turistai viešė Lietuvoje *"Tėviškės" draugijos* kvietimu. Jie susipažįsta su Vilniumi, jau aplankė istorijos ir etnografijos muziejų, pabuvojo Vilniaus universitete, Respublikinėje bibliotekoje, susitiko su studentais, matė lietuvišką filmą 'Herkus Mantas'. . ." Atrodo, ši ekskursija buvo suorganizuota lituanistinės Bostono mokyklos ir "Tėviškės" draugijos. Tai naujas posūkis ryšiuose su okupuota Lietuva.

SĄSKRYDIS KAČERGINĖJE

Kiekvieną pavasarį, kai minima II D. karo pabaiga, Kauno medicinos instituto komjaunuoliai surengia specialų sąskrydį. Šiemetinis įvyko Kačerginėje su 40-tosios vidurinės profesinės technikos mokyklos atstovais. *Instituto auklėtiniai prisimine* už sovietinį komunizmą žuvusį komjaunuolį V. Remeiką, savo dėstytojus, kovojusius XVI lietuviškosios sovietų divizijos eilėse. Varžybiniu principu buvo suvesti ekspedicijos "Mano tėvynė — Sovietų Sąjunga" rezultatai. Prie obelisko, kuris pastatytas kovoje su lietuviais partizanais žuvusiems sovietinės santvarkos rėmėjams, ištikimybę komunizmui prisiekė ketvirtakursis studentas V. Ramoška, penktakursė J. Neniškytė, moksleivis L. Ramoška. Ideologinio sąskrydžio varžybas ir pereinamąjį prizą laimėjo instituto V kurso komjaunuolių komanda. Sąskrydžio tikslas — tęsti "žygį tarybinės liaudies *revoliucijos, kovų* ir darbo šlovės vietomis". Tame "žygyje" lietuviams komjaunuoliams tėvynė jau yra ne Lietuva, o Sovietų Sąjunga.

KAUNIEČIŲ MUGĖ

Įvadu į Kaune įvykusią dainų ir šokių ansamblių šventę "Po tėviškės dangum" buvo prekybininkų mugė, surengta Laisvės alėjoje. Čia savo dirbinius siūlė liaudies meistrai, svečius linksmino muzikantai. Ištroškusių laukė alinė "Ožio ragas", išalkusių — "Uošvės sodyboje" ir "Spirgučio" užeigose kvepiantys vėdarai. Šventės programą Dainų slėnyje atliko Kauno miesto saviveiklos kolektyvai, svečiai iš Vilniaus, Panevėžio, Telšių ir kitų Lietuvos miestų.

RENGINIAI NORVEGIJOJE

Sovietų Sąjungos kultūros dienos bus surengtos šį rudenį, spalio pradžioje. Meniniu renginiu Maskva šį kartą perduoda okupuotos Lietuvos atstovams, matyt, norėdama įtikinti norvegus, kad Lietuva yra laisva ir laiminga Sovietų Sąjungos respublika, ypač po Helsinkio konferencijos, pabrėžusios dabartinių sienų neliečiamumą. Programai sutarti Vilniun buvo atsiųsta draugijos "Norvegija — Sovietų Sąjunga" delegacija, vadovaujama pirmininko pavaduotojos Odlaugos Andersen. Delegaciją priėmė Lietuvos kultūrinių ryšių su užsieniu šalimis draugijos pirm. R. Petrauskas. Numatoma surengti lietuvių grafikos, suvenyrų, liaudies meistrų ir fotomenininkų parodas. Koncertuose dalyvaus Lietuvos styginis kvartetas, liaudies ansamblis "Sutartinė", Vilniaus operos ir baleto teatro solistai. "Gimtasis Kraštas" 21 nr. pabrėžia, kad šie vienetai Norvegijoje atstovaus "tarybiniam menui".

"PALANGOS PAVASARIS—76"

Pramoginių šokių konkursą tokiu pavadinimu Palangoje surengė Respublikinė kurortų valdyba ir Meno saviveiklos namai. Jame dalyvavo augščiausios klasės šokėjų poros iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Rygos ir Minsko. Vietinių šokių grupėje stipriausi buvo vilniečiai Valentina ir Adomas Gineičiai, klasikinių ir P. Amerikos šokių grupėje — kauniečiai Violeta ir Leopoldas Šeiniauskai.

LIAUDIŠKA MUZIKA

Vilniuje įvyko tris dienas trukęs liaudiškos muzikos festivalis "Skamba, *skamba kankliai". Jame dalyva*vo dainų ir šokių liaudies ansambliai, kaimiškos kapelos, etnografiniai, folkloriniai saviveiklos vienetai. Jų eilėse buvo svečių grupės iš Kauno, Panevėžio, Talino, Rygos ir Suomijos Joensu miesto. Koncertai buvo rengiami net keliose Vilniaus salėse, o pagrindinis vilniečius sukvietė į Kalnų parką. Dalyvius sveikino ministerių tarybos pirmininko pavaduotoja L. Diržinskaitė - Piliušenko, vilniečiams įteikusi tarybos pereinamąjį prizą už meno saviveiklos masiškumą bei turinį. V. Kst.

Pakelės kryžius Griaustinio įlankoje

V. MATULAITIS

Lietuviškas pakelės kryžius puošia Thunder Bay miesto Tarptautinį Draugystės Parką (The International Friendship Garden). Nenorėčiau paneigti kitų tautybių įdėto darbo, bet man atrodo, kad šis lietuvių paminklas yra pirmaujantis stiliumi visame parke.

"Soroptimist" klubas, kuris rūpinosi prasmingai paminėti Kanados šimtmetį 1967 metais, *pasiūlė miestui šio parko idėją.* Tada dar Fort William, o dabar jau jungtinis miestas su Port Arthur vadinamas Thunder Bay, paskyrė parkui žemę ir padarė parko planus. Viduryje parko suplanavo nedidelį vingiuotos formos ežerėlį, numatė parko takus, o visą žemę su*skirstė sklypais, kuriuos pasiū*lė įruošti kiekvienai etninei grupei. Kanados moterų organizacija savo sklypą apsodino gėlėmis ir perdavė miestui.

Lietuvių grupė yra mažiausia, vos apie 20-30 šeimų. Jų vyrai daugiausia dirba miškuose ir tik kas kelintą savaitgalį sugrįžta *į miestą. Be to,* daugelis šeimų yra tik p u s i a u lietuviškos. Iniciatyva teko dr. E. Jasevičiūtei. Ji, pasitarusi su kitais, 1967-8 m. drįso priimti sklypą iš miesto. Projekto planus paruošė architektas dr. Kulpa-Kulpavičius, neimdamas už tai atlygino. Šis projektas pradžioje buvo įvertintas $20.000. Projekto idėja: pakelės koplytstulpis, primenantis 700 metų nuo įvedimo krikščionybės Lietuvoje.

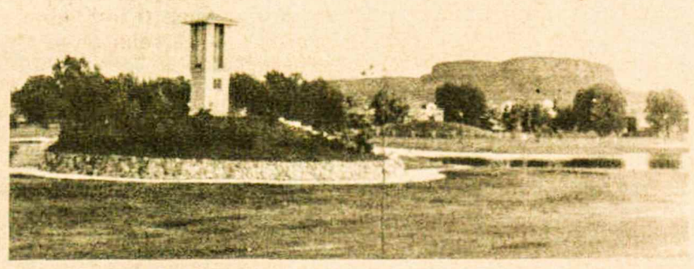

Lietuvių paminklas — koplytstulpis Thunder Bay, Ont., tautybių parke. Projektas — archit dr. A. Kulpavičiaus

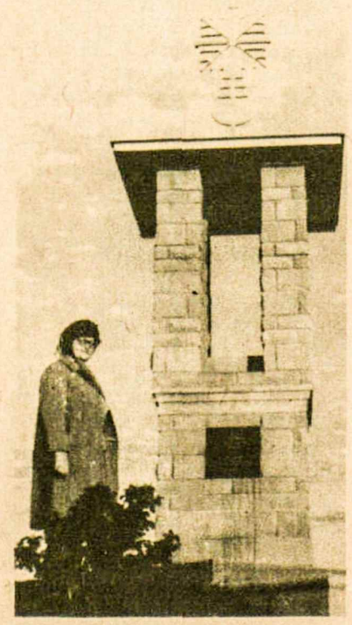

Lietuvių paminklas Thunder Bay, *Ont., tautybių parke. Prie jo — dr.* Emilija Jasevičiūtė, šio projekto pradininkė Nuotr. V. Matulaičio

Šio projekto įgyvendinimui buvo pradėti rinkti pinigai. Zig. Malakauskas suorganizavo pirmą parengimą plačiu mastu. Tai buvo lietuvių darbų paroda ir arbatėlė. Šią pramogą aplankė apie 800 žmonių, ir buvo gautas geras pelnas projekto pradžiai. Buvo renkamos aukos ir prašo*ma parama iš visų kitur gyve*nančių lietuvių. Kanados Lietuvių Bendruomenė šį projektą parėmė $400.

Konstrukciją pradėjo ir daugiausia darbo įdėjo Petras Kajutis ir Balys. Jau miręs Vincas Jakubauskas, Henrikas Poškus ir kiti taip pat nemažai prisidėjo. *Daugelis dirbo miškuose ir,* grįžę į miestą, neturėjo laiko prie šio projekto prisidėti. Dėlto buvo prašytos moterys prie bendrų darbų. Suorganizuotos moterys, kaikurios ir nelietuvės, gana daug prisidėjo prie šio paminklo pastatymo. Iš moterų tektų daugiau prisiminti *p.p. Bagdonienę,* Bružienę, Druktenienę, o paskutiniais pora metų Van Vlymen-Matušaitytę, Joaną Paulionytę, Radzevičienę, Jūratę Oakmanienę-Mitalaitę. Koplytstulpio viduje esančią skulptūrą sukūrė dajl. J. Dagys.

S.m. birželio 27 d. šis užbaigtas *paminklas iškilmingai* perduotas Thunder Bay miestui nuolatinei apsaugai ir priežiūrai. Miesto burmistras W. M. Assef apgailestavo, kad dėl kelionės į Vankuverį Kanados miestų burmistrų suvažiaviman negalėjo dalyvauti šiame istoriniame paminklo priėmime.

Paminklas pastatytas ant supiltos kalvelės, į kurios viršų veda dveji vingiuoti laiptai. Viršuje pastatytas iš gražių akmenų stulpas, kurio vidurinėje dalyje yra keturi kampiniai stulpeliai su statula viduryje. Viršus baigiamas variniu stogu. Ant stogo stovi nerūdijančios *medžiagos stilizuotas lietuviškas* kryžius, kuris labai puošia ir taip gražų koplytstulpį. Priekyje ir užpakalyje stulpo pamatinėje dalyje yra įrašinės lentos: "1253 Anno Domini 1974 — Vytis — Lietuva, Tėvynė mūsų! — Architect A. Kulpa-Kulpavicius, MRAIC", antroje pusėje — klevo lapas — Lithuanian Culture and Work Dedicated to Canada". Prie tako, vedančio aplink ežerėlį, yra iškaba "Lithuania". Priešais mėlynuoja gražiai lenktas ežerėlis, o tolumoje matomas McKay kalnas 800 pėdų augštumo nuo ežero paviršiaus.

Gretimai yra vokiečių, o kitame šone — italų paminklai. Kitoje pusėje matomas suomių granito stulpas, Kanados moterų gėlėmis apsodintas sklypas, slovakų mažas pilies modelis, parko vartų arka, Kanados pijonierių forto modelis, lenkų kalnelyje erelis, ukrainiečių sklypas, apsodintas bijūnais ir kitomis gėlėmis.

Ryškiausiai yra iškilęs stilingas mūsų pakelės koplytstulpis, kuris liudija 700 metų Lietuvos krikščionybės erą. Vienas po kito lietuviai išvyksta iš Thunder Bay apylinkių į amžinybę ar kitus miestus. Ir tiesiog reikia stebėtis, kad tokia saujelė žmonių su energinga dr. E. Jasevičiūte drįso ir sugebėjo įamžinti lietuvių vardą šio smarkiai augančio miesto gražiajame parke prie (vienos iš pagrindinių) Victoria gatvės, visai netoli miesto rotušės. Ta proga miesto muzėjuje yra išstatyti gražūs rodiniai visą šį mėnesį.

Kokio didumo darbas turėtų būti atliktas Toronte, kuris proporcingai *lietuvių skaičiui* atitiktų Thunder Bay saujelės lietuvių darbą?

Spygliuotų vielų vainikas

OTTAWA, Ont. Ekumeninės pamaldos ir religinis koncertas trėmimams į Sibirą prisiminti įvyko birželio 9 d., 8 v.v., St. Matthew anglikonų šventovėje. Jau ketvirti metai iš eilės šis minėjimas rengiamas lietuvių, latvių ir estų kartu su ukrainiečiais, kurių per 6 milijonus žuvo 1932-33 m. badmetyje. Šiais metais minėjimo rėmėjais buvo ir Otavos gudų, čekoslovakų, lenkų ir vengrų organizacijos.

Iškilmės pradėtos 8 dvasiškių procesija, Kanados ir tautinių vėliavų įnešimu, grojant atitinkamus himnus. Žuvusiems prisiminti padėtas *vainikas, padarytas iš spygliuotos* vielos su keturiomis rožėmis, simboliškai vaizduojančiomis lietuvių, latvių, estų ir ukrainiečių tremtinių kančias priverstinio darbo stovyklose.

Religinėje dalyje Šv. Rašto ištraukas skaitė savo kalbomis ukrainiečių ortodoksų ir katalikų (kun. N. Rauliuk ir kun. S. Chmilar), estų ortodoksų (kun. M. Ervart), latvių liuteronų (kun. E. Lange) ir lietuvių katalikų (kun. dr. V. Skilandžiūnas) kunigai. Bendroje "Tėve mūsų" maldoje dar dalyvavo lenkų katalikų kun. A. Rabiega ir kun. W. H. Watson, anglikonas.

Pamokslą pasakė ukrainiečių bazilijonų vyresnysis kun. S. Yakymyshyn, OSBM, kuris pasirinko temą "Genocidas šių dienų pasaulyje". Pirmoje pamokslo dalyje prisiminė baltiečių ir ukrainiečių trėmimus bei dirbtinį marinimą. Antroje dalyje palietė šių dienų negimusių žudymą, bet to nesurišo nei su savo pagrindine tema, nei su minėjimu.

Religinį koncertą pradėjo estas čelistas Jan Jarvlepp su J. S. Bacho "Cello Siute No. 1". Bosas baritonas Vaclovas Verikaitis iš Toronto stipriai, dramatiškai sugiedojo J. Naujalio "Kad širdį tau skausmas suspaus" ir Adams "Šventą miestą". *Tai buvo iškiliausia koncerto dalis.* Latvių vargonų muzikė iš Toronto pagrojo H. Pavasars "Kareiviai skundžiasi" ir J. S. Bacho "Ateik Šventoji Dvasia". Koncertinę dalį užbaigė Otavos ukrainiečių katalikų parapijos choras trimis giesmėmis: D. Sičinsky "Būkite išganyti", I. Zayac "O šventas Dieve!" ir L. Mayboroda "Dniepro giesmė". Choras *gražiai ir darniai atliko savo progra*mą.

Įspūdingiausia dalis iškilmių buvo įžanginė procesija ir simbolinio vainiko įnešimas. Koncertas buvo augšto lygio ir įvairus. Atsilankė per 500 asmenų, daugiausia ukrainiečių, nors proporcingai buvo gausu ir lietuvių.

Svečių tarpe buvo keletas parlamentarų: P. Yuzyk, C. W. Carter, *MacDonald.* Iš Toronto buvo atvykęs KLB pirm. J. R. Simanavičius. Taip pat atsilankė žurnalistų. Dienraštis "The Ottawa Journal" įdėjo didelę vainiko iš spygliuotos vielos nuotrauką kartu su jį nešančiomis lietuvių, latvių ir ukrainiečių mergaitėmis, aprašė simbolinę vainiko reikšmę.

Mintis rengti bendras ekumenines pamaldas su koncertu kilo prieš ketverius metus, norint paskatinti artimesnį bendradarbiavimą su latviais, estais ir ukrainiečiais, taip pat daugiau supažindinti kanadiečių visuomenę su išgyventais persekiojimais sovietų sistemoje. Visi šie ketverių metų minėjimai praėjo labai sėkmingai. J. V. D.

Sibirinių trėmimų minėjime Otavoje religinio koncerto metu gieda sol. V. Verikaitis. Prie jo matyti originalus kančios simbolis — spygliuotų vielų vainikas su keturiomis rožėmis reiškiančiomis tremtinių tautas — estus, latvius, lietuvius ir ukrainiečius Nuotr. B. Čeponkaus

LIETUVIAI BRITANIJOJE

"Lygiai prieš 10 metų šioje vietoje mes sveikinome, vaišinome ir išklausėme gražių bei *naudingų pamo*kymų a.a. vysk. P. Brazio. Tada buvome dešimcia metų jaunesni, judresni. Tada man teko trumpai apibūdinti mūsų atsiradimą šioje apylinkėje, mūsų religinio aptarnavimo pradžią ir mūsų laikyseną. Šiandieną to viso nekartosiu, bet norėčiau tik pareikšti: nors dabar dešimčia metų senesni ir grubesni, esame vis*tiek ištikimi Katalikų* Bažnyčios vaikai . . ." Šiais žodžiais prabilo V. Andruškevičius, buvęs tos kolonijos pirmininkas, o dabar atsargoje — garbės narys.

Birželio 13 d. vietiniai lietuviai ir jų draugai anglai, talkinami kaimyninės kolonijos lietuvių, su A. ir J. Petkevičiais priešakyje, laukė prie St. Wulston šventovės *Wolstantone* garbingo svečio. Vyskupas, lydimas kun. dr. S. Matulio ir kun. V. Kamaičio, iš Mančesterio atvyko laiku. Kolonijos pirm. P. Dudėnas pasveikino šiais žodžiais: "Ekscelencija, esu įgaliotas visų čia susirinkusių pareikšti gilią padėką už suteiktą garbę aplankant mažą mūsų angliakasių kolonija. Mes linkime Jūsų *Ekscelencijai ilgiausių* metų, ištvermės ir kantrybės kovojant su Lietuvos ir Bažnyčios priešais". Po to jaunuoliai įteikė gėles. Po pamaldų įvyko pasikalbėjimas su vietos laikraščio reporteriu ir Stoke radijo atstovu.

Iškilmingas priėmimas ir vaišės įvyko Sneyd Arms viešbučio salėje Tunstallje. Tiek čia, tiek šventovėje pamaldų metu gražiai reiškėsi sol. B. Valterienė, sopranas. Jos dar vis *stiprus, aiškus ir vispusiškai išly*gintas vokalinis pajėgumas padarė didelį įspūdį ir susilaukė labai nuoširdžių katučių. Ypač buvo patenkinti svečiai anglai, kurie aplamai mėgsta muziką ir dainas. Puikus stalų paruošimas žavėjo alkanus svečius, kurių buvo apie 80. Manau, kad visiems turėtų būti aišku, jog be darbščių šeimininkių - virėjų, pirmininkai ir organizatoriai atsidurtų labai keblioje padėtyje. Pagarba darbščioms bitelėms!

Prieš tą vizitą gerą propagandą atliko šioje srityje patyręs V. Dargis. Birželio 9 d. per Stoke radiją buvo lietuvių pusvalandis, kur V. D. atsakinėjo į klausimus "a la David Frost stiliumi". Buvo nusakyta trumpa mūsų išeivių kalvarija, perpinta "Grandinėlės" įdainuotom dainom. Ypač gražiai nuskambėjo daina "Nemunas". Birželio 10 d. vietos laikraštis "Evening Sentinel" išspausdino platų aprašymą pasirengimo vyskupui priimti birželio 13 d. ir trumpai apibūdino vysk. dr. A. L. Deksnio veiklą. Birželio 14 d. buvo išspausdintas platus straipsnis "Bishop at Special Lithuanian Celebration". Straipsnyje minimos pagrindinės vyskupo mintys pamokslo ir vaišių bei programos metu. Pažymėtinos dvi svarbiausios: 1. vengti azartiško materializmo, kuris nesuteiks pilnos gyvenimo prasmės, stengtis betkokia kaina išlaikyti savo tautinį integralumą bei tikybą. 2. jieškoti išeivijoj draugų, nedaryti išimčių nei tautybėje *nei religijoje.* V. A.

Mesos ir puikūs dešros gaminiai
Skanėstai kiekvieno skoniui
R. Denninger Ltd.
284 KING STREET E., HAMILTON — 528-8468
740 UPPER JAMES ST., HAMILTON — 389-4113
GUELPH LINE prie PROSPECT,
BURLINGTON — 639-0510
LLOYD D. JACKSON SQUARE,
HAMILTON — 525-9641

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje
įsikūręs nuosavuose namuose —
Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas
830 Main Street East, telefonas 544-7125
"TALKA"
Darbo valandos: pirmadieniais - ketvirtadieniais nuo 10 iki 5 val., penktadieniais nuo 10 iki 7 val., šeštadieniais nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio men. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta.
Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda.
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.
Kapitalas — virš $7.000.000.
MOKAME UŽ:
depozitus (P.C.A.) 6%
santaupas 8½%
term. depozitus 1 m. 9½%
IMAME UŽ:
asmenines paskolas 12%
nekiln. turto pask. 11%

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

KOVĄ SOVIETINIAM DOVANŲ siuntinių muitui paskelbė su AL Tos pritarimu Čikagoje sudarytas komitetas — "Committee to End and Abolish Soviet Excesses", sutrumpintai vadinamas "CEASE-Duties". Šis lietuvių komitetas, vadovaujamas pirm. Kaspero Radvilos, panašios akcijos siūlo imtis ir kitoms JAV tautybėms, o taip pat lietuviams kitose valstybėse. Amerikos lietuvius komitetas prašo siųsti visą brangų siuntinių muitą įrodančią medžiagą šiuo adresu: CEASE-Duties, 6831 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, USA. Laukiama siuntinių bendrovių išduotų sąskaitų arba jų kopijų. Šeimos, neturinčios tokių dokumentų, gali parašyti laiškus, apytikriai nurodydamos dolerių sumą, kuri per eilę metų buvo sumokėta už siuntinių muitą.

RIMAS ČESONIS, JAV LB krašto valdybos vciepirmininkas, šios organizacijos vardu kreipėsi į Minnesotos valstijos senatorių Hubert H. Humphrey III, kuris su kitais jaunaisiais politikais lankėsi sovietų okupuotoje Lietuvoje ir padarė pareiškimų "Gimtojo Krašto" redakcijos atstovui. Jam buvo priminta, kad JAV vyriausybė nepripažįsta *Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjun*gą, kad Lietuvoje vykdomas religijos persekiojimas, kad už Lietuvos laisvę susidegino R. Kalanta ir kad sovietai neleidžia susijungti išskirtom lietuvių šeimom. R. Česonis norėjo žinoti, kodėl pareiškimuose "Gimtajam Kraštui" nebuvo iškelti šie klausimai. Atsakydamas senatorius H. H. Humphrey III teigia, kad tokie klausimai pokalbiuose buvo kelti, bet "Gimtasis Kraštas" jų nedrįso paskelbti.

ČIKAGOS MOKSLO IR PRAMONĖS MUZĖJUJE birželio 16 d. buvo atidaryta sovietinė paroda apie Sibirą, įtraukta į JAV ir Sovietų Sąjungos kultūrinių mainų programą. Joje vaizduojamas Sibiro turtingumas, pasiekti laimėjimai, padaryta pažanga. ALTos valdyba muzėjaus vadovui D. MacMasteriui pasiuntė raštą, atskleidžianti kitą medalio pusę. Jam buvo pabrėžta, kad š.m. birželio 16 d. sukako 35 metai pirmiesiems baltiečių trėmimams į Sibirą. Iš Lietuvos sovietai Sibiran išvežė apie 300.000 gyventojų, o iš visų trijų Baltijos valstybių — apie milijoną. Tie *tremtiniai dirbo vergų stovyklose,* kasyklose, miškuose alkani ir be reikiamų drabužių. Taigi, Sibiro laimėjimai yra pasiekti politinių kalinių priverstiniu darbu. Jų nepažymėtais kapais nusėtas visas Sibiras.

Argentina

IŠEIVIŲ DIENĄ Argentinos Lietuvių Centras Buenos Aires mieste rengia liepos 25 d. Pagrindinį žodį šia tema tars inž. Vyt. Gogelis. Kartu bus paminėtas ir šimtasis M. K. Čiurlionio gimtadienis. Su didžiuoju mūsų tautos menininku dalyvius supažindins Vladė Survilienė. Po oficialiosios dalies bus pobūvis Onų vardinėms atšvęsti.

TIGRE MIESTE nuo plėšiko rankos žuvo prekybininkas Algirdas Jaraminas, gimęs Lietuvoje prieš 44 metus. Su tėvu Ignu jis turėjo didmenų prekybos krautuvę, darančią sparčią pažangą, nes klientams patiko lietuvių sąžinigumas. Krautuvę saugodavo vienas arba du policininkai, tačiau šios apsaugos buvo atsisakyta, kai Argentinos valdžią vėl perėmė karinis režimas, sumažinęs banditizmą. Gegužės 8 d. krautuvėn įsiveržė plėšikai, ginkluoti revolveriais. A. Jaraminas griebėsi ginklo ir buvo nužudytas šūviu į galvą. Be tėvų, jis paliko žmoną Laimą Stasiukonytę, su kuria lietuvišką šeimos židinį buvo sukūręs prieš penkerius metus ir kuri dabar laukia kūdikio.

Australija

MELBURNO LIETUVIŲ JAUNIMO S Ą J U N G A, vadovaujama pirm. B. Prašmutaitės, gegužės 16 d. surengė Romui Kalantai pagerbti skirtą vakarą, atsiliepdama į VLIKo paskelbtą jo vardo savaitę. Programą pradėjo ir jai vadovao B. Prašmutaitė. Trumpą paskaitą apie R. Kalantą bei jo gyvybės auką skaitė stud. A. Karazija, atskleisdamas ir *dabartines nuotaikas sovietų okupuo*toj Lietuvoj, kur jam teko viešėti kelias savaites. Meninę programą atliko "Gintaro" tautinių šokių grupė, vadovaujama Pamelos ir Jono Sadauskų, deklamatorė D. Sadauskaitė ir merginų vokalinis sekstetas. Minėjimas užbaigtas Tautos himnu. Po minėjimo O. Baltrušaitis rodė spalvotą garsinį filmą apie kelionę į III jaunimo kongresą.

Brazilija

SAO PAULO VALSTIJOS PARLAMENTAS į savo leidinį "Diario da Assemleia" įtraukė D. S. C. Braga š.m. kovo 8 d. tartą žodį apie šimtąjį M. K. Čiurlionio gimtadienį ir šia proga pareikštą sveikinimą lietuvių bendruomenei. Atstovė D. S. C. *Braga yra Baltiečių* Komiteto garbės pirmininkė. Pareiškimą jai padėjo paruošti Brazilijos rašytojų ir meno kritikų draugijų narys Henrikas Losinskas, medžiagą parūpino BLB literatūros ratelio pirm. Alfonsas D. Petraitis.

Britanija

VIENERIŲ METŲ LIETUVIŲ *KALBOS KURSĄ turi Londono uni*versiteto Karalienės Marijos kolegija. Juo gali naudotis rusų kalbos ir literatūros studentai. Jie mokomi skaityti lietuviškus literatūrinius tekstus, atlieka pasikalbėjimų pratimus, supažindinami su Baltijos šalių kultūra. Ateityje šį lietuvių kalbos kursą norima pratęsti iki dvejų metų. Bibliotekoje yra nedidelis lietuviškų knygų rinkinėlis.

KESTONO KOLEGIJOS religijos ir komunizmo studijų centro vadovas kun. M. Bordeaux, MA BD, Londone baigia rašyti studiją apie dabartinę religijos būklę sovietų okupuotoje Lietuvoje, naudodamasis "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika" bei kita jam prieinama medžiaga. Norėdamas išvengti klaidų, kun. M. Bordeaux liepos 20-23 d.d. planuoja sukviesti patarėjų konferenciją, kurioje jau sutiko dalyvauti kun. J. Vaišnora, MIC, iš Romos. Pakviesti ir D. Britanijos Lietuvių Sąjungos atstovai.

VYSK. A. DEKSNYS birželio 6 d. aplankė Derbio lietuvius. Šv. Juozapo parapijos šventovėje jis laikė Mišias, asistuojamas kun. S. Matulio, MIC, ir kun. V. Kamaičio. Pirmąją Komuniją ir Sutvirtinimo sakramentą priėmė devyni jaunuoliai. Po pamaldų vysk. A. Deksnį prie parapijos salės durų su duona ir druska sutiko G. Zinkuvienė, apie 60 Derbio lietuvių ir svečių iš Mančesterio. Vaišių metu jų dalyvius su vysk. A. Deksnio gyvenimu bei amžiaus septyniasdešimtmečiu supažindino kun. S. Matulis, MIC. Svečią sveikino ir parapijos klebonas kan. J. Beel, žadėdamas ir toliau padėti negausiems lietuviams katalikams. Sveikintojų eiles papildė LKB atstovas P. Makūnas, įteikdamas dovanėlę parapijos *vardu, DBL Sąjungos skyriaus atsto*vas P. Popika, Britanijos ir V. Vokietijos lietuvių skautų vardu — J. Maslauskas. P. Popika šia proga priminė ir Britanijos lietuvių sielovados vadovo kun. S. Matulio, MIC, darbus bei nuopelnus. Meninę programą atliko: akordeonistas F. Ramonis, pianistė M. Zinkutė, poezijos skaitovai A. Bukauskas, A. Bendikaitė, V. Petrėnas ir I. Sirvidaitė, balerina A. Petrėnaitė ir F. Ramonio vadovaujama vietinė lietuviškos dainos mėgėjų grupė.

Venecuela

KARAKAS LIETUVIAI, Petro Kriščiūno pranešimu, birželio 6 d. prisiminė didvyrišką Romo Kalantos mirtį už Lietuvos laisvę. Po kun. A. *Perkumo atnašautų* Mišių su šiuo jaunuoliu bei jo gyvybės auka minėjimo dalyvius supažindino JAV diplomatas dr. V. Dambrava.

M. K. ČIURLIONIO MINĖJIMĄ birželio 18 d. surengė VLB Karakas apylinkės valdyba ir Kultūros Fondas. Paskaitas apie M. K. Čiurlionį skaitė venecueliečiai: muzikinę veiklą nušvietė Venecuelos simfoninio orkestro vadovas dr. Luis Morales Bance, meninę — centrinio Venecuelos universiteto gen. sekr. dr. Jesus Morales Valarino. Stygines M. K. Čiurlionio kvartetą atliko smuikininkai O. Ilzins, M. Mescoli, D. Jakavičius ir violončelistas N. Sarpe. Šia proga išleista programa pateikė žinių ne tik apie M. K. Čiurlionį, bet ir Lietuvą bei ją ištikusią dabartinę tragediją.

BIRŽELIO PABAIGOJE į JAV grįžo inž. M. Bružas su savo šeima. Jis dirbo prie Guri užtvankos didinimo, o žmona Jonė — lituanistinėje mokykloje. Dukros buvo isijungusios į lietuvių jaunimo veiklą. Gražias išleistuves šiai JAV lietuvių šeimai surengė VLC Karakas apylinkės valdyba, Kultūros Fondas, lituanistinės mokyklos tėvai ir mokiniai.

Vokietija

LIETUVOS SOCIALDEMOKRATŲ PARTIJOS aštuoniasdešimtmetis buvo paminėtas Annabergo pilyje, netoli Bonnos. Įvadinį žodį tarė šios partijos Vokietijos skyriaus pirm. dr. V. Bylaitis. Paskaitą apie partijos įsteigimą bei jos ilgametę veiklą ir nuopelnus Lietuvos nepriklausomybės atstatymui skaitė J. Glemža. Lietuvos socialdemokratų partija savo veiklą yra pradėjusi Vilniuje 1896 m. gegužės 1 d. Po paskaitos buvo išrinkta Vokietijos lietuvių socialdemokratų nauja valdyba: pirm. J. Petraitis, sekr. I. Dikšienė, ižd. *M. Kiužauskas. Nutarta* didesnius ar mažesnius sukakties minėjimus surengti ir kitose V. Vokietijos lietuvių kolonijose. Šiame susirinkime taipgi buvo paliesta kritiška Vasario 16 gimnazijos būklė, VL Bendruomenės pagyvinimo klausimas.

MIRĖ DU EVANGELIKAI LIUTERONAI. *Gegužės 19* d. Schwetzingeno ligoninėje mirė biržietis Viliaus Pelanius, gimęs 1925 m. Kaip ir didžioji dalis pabėgėlių, Vokietijon buvo atvykęs 1944 m. Pokaryje visą laiką dirbo sargybų kuopose. Pastaruosius 26 metus praleido Schwetzingene, 1591 kuopoje, kuriai vadovauja mjr. J. Valiūnas. Palaidotas Schwetzingeno kapinėse, dalyvaujant *dviejų* kuopų vyrams ir karininkams. Laidotuvių apeigas atliko ev. dijakonas Fr. Skėrys. Backnangeno ligoninėje birželio 10 d. mirė tauragiškis Jurgis Mileris, 67 metų amžiaus. Vokietijon atvyko kaip repatriantas 1941 m., Backnange įsikūrė 1943 m. Dirbo Fritz Haeuser firmoje. Šeimos židinį buvo sukūręs su Gertrūda Doderer, bet vaikų neturėjo. Palaidotas Backnango kapinėse birželio 15 d. Apeigas atliko ev. dijakonas Fr. Skėrys ir ev. kun. Ursula von Coffrane.

Tautybių savaitės metu įrengtame "Vilniaus" paviljone Toronto Prisikėlimo salėje: "Miss Vilnius" Ramona Siminkevičiūtė prie dail. Dagio skulptūrų
Nuotr. St. Dabkaus

Vytauto Alanto novelių rinktinė

PR. NAUJOKAITIS

Lietuvių Enciklopedijos leidykla Bostone išleido V. Alanto novelių rinktinę "Atspindžiai ūkanose". Knygoje yra 22 novelės, parinktos iš visų penkių autoriaus rinkinių. Kelios jų spausdintos tik periodikoje. Iš tokio parinkimo matyti V. Alanto novelės raida: temų keitimasis, formos tobulėjimas, literatūrinio sakinio turtėjimas. Iš Lietuvoje išleisto rinkinio "Artisto širdis" (1930) rinktinėje yra įdėtos 7 novelės: "Paryžietė", "Garbė", "Artisto širdis", "Kvietimas į vestuves", "Povandeniniai burbulai", "Gintariniai karoliai", "Elziutė". Daugumos tų novelių temos yra iš miesčionių gyvenimo. Veikia dailininkai, artistai, garbėtroškos, kūniškų smagumų ieškotojai. Paliečiama kūrybos problema, šeimos santykiai, meilės psichologija. Kaikurios istorijos gerokai banalios, besisukančios apie kurį nors meilės nuotykį. Prie originalesnių priklauso "Kvietimas į vestuvių puotą". Į kaimo aplinkumą nukelia "Gintariniai karoliai" (paskenduolės tema) ir anekdotinis pasakojimas "Elziutė".

Iš antrojo rinkinio "Tarp penkių ir septynių" (1934) paimtos tik dvi novelės: "Daržinė" ir "Aš ir Ji". Vedybų iš meilės ir dėl turto tema įdomiai rodoma novelėje "Daržinė" — kaimo buties fonas darniai sulydomas su vaizduojamų žmonių charakterio bruožais.

Skyriui "Už suplyšusių užuolaidų" parinktos novelės iš Vokietijoje parašytų rinkinių "Antsiūbuojančios žemės" (1946) ir "Svetimos pagairės" (1954). Jose daugiausia atsispindi stovyklinė tremtinių kasdienybė: skurdžios kūrybos sąlygos ("Sužvejotos brangenybės"), šeimos suirimo pavojai ("Gyvenimas miniatiūroje"), bombarduojamų miestų šiurpas ir žmogaus dvasios prašvitimas tose tamsybėse ("Teisybė atostogauja"), tremtinių guodimasis iliuzijomis ("Iliuzijų medžiotojai"). Šiame skyriuje iš kitų novelių išsiskiria "Velnio margutis" — fantastinis pasakojimas apie vieno stovyklos gyventojo viešnagę pragare. Nors ta viešnagė rodoma sapno forma, tačiau ji tiek surealinta, jog jaučiamas autoriaus noras pragaro gyvenimą suromantinti, padaryti patraukly. Humoristinis atspalvis rodo, kad kūrinys tėra tik linksmas velykinis pasakojimas niūriame stovykliniame gyvenime.

Pusę knygos užima pasakojimai, parašyti jau Amerikoje. Tas skyrius pavadintas "Prie Mišigano ežero". Į jį parinktos novelės iš rinkinio "Nemunas teka per Atlantą" ir iš periodinės spaudos. Trys tų novelių yra laimėjusios "Dirvos' novelės konkurso premijas: "Viskas galėjo ir kitaip susiklostyti" (1966), "Ugly Lithuanian" (1967) ir Karalaitė Gaudimantė" (1975).

Keliose šio skyriaus novelėse liečiamos gilesnės išeivijos lietuvių problemos: "Ugly Lithuanian" (mišrių šeimų kūrimasis, tėvų ir vaikų santykiai, "bosavimas" šeimoje ir jo pasekmės). Novelėse "Karaliūnui reikia kraujo" ir "Nuvytęs dobilėlis" iškeliami motyvai, nulemią pasiryžimą kurti tik lietuvišką šeimą.

"Padangių karuselė" atskleidžia, kas atsitinka, kai ištekama dėl turto, dėl prabangesnio gyvenimo, o ne iš meilės. Meilės kelio vingiai rodomi ir kiek nuo dabarties laikų nutolusių siužetų novelėse, būtent, "Renesansas Žemaitijoje" ir "Viskas galėjo ir kitaip susiklostyti". Į mindauginius laikus nukelia romantiška gaivališkos meilės novelė "Karalaitė Gaudimantė". Aštuonioliktame amžiuje atsiduriame, skaitydami novelę "Raganos tesimas". Atskleidžiami tie laikai, kai buvo ant laužų deginamos moterys, įtartos raganavimu. Autorius neigiamai vaizduoja bažnytinį raganų teismą, augštas vietas užimančius kunigus, rodo iš viso žemą bajoriškos visuomenės kultūrinį ir moralinį lygį.

V. Alantas yra įgudęs beletristas — romanų ir novelių autorius, turįs savitą stilių, turtingą lietuvišką žodyną, sodrų sakinį. Jis žino novelės teorinius reikalavimus ir jų laikosi.

Novelė yra vienas svarbus įvykis personažo gyvenime, dažniausiai išsisprendžiąs staigiu, netikėtu lūžiu. Tą priemonę V. Alantas sumaniai naudoja. Antai, "Raganos teisme" Liuciją iš mirties nasrų ištraukia netikėtai egzekucijos vietoje atsiradęs plėšikas ("svieto lygintojas") Apynėlis. "Ugly Lithuanian" Sereikienės išdidumą galutinai palaužia dukters pranešimas, kad ji ištekėjusi už negro ir jau turi juodą sūnų. Novelėje "Viskas galėjo ir kitaip susiklostyti" sudėtingos meilės istorijos pasakotojo Adomonio gyvenimas staiga pasisuko kita kryptimi, kai tik atvyko su vaikais jo kitados mylėta moteris (nors ir labai daug jį iskaudinusi, mylėjusi pagal išskaičiavimus).

Priekabingiau žiūrėdami, V. Alanto novelėse rastume ir psichologinių spragų ("Renesansas Žemaitijoje", "Gyvenimas miniatiūroje"), stambiais dygsniais susiūtų kompozicinių siūlių ("Raganos teisme", "Karaliūnui reikia kraujo", "Velnio margutis"). Tačiau knygos visuma rodo ryškų talentingo novelisto veidą.

"Atspindžiai ūkanose" yra V. Alanto novelisto ataskaita. Visa, ką geriausio jis yra šioje srityje parašęs, randame šioje rinktinėje — nuo pirmųjų žingsnių Kauno laikais iki subrendimo viršūnėse prie Mičigano ežero.

Vytautas Alantas, ATSPINDŽIAI ŪKANOSE. Novelės. Išleido LEL Bostone, 1976 m., 380 psl. Kietais drobės viršeliais kaina $6. Tiražas 1000 egz.

• **Svarbiausia laikraščio atrama yra skaitytojai. Ar jau įsijungėt į "T. Žiburių" skaitytojų šeimą?**

Akademikai gvildeno baltietiškas problemas

Penktoji baltistinių studijų konferencija Niujorke ir AABS veikla

M. G. SLAVĖNIENĖ

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Žydų klausimas

Politinių ir socialinių mokslų sekcijose lietuviškom temom kalbėjo B. Mačiuika ir J. Genys, o istorijos sekcijoj — J. Slavėnas ir Karl von Loewe. Istorijos sekcijoj iš Izraelio buvo pakviestas dalyvauti hebrajų universiteto žydų instituto vedėjas prof. Dov Levin, kuris, neperseniausiai emigravęs iš Lietuvos į Izraelį, šiuo metu yra paruošęs stambią studiją apie lietuvių-žydų santykius ir žydų žudynes Lietuvoje vokiečių okupacijos metu. Savo knygos pagrindines mintis Dov Levin išspausdino straipsnio forma priešpaskutiniame "Journal of Baltic Studies" numeryje (Vol. VI/4). Šiame straipsnyje iškeliami skaudūs faktai, apie kuriuos vieni mūsų nieko nebenorėjo žinoti, o kiti nieko ir nežinojo. Interpretacija lietuviams nepalanki. Nėra abejonės, kad šio klausimo neišspręsim nei ignoravimu, nei jausmais. Teisingai pasisakė "Tėviškės Žiburių" vedamasis, kad į jį laikas atkreipti mūsų politinių bei mokslinių organizacijų dėmesį ir bendromis jėgomis išleisti mokslinę studiją, kuri reikalą nagrinėtų lietuvišku požiūriu, iškeliant ne tik nusikaltėlių veiksmus, bet taip ir žydams suteiktą lietuvių visuomenės pagalbą. Levino pasirodymas suvažiavime, bent lietuviams, būtų buvęs aktualus ir kontraversinis. Jis tačiau neatvyko.

Nauja iniciatyva

Lingvistikos sekcijoje apie lietuvių kalbos vadinamąjį archaiškumą kalbėjo prof. Janina Rėklaitienė, o bibliografijos skyriuje — dr. Jonas Balys apie periodinius išeivijos leidinius. Bibliografijos sekcijos vedėjas dr. K. Ozolins informavo, kad AABS rėmuose įsisteigė bibliografinis komitetas, siekiąs suburti visų trijų tautybių bibliografus, derinti jų bibliografinį darbą ir bendromis jėgomis suklasifikuoti baltistikos rinkinius, įsteigti informacinį baltistikos tinklą.

Tuo pačiu metu gretimoje salėje didelio pasisekimo susilaukė iš Japonijos atvykusio muzikologo prof. Ichiro Kato paskaita apie Čiurlionį ir jo giminingumą su japonų menu. Paskaitininkas patvirtino, kad Japonijoje veikia būrelis japonų mokslininkų, kurie yra susidomėję lietuvių daile ir literatūra. Lietuviams dalyviams ši paskaita buvo labai tinkamas suvažiavimo finalas.

Pramoginė dalis

Kadangi paskaitos sekė viena kitą beveik be pertraukos, diskusijom ir bendradarbiavimui nedaug laiko teliko. Norėdama pajvairinti programą ir dalyviams duoti progų artimiau pabendrauti, suvažiavimo rengėjų komisija suruošė ketvirtadienį susipažinimo vakarą, o penktadienį bendrus pietus. Pietų metu kalbėjo draugijos vicepirmininkas ir suvažiavimo programos vedėjas Romas Misiūnas, kuris su humoru ir jam įprastu įžvalgumu atpasakojo savo įspūdžius apie Lenkiją. Penktadienio vakarą buvo rodomas Jono Meko kontraversinis "naminis" filmas apie jo kelionę į Lietuvą su diskusijom, o šeštadienį įvyko didysis akademinis balius — vakarienė su šokiais, į kurį susirinko arti 400 žmonių. Lietuvių dalyvių ir svečių tarpe matėsi daug mūsų akademinio elito ir veikėjų ne tik iš Niujorko, bet ir iš tolimesnių apylinkių. Prie registracijos ir bilietų platinimo pavyzdingai dirbo visų trijų tautybių studentai.

Lietuviai, pabuskite!

Teko girdėti, pastabų, kad dalyvių būtų galėję būti daugiau, jeigu registracijos mokestis (po $10.00 į dieną) būtų buvęs mažesnis. Suvažiavimo rengėjai savo ruožtu aiškino, kad mokestis vos padengė išlaidas ir kad visas pelnas skiriamas AABS naudai. Tokiu būdu kiekvienas suvažiavimo dalyvis bent turi pasitenkinimą, kad netiesioginiu būdu draugijai suteikė finansinę paramą. O tos paramos draugijai labai reikia, ypač iš lietuvių pusės.

Platesnės lietuviškos visuomenės tarpe AABS stipresnio užnugario neturi. Perskaičius narių sąrašą, krinta į akis labai jau ryški latvių ir estų persvara. Mūsuose aplamai vyrauja tendencija užsidaryti savųjų tarpe. Be to, daug kas mano, kad į AABS įstojama panašiai kaip į Lituanistikos Institutą, t.y. pagal kvietimą. Iš tikrųjų į draugiją gali įstoti kiekvienas akademikas arba akademiškai orientuotas asmuo, kuriam rūpi draugijos veikla ir kuris nori paremti baltistinių studijų puoselėjimą amerikiečių tarpe. AABS valdybos adresas yra 366—86th Street, Brooklyn, N.Y., 11209, USA. Lietuviams naujoj valdyboj atstovauja dr. Elona Vaišnienė iš New Haven ir dr. Kęstutis Keblys iš Detroito. Nario mokestis yra $20 (pensininkams $10, studentams $7.50), įskaitant "Journal of Baltic Studies" prenumeratą. Nariai taip pat gauna visus pranešimus apie draugijos leidinius ir suvažiavimus.

Penktasis AABS suvažiavimas praėjo sklandžiai ir sėkmingai. AABS Niujorko skyriaus suvažiavimo rengėjų komiteto nariai buvo dr. V. Vygantas, Rimas Gedeika, Rasa Razgaitienė, Alina Staknienė, Evaldas Remėza ir A. Sabalis.

Keistos vestuvės

Noveliukė

Vargonai groja Mendelssohno maršą. Mano žmona, juoda suknele apsivilkusi, mažais žingsneliais artėja prie altoriaus. Nematau kas ją veda už rankos... Irgi kažkas juodai apsivilkęs, lyg jos miręs dėdė...

Tokiais pat mažais žingsneliais iš kitos altoriaus pusės ateina Jonas su savo seserimi. Jis irgi tamsiai apsirėdęs, bet turi rausvą gėlę atlape, lyg per vestuves, o jo sesutė tviskėte tviska rožiniu drabužiu: jai šventė!

Mano žmonos patinęs veidas ir viršutinė lūpa. Ji verkė. Matyt, ilgai verkė, kaip tada, kai nugaišo jos mylimas katinas. Betgi aš jos katinėlis! Taip ji mane visada vadindavo, kai buvome jaunesni. Taip, ji verkė manęs... Dėlto ir apsivilko juodai. Bet visdėlto išteka už Jono.

Man graudu. Kiek abu prisidirbom, pritaupėm, o dabar tas plevėsa Jonas viską prašvilps.

— Ale! — sušunku dusliu balsu, lyg iš po žemių. Pristinga oro, verčiuos ant kito šono ir vėl žiūriu į tas keistas vestuves.

Vargonai tebegroja, Jonas ir Alė tebežingsniuoja altoriaus link. Pusiaumiegy mąstau: vargonus sapnuoti — blogas ženklas, kas nors mirs... Betgi mirštu aš! Aiškiai mirštu! Man skauda krūtinę ir trūksta oro.

— Ale, — suvaitoju.

Tai visai ne vestuvės, bet mano laidotuvės, kaip tada, kai laidojom Šv. Blažiejaus šventovėje Jono tėvą... Bet tas linksmas maršas! Mat, jiems visiems linksma, kad numiriau ir jiems palikau sutaupytų pinigų: penkiolika tūkstantukų taupomojoj, žemės gabalą prie ežero, kitą Winnipego miškuose, draudas, fondus vaikams...

Žiūriu į savo dukrelę Rasutę: gražiai sugarbanota, pasipuošusi, kaip į balių... Bill veda ją už parankės. Nė ašarėlės! Tėvas numirė, o ji... kas jai! Tekės už to snargliaus ir tiek. O jis tik dantis rodo — bus ponas ant viso mano turto.

Sūnus Daumantas atrodo rimtas, paniuręs, lyg prieš egzaminus. Jis nemėgsta Jono. O gal ir manęs gailisi?

— Daumantėli... — sudejuoju ir nubundu.

— Kas atsitiko, kam tu vaiką šauki? — dega šviesą Alė.

Jos veidas paputęs. Blaivausi ir klausiu:

— Ko tu verkei?

— Aš neverkiau...

— Gi tavo akys užputusios.

— Sapnavau tokį kvailą sapną... laidotuves...

Imu visas drebėti.

— Kas tau? Ar turi karščio? Gal kiaulių gripas?

— Taip... taip...

Mirsiu jau dabar nuo to kiaulių gripo. Nuo ko gi kito sveikas mirčiau?

Alė atneša man aspirino ir karšto vandens su vyšnine. Tokia ji gera. Iš visų tik ji manęs verkė, niekas daugiau.

Nuriju tabletes, užsikosėju gėrimu, apšylu ir nustoju drebėjęs.

Alė apkamšo mane, sakydama:

— Miegok, katinėli! Išsimiegosi ir būsi sveikas.

— Nevadink manęs katinu, nes paskui teks verkti! — suurzgiu ir vėl akyse matau savo laidotuves ar Alės vestuves...

— Tai jau dabar, katiniuk, visada taip vadinau ir vadinsiu!

— Kai numirsiu, tu netekėk už Jono, — tariu įsakmiai ir rimtai. Užsimerkiu ir imu snausti be sapnų, be muzikos.

J. Vaišvilaitė

Optical Studio
OKULISTAS R. SCHMID
1596 Bloor Street West
Toronto 9, Ont. (prieš Lietuvių Namus) • Tel. 535-6252
Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

Penktoji lietuvių tautinių
ŠOKIŲ ŠVENTĖ - AMERIKOS dvišimtmečio MINĖJIMAS -
rengiamas 1976 m. rugsėjo 5 d., 2 v.p.p.,
International Amphitheatre, Čikagoje

PENKTOJI LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ

Šventės programos bilietai (kainos: apačioje — nuo $8.00 iki $4.00; balkone — nuo $8.00 iki $3.00) gaunami "MARGINIUOSE", 2511 W. 69 St., Chicago, Ill. 60629, USA. Tel. (312) 778-4585.

BANKETAS –
Mc Cormick Place IX. 5. 7 valandą vakaro. Bilietai po $15.00 ($10.00 šokėjams) gaunami "PARAMOJE", 2534 W. 69 St., Chicago, Ill. 60629, USA. Tel. (312) 737-3332. Stalai — po 10 asmenų.

Šokėjų susipažinimo VAKARAS
— Jaunimo Centre IX. 4. Bilietai — po $3.00; gaunami "STASE'S FASHIONS", 6237 So. Kedzie Ave., Chicago, Ill. 60629, USA. Tel. (312) 436-4184. Čekius rašyti: Lithuanian Folk Dance Festivals, Inc. vardu.

Šventės Rengimo Komitetas

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

KOMPOZ. GIEDROS GUDAUSKIENĖS naujų pramoginių dainų programą Kalifornijoje, Santa Monica mieste, atliko du vietiniai solistai — sopranas L. Zaikienė ir baritonas H. Paškevičius su pianistės R. Apeikytės palyda. Koncertas buvo įtrauktas į tradicinį LB apylinkės pobūvį. Sol. H. Paškevičius pirmą kartą atliko premijos susilaukusį G. Gudauskienės tango "Gyvenimas — pagunda", sukurtą A. Karvelytės tekstu ir dedikuotą kompozitorės vyrui dr. J. Gudauskui. Šiltai buvo sutikta ir jauna šokėja R. Alseikaitė, turinti gerą mokyklą.

PROF. DR. ANTANAS KUČAS rašo arkiv. Matulaičio biografiją. Neseniai buvo išleistas jo veikalas anglų kalba "Lithuanians in America". Dabar jis tęsia savo kitus studijinius darbus.

KALIFORNIJOS MOKSLO IR PRAMONĖS MUZĖJUS, priklausantis Los Angeles savivaldybei, savo berniukų choro vadovu pakvietė šiame mieste gyvenantį lietuvį kompozitorių kun. Br. Markaitį, SJ. Choruj teks dainuoti su Niujorko miesto opera, dalyvauti kalėdiniame koncerte, G. Mahlerio "Simfonijos nr. 3" atlikime.

POEZIJOS KONKURSĄ, skirtą JAV nepriklausomybės dviejų šimtų metų sukakčiai, paskelbė mėnesinis poetų žiniaraštis "World of Poetry", 801 Portola Dr., Dept. 211, San Francisco, Cal. 94127, USA. Premijoms yra numatyta $5.000. Laimėtojų laukia pagrindinė $1.776 premija, 10 pirmųjų po $200, 10 antrųjų po $100 ir 10 trečiųjų po $25. Konkurso vadovo J. Mellon pranešimu, pageidaujama eilėraščių JAV dvišimtmečio temomis, bet bus priimami ir kiti. Taisyklės ir oficialūs konkurso blankai gaunami "World of Poetry" šiame pranešime pateiktu adresu. Paskutinė konkurso data — š. m. liepos 31 d.

KANADOS AMBASADOS kultūros ir informacijos centras Briuselyje birželio 5 d. atidarė Kanados lietuvio dail. Jurgio Račkaus parodą, truksiančią iki liepos 30 d. Parodoje išstatyti jo ankstesnieji atspaudai ir šį pavasarį Belgijoje sukurti aliumininiai paveikslai. Jos atidaryme dalyvavo ir pats dail. J. Račkus. Ambasados spaudai pateikiama medžiaga atskleidžia pagrindinius šio originalaus kūrėjo duomenis. Prancūziškajame tekste pažymėta, kad jis yra lietuvių kilmės. Šiaipjau jis minimas kaip torontietis dail. George Rackus.

LITUANISTIKOS INSTITUTO narys kun. dr. J. Prunskis pasiūlė šios institucijos prezidiumui įsteigti premiją, kuri būtų skiriama už geriausią lituanistinį darbą. Pradžiai jis pažadėjo parūpinti $1.000. Kun. dr. J. Prunskis jau yra kelių Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos premijų mecenatas. Naujosios premijos taisyklės bus paruoštos ir paskelbtos spaudoje.

TEATRINIAME AUSTRALIJOS GYVENIME garsėja Lietuvoje gimęs rež. Algis Butavičius, užaugęs ir subrendęs sostinėje Kanberoje. Spauda ir televizija į jį atkreipė dėmesį 1969 m., kai Kanberoje ir Sydnėjuje buvo pastatytas jo režisuotas veikalas "Vietrock", vaizduojantis Vietnamo karą. Iš A. Butavičiaus žymesnių režisūrinių darbų minėtini: V. Šekspyro "Troilas ir Kresida" Sydnėjuje, rusų rašytojo E. Schwarzo "Dragon" Rockhamptone, P. Mascagni opera "Cavalleria rusticana" ir R. Leoncavallo "Pajacai" Melburne. Didelį dėmesį rež. A. Butavičius skiria Australijos ir N. Gvinėjos pirmiesiems laukiniams gyventojams bei jų kultūrai. 1970 m. Kanberoje ir Sydnėjuje jis pastatė tris N. Gvinėjos vaidinimus, parašytus valstybinio Australijos universiteto akademikų — J. Waiko, A. Jawondimario ir L. Hanneto. Šis universitetas turi platų N. Gvinėjos studijų skyrių. Rež. A. Butavičiui taipgi teko talkinti gvinėjiečiams, kai Papua mieste buvo rengiamas N. Gvinėjos dramos festivalis. 1974 m. jis lankėsi komunistinėje Kinijoje ir iš ten parsivežė 12 kinietiškų veikalų, bet lig šiol jų nėra pastatęs, nes šis darbas sunkiai būtų įvykdomas su vietiniais aktoriais. Tuos veikalus tektų gerokai reformuoti, pritaikyti Australijos aktoriams pagal jų pajėgumą. Rež. A. Butavičių vilioja Adomo Mickevičiaus kūriniai. Jis norėtų pastatyti "Vėlines", bet šis žodis yra visiškai svetimas Australijos gyventojams. Dėlto ir vaidinimas būtų sunkiai besuprantamas. Šiais mokslo metais rež. A. Butavičius buvo pakviestas dėstyti dramą Brisbanėje, Griffith universitete.

BALTIMORĖS LIETUVIŲ SVETAINĖJE trijų veiksmų muzikinę pjesę "Rugiapjūtės vakaras" pastatė Vašingtono ir Baltimorės lietuvių studentų ansamblis "Malūnas". Pjesę režisavo D. Drazdaitytė-Balčiūnienė ir N. Dulytė-Kaltreider, scenovaizdžius sukūrė P. Sandanavičius ir D. Gorell, muzika pasirūpino E. Žilionis ir Pr. Baltakis. Pagrindinius vaidmenis atliko: Tėvo — P. Sandanavičius, Motinos — N. Dulytė-Kaltreider, dukters Marytės — J. Vaičiulaitytė, studento Šarūno — A. Vaškys. Be jų, spektaklyje dalyvavo 21 šokėjų pora. Pjesė atskleidžia lietuviško kaimo buitį, darbymetės papročius.

LIETUVOS FOTORAFIJOS MENO Draugija Vilniuje surengė suomio M. Savolaineno meninių nuotraukų parodą. Šis fotografijos menininkas gyvena Ilomantės miestelyje, Š. Karelijoje. Jo nuotraukos atspindi suomių tautos kultūrą, papročius, kaimo gyvenimą, žmogaus ryšį su gamta.

RESPUBLIKINIŲ 1976 M. PREMIJŲ kandidatai tiksliųjų mokslų srityje: A. J. Bikelis — už atsitiktinių vektorių ir jų sumų tikimybinių pasiskirstymų tyrimus (1966-72 m.), Z. Rudzikas — už darbus daugiaelektroninių atomų, jų spalvų spektrų teorijoj (1963-74), M. Mickus, A. Petrauskas, J. Vegys — už daugiasluogsnio nikeliavimo procesų tyrimą, technologijų sukūrimą ir jų įdiegimą gamyboje, V. Paulauskas — už vadovėlį "Matematinės fizikos lygtys" (1974 m.). Statybos ir architektūros srityje kandidatais yra A. Sprindys, B. Zabulionis, K. Šešelgis, V. Stauskas ir V. Sasnauskas, sukūrę architektūrinį Kauno J. Janonio aikštės ansamblį. Gamtos ir žemės ūkio mokslams atstovauja V. Gudelio monografija "Pabaltijo reljefas ir kvarteto dariniai", išleista 1973 m. rusų kalba, J. Rugieniaus širdies mikrokaterizacijos ir intrakardinių tyrimo metodų sukūrimas bei įdiegimas terapinėje kardiologinėje praktikoje, K. Jankevičiaus, Ž. Ambrazienės, A. Baranauskienės, G. Jankavičiūtės, B. E. Malamienės 1960-75 m. atlikti vandens mikrobiologijos — savaiminio vandens apsivalymo mechanizmo tyrimai.

VALSTYBINIS HAMBURGO TEATRAS "Talija", įsteigtas 1843 m. ir pavadintas graikų komedijos mūzos vardu, birželio 3-6 d.d. gastroliavo Vilniuje. Dramos teatre jis vaidino F. Schillerio tragediją "Marija Stiuart", režisuotą "Talijos" vadovo B. Gorberto.

G. VERDI "TRAVIATOS" spektaklyje gegužės 13 d. Vilniaus operoje pagrindinius vaidmenis atliko Vilniaus konservatorijos Z. Paulausko dainavimo klasės studentai. Violetą dainavo I. Milkevičiūtė, Alfredą — B. Tamašauskas, Žermoną — G. Samuolis. Studentų spektaklį režisavo J. Gustaitis, dirigavo R. Geniušas.

DZŪKŲ LIAUDIES DAINŲ GROŽĮ atskleidžia keturių plokštelių rinkinys "Dzūkų dainos", paruoštas folkloristės G. Četkauskaitės ir Vilniaus plokštelių įrašų studijos. Jame yra 42-jų liaudies dainininkų įdainuotos dainos, kurias tenka laikyti kruopščia Lietuvos pietrytinių rajonų studija. Dail. V. Valiaus apipavidalintame voke pridėtas ir leidinėlis su tų dainų tarmiškais tekstais bei melodijomis. Prie plokštelės įrašų daug prisidėjo Vilniaus konservatorijos studentai, iššifravę dainų melodijas. Dainininkų eilėse yra gražaus amžiaus sulaukusių dzūkų — M. Navickienė, O. Jauneikienė, B. Bogušienė, J. Vainilaitis, B. Kašalynienė, M. Matkevičius ir kt.

VEIKLOS DESIMTMETĮ specialiu koncertu paminėjo kamerinis Mokytojų Namų choras Klaipėdoje. Jo vadovas yra F. Sereika, chormeisteris — B. Skirsgilas. Koncerte skambėjo J. Naujalio, K. Brundzaitės, V. Budrevičiaus bei kitų kompozitorių kūriniai, italų klasiko Antonio Vivaldi kantata "Gloria", atlikta su dirigentu S. Sondeckiu, solistais G. Jasiūnaite, E. Žuravliova ir Lietuvos kameriniu orkestru.

RAŠYTOJŲ SĄJUNGOS KLUBE vakarą "Vokiečių poetai apie Lietuvą" surengė germanistiką studijuojantys Vilniaus universiteto studentai. Dalyviai buvo supažindinti su vokiečių kalbininkų Lesingo, Herderio, Samiso, Šleicherio, Techerio parodytu dėmesiu lietuvių kalbai ir tautosakai. Vokiškoms bei lietuviškoms deklamacijoms studentai buvo pasirinkę J. Zauerveino eilėraščius apie Lietuvą, vokišką K. Donelaičio eilėraštį, nežinomo vokiečių poeto eiles apie L. Rėzą, J. Bobrovskio eilėraščius. Vakarą užsklendė ištrauka iš J. Bobrovskio "Lietuviškųjų fortepijonų", liečianti Žemaitę. Studentams talkino dėstytoja I. Tumavičienė.

TREČIAJAME J. NAUJALIO MIŠRIŲ CHORŲ konkurse Kaune varžėsi 12 geriausių chorų iš Lietuvos rajonų. Vertintojų komisija, vadovaujama kompoz. K. Kavecko, laimėtoju rajonų centrų kategorijoje pripažino V. Preikšos vadovaujamą Kauno kultūros darbuotojų chorą. Rajoninės priklausomybės miestų kategorijoje stipriausias buvo Kazlų Rūdos eksperimentinės remonto mechaninės gamyklos choras su vadovu P. Simonavičium, kaimo kategorijoje — V. Preikšos vadovaujamas Kauno rajono Raudondvario kultūros namų choras. Prizas už geriausią J. Naujalio kūrinio atlikimą paskirtas Jonavos azotinių trąšų gamyklos chorui, kurio vadovas yra A. Buzys.

TRADICINĖ MEDIKŲ LITERATŪROS ŠVENTĖ, trukusi dvi dienas, šiemet buvo surengta Šiauliuose. Pirmą premiją už eilėraščių ciklą laimėjo jauna Druskininkų sanatorijos gydytoja J. Jekentaitė, už apsakymus — medicinos mokslų kandidatas V. Minius, mokslinio tuberkuliozės tyrimo instituto direktoriaus pavaduotojas. Šventės dalyviai gėlėmis papuošė J. Janonio paminklą ir J. Krikščiūno-Jovaro kapą.

V. Kst.

PROGRESS
REAL ESTATE LTD.
1072 Bloor St. W.
Tel. 534-9286
Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus
S. JOKUBAITIS
Tel. 534-9286 — namų: 537-2869

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS Drug Store
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas
999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Tel. 532-3400

AKTYVAI — virš 9 milijonų

KASOS VALANDOS:		MOKA UŽ:	
Pirmadieniais	10 - 3	term. indėlius 1 metų	9½%
Antradieniais	10 - 3	pensijų s-tas	8¼%
Trečiadieniais uždaryta		taupomąsias - savings s-tas	8%
Ketvirtadieniais	10 - 7	depozitų - čekių s-tas	6%
Penktadieniais	10 - 8	DUODA PASKOLAS:	
Šeštadieniais	9-12	asmenines	9½%
Sekmadieniais	9.30 - 1	nekiln. turto	9½%

Skyrius ANAPILYJE veikia sekmadieniais — 9.30 v.r. iki 1 v.p.p.

Nemokama visų narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2,000, asmeninių paskolų, *mirties ir invalidumo* atvejais — iki $10,000. Parduodame "American Express" kelionių čekius ir pinigines perlaidas. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. • Mūsų tikslas — ne PELNAS, bet sąžiningas PATARNAVIMAS lietuviams.

F. SENKUS "ONTARIO TRUST REAL ESTATE" įstaigos vedėjas
patarnauja visuose nekilnojamo turto reikaluose
Telefonas 533-4414

***Autorite Sales* and SERVICE**
Telefonas 531-1305 1636 Dundas St. W.
ir **Bloor Autorite Garage,** 296 Brock Ave. (tarp Dundas ir College)
- Sąžiningas ir patikimas patarnavimas.
- Visi automobilių mechaniniai taisymai.
- Sniegines ir paprastos padangos, **Michelin, B. F. Goodrich, Radial** ir kt.

Sav. FRANK PETTIT

BEST ELECTRIC
NUO LŪŠNOS IKI DANGORAIŽIO!
Verslo bei pramonės pastatų elektros įrengimai, priežiūra ir kiti darbai
ELEKTROS RANGOVAS
Tel. 925-7716 Petras Prakas
Visi darbai atliekami GERIAUSIAI

Ar turite sunkumų suprasti ką reiškia gyvybės drauda?

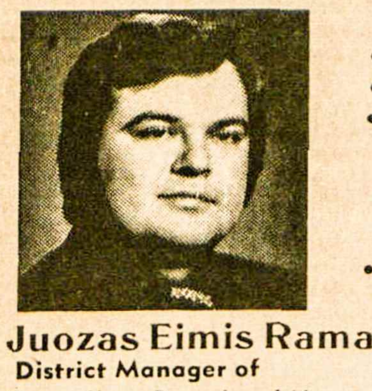

Klauskite mane apie:
- pajamų mokesčių atskaitas
- pensijų planus
- RRSP — registruotą *pensijų planą*
- invalidumo pajamas
- nuosavybių draudą
- šeimos apsaugą
- Studentų draudos fondus mokslui eiti

Juozas Eimis Ramas, District Manager of *Canadian Premier Life*
2 Carlton St., suite 714
Namai: 766-5857
Raštinė: 363-7881

***Dufferin* RADIO AND TV** SALES AND SERVICE
Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai. • Parduodamos lempos ir baterijos. • Prityręs specialistas su ilga praktika.
1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

ADVANCE REAL ESTATE Ltd.
Toronto Real Estate Board narys
1055 Bloor Street West
A. (Blue) Bliūdžius
Telefonai 534-9246, namų 537-2291
rezidenciniai
komerciniai
investacijos
mortgičiai
įkainojimas
namų drauda

Naudokitės paslaugomis tų, kurie skelbiasi "TĖVIŠKĖS ŽIBURIUOSE"

SPORTAS

SPORTAS LIETUVOJE

Tarptautinėse lengv. atletikos varžybose Sočyje 3000 metrų s/k gerai bėgo vilnietis J. Grigas. Jis ne tik laimėjo pirmą vietą, pagerino šių varžybų rekordą, bet ir pasiekė geriausią sezono pasekmę 8:26,8. Jis pakviestas į olimpinę Sov. Sąjungos rinktinę.

Maskvos Krylatskojės kanale įvyko irklavimo lenktynės, kuriose gerai pasirodė G. Ramoškienė, laimėjusi I v. vienviečių valčių lenktynėse. Ji taip pat laimėjo I v. dviviečių valčių lenktynėse kartu su E. Kaminskaite. V. Butkaus yrininkaujama porinė keturvietė valtis irgi laimėjo I v. *Jie visi trys užsitikrino kelionę į Montrealį.*

Kelionę į Montrealį užsitikrino ir kaunietis A. Čikotas. Jo yrininkaujama aštuonvietė valtis irgi laimėjo I v. Moterų aštuonvietė, kurios įgulą sudarė ir vilnietės R. Baltutytė, A. Rustelytė, V. Kerdokaitė, laimėjo II v. ir jos dar turi galimybę patekti į kurią nors olimpinę valtį.

Europos moterų krepšinio pirmenybes Prancūzijoje laimėjo Sov. Sąjunga. Pastarosios rinktinėje žaidė A. Rupšienė ir V. Šulskytė. Lemiamose rungtynėse Sov. Sąjunga nugalėjo Čekoslovakiją 62:30 (19:7). Iki šiol sovietinėje rinktinėje, kuri laimėjo Europos pirmenybes, yra žaidusios šios lietuvaitės: Gražina Tulevičiūtė 1958 m., Jūratė Daktaraitė 1960 m., Laima Rutkauskaitė 1966 m., Zita Bareikytė 1968 m. ir Angelė Jankūnaitė - Rupšienė 1972 m.

Panevėžietis R. Valiulis atstovavo Sov. Sąjungai lengv. atletikos rungtynėse Kieve su Britanija. Jam teko bėgti 4 x 400 m. estafetėje. Sovietinė estafetė atbėgo antra, 1,2 sek. atsilikusi nuo britų.

R. Malakauskaitė vėl pagerino Lietuvos rutulio stūmimo rekordą. Kieve įvykusiose lengv. atletikos varžybose ji nustūmė rutulį 19.07 m. Tai naujas Lietuvos rekordas ir kartu pirmą kartą peržengta 19 m. riba. Šiose rungtynėse ji buvo antra. Už ją geriau rutulį nustūmė tik N. Nosenko — 19.70.

Jaunių bokso pirmenybėse Sov. Sąjungos meisteriais tapo A. Kondratas (I pusvidutinis svoris) ir A. Jančiauskas (pussunkis svoris). A. Jančiauskas yra laimėjęs jaunių pirmenybes 1974 ir 1975 m.

Sov. Sąjungos plaukimo pirmenybėse Vilniaus ekonomikos fakulteto stud. Arvydas Juozaitis, plaukdamas 100 m krūtine, laimėjo I v. ir tapo Sov. Sąjungos meisteriu. Tuo jis užsitikrino kelionę į Montrealio olimpiadą. Jo pasekmė 1:05.31 yra taip pat naujas Lietuvos rekordas (sen. 1:05.40). Plaukdamas 200 m krūtine, jis laimėjo II v., tačiau jo pasekmė 2:22.93 irgi buvo naujas Lietuvos rekordas (sen. 2:23.8). Plaukiant 200 m l/s, kaunietis Z. Kazlauskas jau užplaukime pasiekė naują Lietuvos rekordą, nuplaukdamas šį nuotolį per 1:58.81. Tačiau šis rekordas ilgai neišsilaikė. Baigminiame plaukime šiaulietis V. Petkevičius laimėjo II v. ir kartu pagerino Z. Kazlausko rekordą iki 1:57.49. Iš Lietuvos plaukikų Sov. Sąjungos meisterystę yra laimėjusi tik kaunietė Birutė Užkuraitytė 1972 m. Ji taip pat dalyvavo Muencheno olimpiadoje.

Pasaulio jaunių sunkiosios atletikos pirmenybėse Gdanske pirmą kartą gerai pasirodė Lietuvos sunkumų kilnotojas devyniolikametis klaipėdietis Stasys Mečius, laimėjęs II v. Rungtyniaudamas II-ro sunkaus svorio klasėje, jis dviem veiksmais iškėlė 367,5 kg. Ši pasekmė net 17,5 kg. geresnė nei Lietuvos vyrų rekordas. Nuo augščiausio laimėjimo jį teskyrė 2,5 kg.

Sov. Sąjungos apvalios aikštelės šaudymo pirmenybėse gerai šaudė Vilniaus žalgirietis J. Riauba. Iš galimų 200 jis numušė 184 taikinius. Tiek pat taikinių numušė ir kitas šaudytojas iš Sverdlovsko. Tik po pakartojimo J. Riaubai atiteko II v. Pastarasis buvo įtrauktas į olimpinių kandidatų sąrašą.

Sov. Sąjungos baidarių ir kanojų pirmenybėse Maskvoje kauniečiai Artūras Rainys ir Petras Grigonis 500 m. nuotolyje laimėjo II v. Ar pateks į olimpinę rinktinę, dar neaišku.

VYČIO ŽINIOS

V. Nešukaitytė birželio 3-6 dienomis Jamaikoje dalyvavo tarptautiniame stalo teniso turnyre. Pastarasis darosi populiaresnis ir sutraukia geriausius žaidėjus iš Japonijos ir kitur. V. Nešukaitytė čia geriausiai pasirodė moterų dvejete — laimėjo II v. Poroje su I. Cordas tik baigminiame žaidime pralaimėjo 2:1 prieš J. Hamersley (Ang.) — In Sook Na (Korėja). Prieš tai ji mišraus dvejeto pusbaigmyje pralaimėjo japonų porai.

Atvirose Amerikos pirmenybėse dalyvavo V. ir G. Nešukaitytės. V. Nešukaitytė vienete ir moterų dvejete su I. Cordas pralaimėjo ketvirtbaigmyje. Geriau sekėsi Glorijai, kuri poroje su B. Plučaite mergaičių dvejete laimėjo I v. Glorija dar laimėjo dvi antras vietas — mergaičių 17 ir 15 metų klasėse.

Sekantis Vyčio golfo turnyras — uždaros pirmenybės įvyks liepos 25 d., 1 v.p.p., Glen Eagles aikštyne. Šiame turnyre kviečiami dalyvauti ir svečiai.

Sezono užbaigtuvės įvyks birželio 29 d., 7 v.v., Toronto Lietuvių Namuose. Dalyvaus jaunieji krepšininkai, stalo tenisininkai ir šaudytojai. Užbaigtuvių metu tėvų suruoštose vaišėse bus pagerbti jaun. sportininkai.

Krepšininkai pakviesti į du krepšinio turnyrus. Liepos 3 d. Tėvų pranciškonų stovyklavietėje Aušra rengia krepšinio turnyrą, į kurį yra pakvieti Vyčio vyrai ir jauniai. Po to vytiečiai pakviesti rungtynėms į Montrealį.

AUŠROS ŽINIOS

Krepšinio turnyras. Liepos 2-3 d. d. pranciškonų stovyklavietėje klubas organizuoja vyrų ir jaunių A krepšinio turnyrą. Dalyvaus Hamiltono Kovas, Toronto Vytis ir Aušra. Laimėtojas gaus Tėvų pranciškonų ir Alfonso Skrebūno pereinamąsias taures. Turnyro pradžia šeštadienį, liepos 3 d., 10 v.r. Rugpjūčio 6-7 d.d. ten pat bus suorganizuotas jaunučių krepšinio ir stalo teniso turnyras. Visais minėtais reikalais kreiptis į Aušros klubo pirm. K. Šapočkiną 762-0455.

Ateitininkų žinios

Moksleivių Ateitininkų Sąjungos *centro valdyba* vasaros metu ruošia jaunimo stovyklas Dainavoj. Čia jaunimas turi progos susitikti su savo senais draugais ir susipažinti su naujais. Dainavoj jaunimas gali pasportuoti, pasimaudyti, gyventi malonios gamtos aplinkoj ir lietuviškoj, krikščioniškoj dvasioj. Šiais metais moksleivių ateitininkų stovykla prasidėjo birželio 20 d. ir baigsis liepos 4 d., o jaunučių ateitininkų stovykla bus nuo liepos 4 d. iki liepos 18 d. Į jaunučių stovyklą gali įsirašyti nuo pirmo iki aštunto skyriaus mokiniai.

Liepos 3 d. Dainavoj įvyks metinis moksleivių at-kų suvažiavimas. Prašome, kad šiame iškilmingame suvažiavime moksleiviai stovyklautojai dalyvautų su savo kuopos vėliavomis ir būtų pasiruošę pranešti kuopos veiklą susirinkusiems. Suvažiavimo metu bus renkama nauja MAS centro valdyba.

EMILIJA JUOZAITYTĖ, šiais metais baigusi anglų literatūrą ir sociologiją bakalaurės laipsniu York universitete. Ji tęs studijas Toronto universitete

Skautų veikla

- Sutuoktuvių proga "Šatrijos" ir "Rambyno" tuntai sveikina ps. Liną Saplį ir ps. Astą Senkevičiūtę, linkėdami jiems džiaugsmingų ir skautiškos vilties pilnų dienų.
- XIV Romuvos stovykla — rugpjūčio 7-21 d.d. Pirmosios savaitės viršininku bus ps. V. Turūta. Sesių pastovyklei vadovaus s. D. Keršienė, brolių — ps. dr. V. Kvedaras, kuris eis ir komendanto pareigas. Vilkiukų pastovyklę globos v. sk. v. sl. O. Balsienė; ūkio skyriui vadovaus A. Grybas, gail. sesuo Kvedarienė, registratorė v. sk. v. sl. V. Grybienė; abiejų savaičių kapelionas — v. s. T. *St. Kulbis, SJ; antrosios savaitės* viršininku pakviestas jūr. s. P. Butėnas, sesių pastovyklės virš. s. R. Žilinskienė.
- Specialus stovyklos reikalams aptarti posėdis šaukiamas liepos 13, antradienį, 7.30 v.v., skautų būkle.
- Romuvos stovyklon reikia registruotis ligi liepos 15 d. pas sesę V. Grybienė tel. 532-7284.
- *Jei kas iš ponių ar merginų norėtų talkinti stovyklos ūkio skyriuje, tegu kreipiasi į vienetų vadovus.* Č.S.
- **Lietuviškos spaudos rėmėjai yra savos tautos gynėjai**

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

žudysčių atstovai jau po 10 metų galės įteikti malonės prašymus, o policininkų, kalėjimų sargų žudikai ir tie asmenys, kurie atliks sąmoningas žmog*žudystes, bausmės dovanojimo* galės prašyti po 15 metų. Taigi, praktiškai imant, net ir žiauriausi žmogžudžiai po 15 metų vėl galės būti išleisti ir kalėjimų.

Viešosios nuomonės tyrimų duomenys liudija, kad 80% kanadiečių yra priešingi mirties *bausmės panaikinimui. Jų nuo*mone, mirties bausmė atgraso nevieną nusikaltėlį nuo šio nusikaltimo. Didžioji parlamento narių dalis yra kitokios nuomonės. Abi pusės neturi aiškių įrodymų, bet faktas lieka faktu, kad pakartas žmogžudys šio nusikaltimo nepakartos, o tokių *pakartotinių žmogžudysčių* jau pasitaikė ir, žinoma, pasitaikys ateityje. Geriausiai šį klausimą būtų išsprendęs visų Kanados gyventojų referendumas, bet tokio kelio nenorėjo premjero P. E. Trudeau vyriausybė.

Ontario policijos viršininkų draugija, tuo metu turėjusi suvažiavimą, 140:3 balsų santykiu priėmė rezoliuciją, kuri smerkia mirties bausmės panaikinimą ir reikalauja premjero P. E. Trudeau vyriausybės atsistatydinimo, kad naujuose parlamento rinkimuose galėtų pasisakyti visi kanadiečiai. Policijos viršininkai taip pat kalba apie specialią akciją, skatinančią rinkėjus nebalsuoti už mirties bausmės panaikintojus. Sujudo ir 11.000 federacinių kalėjimų sargų. Mirties bausmės panaikinime jie, kaip ir policininkai, mato didesnį pavojų savo gyvybėms. Pradžioje tų sargų unija pagrasino streiku, bet jo atsisakė ir dabar reikalauja specialaus kalėjimo visiems žmogžudžiams su gerokai didesne apsauga. Entuziastiškiausiai naująjį įstatymą sutiko 11 mirti nuteistų žmogžudžių. *Jų tarpe yra* ir R. Vaillancourt, 1973 m. Toronte apiplėšęs banką. Jis tada keturiais šūviais nužudė policininką L. Maitlandą, dviejų mažų vaikų tėvą, net neišsitraukusį revolverio iš makšties. Pabėgti jam būtų užtekę vieno šūvio, sužeidusio minėtą policininką. *Keturi šūviai liudija aiškų šio* užkietėjusio nusikaltėlio ryžtą žmogžudystei.

Orinį susisiekimą Kanadoje sustabdė skrydžių kontrolierių streikas, protestuojantis prieš numatytą dvikalbės sistemos įvedimą Kvebeko provincijoje ir Otavoje. Darban juos grąžino *teismo įsakas,* bet tada *kontro*lieriams pagalbon atėjo Kanados pilotų unija. Jos nariai atsisakė skraidyti saugumo sumetimais. Esą, kontrolierių suerzinimas kenkia jų darbui ir neužtikrina reikiamo saugumo. Iš tikrųjų abi pusės — ir kontrolieriai, ir pilotai nenori dvikalbės ryšių sistemos įvedimo. Anglų kalba šiandien yra tapusi pasauline aviatorių kalba. Ja teikiamas instrukcijas supranta visi komerciniai pilotai net ir tais atvejais, kai nėra jiems tiesiogiai skirtos. Pasak pilotų, tai jiems leidžia susidaryti bendrą vaizdą ir padeda išvengti netikėtumų, kai kuris nors pilotas ar kontrolierius padaro klaidą. Nesuprantamos prancūzų kalbos vartojimas neleidžia susidaryti vaizdo ir todėl padidina pavojų ore. Kanados pilotams, atrodo, pritaria ir kitų kraštų atstovai. Skrydžius Kanadon nutraukė Skandinavijos orinio susisiekimo bendrovė, jungianti Norvegiją, Švediją ir Daniją, *taip pat Britanija,* Airija, Australija ir visos JAV bendrovės. Jos teisinasi saugumo stoka, kurią sukėlė Kanados aerodromų kontrolierius užgriuvusi įtampa.

Premjeras P. E. Trudeau televizinėje savo kalboje pareiškė, kad Kanados pilotų streikas yra beprasmis, nes sprendimas įvesti ir prancūzų kalbą į Kvebeko aerodromus dar nesąs padarytas. Šį klausimą turės išspręsti speciali komisija, kuriai vadovaus Albertos teisėjas W. R. Sinclair ir Kvebeko teisėjas J. Chouinard. Pasak P. E. Trudeau, prancūzų kalba bus įvesta tik tada, jeigu komisija nustatys, kad jos įvedimas nesudaro pavojaus pilotams ir keleiviems. Tokia komisija buvo sudaryta jau anksčiau, bet tada jai nebuvo leista svarstyti saugumo klausimo, o tik priemones prancūzų kalbai įvesti. Susisiekimo ministeris O. Lang, apsilankęs Paryžiuje, pareiškė, kad dvikalbę sistemą turi De Gaulle aerodromas ir kad ten nebuvo susidurta su saugumo problemomis. Ginčas liečia tik komercinius lėktuvus, skrendančius augščiau kaip 9.000 pėdų ir navigaciją atliekančius instrumentų pagalba. Streikas užbaigtas birželio 28 d. susitarimu tarp susisiekimo ministerio O. Lange, pilotų ir kontrolierių unijų.

Užsienių reikalų ministerio A. MachEacheno pranešimu, Bendrosios Europos Rinkos ir Kanados pareigūnai Briuselyje paruošė prekybinio ir ekonominio bendradarbiavimo sutartį. Ją dabar turės apsvarstyti ir patvirtinti Bendrąją Rinką sudarančių kraštų vyriausybės. Prekybiniams ir ekonominiams ryšiams plėsti numatoma sudaryti bendrą komitetą. Šia sutartimi Kanada tikisi padidinti savo gaminių eksportą V. Europon.

Alfonsas A. Garbenis

Per paskutinius 25 metus Al. Garbenis (tėvas) tarnavo Toronto lietuviams namų reikalais. Toliau tarnaus tėvas ir sūnus Garbeniai

Alfonsas Wm. Garbenis, B.A.

AL GARBENS
REAL ESTATE
Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate narys
Telefonai: 536-2738 • *536-2664* • *1611* BLOOR St. West
PARDUODAMI NAMAI HIGH PARK RAJONE IR NETOLI LIETUVIŲ NAMŲ

12 KAMBARIŲ, plius užbaigtas rūsys, 4 virtuvės, platus įvažiavimas su garažu; pajamos — $150.00 į savaitę; yra savininko butas; reikia greitai parduoti, savininkas išvažiuoja iš Toronto. Kaina sumažnta.
ARTI TORONTO LIETUVIŲ NAMŲ. Naujas vienerių metų senumo namas, 3 miegamųjų, 22 pėdų salonas su židiniu, užbaigtas rūsys, privatus įvažiavimas, garažas. Prašoma kaina $69.900. Namas išmokėtas.
14 KAMBARIŲ legalus tributis, plius atskiras sklypas su garažais, arti *Bloor* gatvės požeminio; gera investacija ateičiai.
KLAUSKITE KITŲ PARDAVIMŲ HIGH PARK RAJONE

MISSISSAUGA, vienaaugštis (back split), 4 miegamųjų, beveik naujas namas, akmeninis priekis; savininkas jau išvažiavęs į Arizoną; reikia greitai parduoti; prašoma kaina nužeminta; greitas užėmimas.

PARDUOTAS
KINGSWAY, gražus 2-jų miegamųjų vienaaugštis, gydytojo namas, vandeniu šildomas, du židiniai, dvi prausyklos, pilnai įrengtas rūsys, privatus įvažiavimas, prijungtas garažas; savininkas yra užpirkęs kitą namą; prašoma kaina — $74.000.00.
CLENDENAN gatvė atskiras plytų namas. *legaliai pakeistas į 6 butus;* visi butai moderniai įrengti; nuomojamas su baldais; pajamos — $14.400.00 į metus; prašo $120.000.00.
JANE — ANNETTE, 6 kambarių plytinis namas; nauja šildymo sistema; įvažiavimas ir garažas; mažas įmokėjimas, 10% mortgičius.
BABY POINT — JANE, prabangus 7 kambarių namas, pilnai sumodernintas; nauji elektros laidai, kanalizacijos vamzdžiai, pilnai užbaigtas rūsys; visur kilimai; naujas šildymas (vandeniu); savininkui atsiėjo per $16.000.00 sumodernizimas; gilus sklypas ir garažas; 9¼% mortgičius; įmokėti apie $20.000.00.
PARDUOTAS
BLOOR — BARTLETT, [illegible] kambarių plytinis namas; tikrai geras pirkinys [illegible] mas, žema *kaina.*
BLOOR — DUNDAS. Krautuvė — nuosavybė ir "Laundromat" verslas, dviejų miegamųjų butas viršuje; pajamos virš $16.000 į metus; prašoma kaina — $95.000, įmokėti $40.000.
JANE — ANNETTE. Gražus, pusiau atskiras trijų miegamųjų namas, nepereinami kambariai, moderni virtuvė, kilimai, įvažiavimas, garažas; prašo $57.000.

STAYNER, ONT., 14 akrų ūkis su dviem trobesiais, tvartas ir daržinė, ūkis yra miesto ribose; palikimas; tikrai geras pirkinys; galima padalinti sklypais.
PT. SEVERN — WAUBAUSHENE, gražus 1 akro statybos sklypas (Ropės subdivision), ežero privilegijos, įvestas vanduo; kelias asfaltuotas (šiais metais); palikimas; savininkas Floridoj; parduoda pigiai.

VAKARAIS SKAMBINKITE Į NAMUS

Alfonsas A.	Alfonsas Wm.	Stasys
GARBENIS	GARBENIS	DARGIS
489-1543	769-0656	766-3925

Taupyk ir skolinkis
Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE
PARAMA

MOKA:	IMA:
9¾% už 2 m. term. dep.	9½% už asm. paskolas
9% už 1 m. term. dep.	9½% už mortgičius
8¼% už pensijų ir namų planą	
8¼% už spec. taupymo sąsk.	
7½% už taupymo s-tas	
6% už čekių s-tas (dep.)	

AKTYVAI virš 12 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki $10,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais — nuo 10 val. ryto iki 6 val. vakaro; antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais — nuo 10 val. ryto iki 6 val. vakaro; penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta).
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

CHOLKAN
R. CHOLKAN & CO. LTD. REALTOR
REAL ESTATE — GENERAL INSURANCE

PRINCE EDWARD — BLOOR, atskiras 2-jų miegamųjų vienos šeimos namas; garažas su privačiu įvažiavimu; prie pat Bloor gatvės.
BLOOR — JANE, atskiras 6 kambarių namas; kvadratinis planas, naujas šildymas, 2 prausyklos, užbaigtas rūsys; garažas su privačiu įvažiavimu, didelis kiemas, gražus viduje.
SHAVER — BLOOR, puikus 4 miegmųjų vienaaugštis; 3 prausyklos, pilnai užbaigtas rūsys su baru ir atviru iš akmens židiniu, dideli kambariai; garažas su privačiu įvažiavimu.
RUNNYMEDE—BLOOR, 11 kambarių per 2 augštus gražus atskiras namas; 3 prausyklos, pilnai užbaigtas rūsys; garažas su privačiu įvažiavimu; prašoma kina $80.500; netoli Bloor.
PRINCE EDWARD DR. — BLOOR, gražus 6 kambarių vienaaugštis; užbaigtas rūsys su baru ir atviru židiniu; didžiulis kiemas su maudymosi baseinu; garažas su privačiu įvažiavimu.
ETOBICOKE, 10 butų apartamentas, maždaug 13 metų senumo; visi butai bangolo dydžio su balkonais; gauna apie $28.000 pajamų.
Pranas-Frank Kerberis

P. KERBERIS,
2336 Bloor Street West
tel. 763-5555 namų 535-1584

Trident Real Estate Ltd.
2150 Bloor St. W., Toronto, Ont., M6S 4V7
Sąžiningas patarnavimas perkant ar parduodant nuosavybę Toronto ir Mississaugos apylinkėje
Vyt. V. Girdauskas
TELEFONAI: įstaigos: 766-9771 namų 270-6075

Čikagos lietuvių horizonte

VLADAS RAMOJUS

A.A. KUN. S. ŠANTARAS

Sekmadienį, birželio 20, Čikagoje nuskambėjo žinia, kad staigiai mirė 67 m. amžiaus sulaukęs kun. Stasys Šantaras, Čikagos arkivyskupijos kunigų senato narys, veiklus bendruomenininkas ir visuomenininkas. Šeštadienį, birželio 19, jis dalyvavo Cicero kaikurių lietuvių kunigų pagerbime antaninių proga, jautėsi gerai, buvo linksmas ir kalbus. Grįžęs į kleboniją, po kurio laiko savo kambaryje rastas negyvas.

Kun. S. Šantaras buvo rytų augštaitis-ukmergiškis. Kunigų seminariją baigė Telšiuose 1934 m. ir iki pasitraukimo iš Lietuvos dirbo Žemaitijoje. Gyvendamas V. Vokietijoje, visą laiką buvo įvairių gimnazijų kapelionu, daugiausia Bavarijoje. 1950 m. atvykęs į Čikagą, ilgesnį laiką dirbo Dievo Apvaizdos liet. parapijoje 18 kolonijoje, kur seniau gyveno daug lietuvių. Turėdamas susipratusį klebioną kun. A. Martinkų (jau mirusį), galėjo nemažai laiko skirti lietuviškam visuomeniniam darbui. 1955-60 m. jis buvo BALFo Čikagos aps. valdybos pirm. ir jo veiklą įstatė į labai darbingas vėžes. Taip pat jis buvo išrinktas į III-ją LB tarybą, buvo JAV LB centro valdybos narys ir Kultūros Fondo pirmininkas. Kun. S. Šantarui būnant tose pareigose, čia rašančiam teko eiti Kultūros Fondo v-bos vicepirm. pareigas ir eilę metų su kun. S. Šantaru kartu dirbti. Iš tų laikų neužmirštamos tos akimirkos, kai Kultūros Fondas į Čikagą koncertui buvo pasikvietės Toronto "Varpo" chorą, vadovaujamą muz. St. Gailevičiaus, kai to gražaus koncerto klausėsi pilnutėlė Marijos Augšt. Mokyklos auditorija.

Kai Dievo Apvaizdos parapija, iš ten lietuviams masiškai išsikeliant, pamažu slydo iš lietuvių rankų, kun. S. Šantaras buvo perkeltas į italų parapiją vakariniame Čikagos priemiestyje Melrose Parke. Ten gyvendamas, palaikė gyvą ryšį su lietuviais, atlaikydavo jiems pamaldas, buvo aktyvus bendruomenininkas, paskelbdavo nemažai korespondencijų spaudoje. Joks svarbesnis minėjimas neapsieidavo be kun. S. Šantaro. Ypač mylėjo ir kėlė jaunimą į pirmąsias gretas.

ŠVENTĖ BEVERLY SHORES

Kurortiniame Beverley Shores miestelyje, kur gyvena nemažai lietuvių, šį pavasarį įvykusi JAV nepriklausomybės 200 m. sukakties minėjimą taip aprašė žurn. Vyt. Kasniūnas:

Paimkite žemėlapį, susiraskite Mičigano miestą ir netoli jo prisiglaudusį prie Mičigano ežero Beverly Shores miestelį, apie kurį labai dažnai rašo didžioji amerikiečių spauda. Mat, vieni nori įsijungti į didelį tautinį parką ir po 25 m. sunaikinti, o kiti siekia, kad miestelis pasiliktų. Kai senatoriai Vašingtone dėl to kariauja, lietuviai ramiai čia gyvena, nes, kas bus, kas nebus, bet žemaitis nepražus.

Kad lietuviai čia yra gyvi ir veiklūs, parodė tikrai gražiai surengtas JAV dvišimtmečio minėjimas, apie kurį daug rašė visi plačios apylinkės laikraščiai ir skelbė radijas. Į šį lietuvių rengtą minėjimą atsilankė per 350 žmonių, daugiausia amerikiečių.

Programą pradėjo šventės rengėjų k-to pirm. inž. L. Nekus, pakviesdamas programos pranešėją D. Bartkuvienę. Kaip tiko gražiai programai, ji ją pravedė artistišku įžvalgumu, poetiškais žodžiais. Ji lyg deivė nukėlė mintimis į gražųjį kraštą Lietuvą, iš kur kilę žmonės puošia Amerikos vėliavą.

Programoje dalyvavo solistai St. Baras ir J. Vaznelis (abu turi savo vasarnamius Beverly Shores), muz. B. Pakštas su rageliai, muz. E. Pakštaitė su kanklininkėmis, sol. V. Stankienė, Tautinius šokius šoko "Žilvičio" grupė, dainavo jaunimo choras "Audrą", vadovaujamas muz. F. Strolios. Todėl meninė programa buvo ir turtinga, ir įspūdinga. Pagrindiniu kalbėtoju buvo JAV lietuvis dr. J. Valantiejus. Svečius pasveikino šio gražaus kurortinio miestelio burmistras Vincentas Shaulis. Po programos visi svečiai buvo pavaišinti kava ir lietuviškais kepiniais.

Minėjimo proga surengta 15-kos lietuvių dailininkų paroda, kurią tvarkė dail. P. Kaupas. Taip pat surengtos liaudies meno ir knygos parodos.

POTVYNIO NUOSTOLIAI

Birželio 13 d. vakare pietvakarinę Čikagos dalį ir priemiesčius nusiautusi audra padarė nemažai nuostolių ir lietuviams Marquette Parke, Gage Parke ir ypač Lemonte, kur sugriauta daug namų ir padaryti milijoniniai nuostoliai. Nukentėjo religinis koncertas, rengtas Marquette Parko lietuvių parapijos choro, vad. muz. A. Lino. Dėl pašėlusio lietaus ir potvynio, neoficialiomis žiniomis, tik apie 120 asmenų išdrįso ateiti į šventovę. Vėl žiauriai plūduriavo Jaunimo Centro kavinė su raudonais kilimais ir baldais. Apsemtas buvo ilgamečio Čikagos Lietuvių Operos pirm. Vyt. Radžiaus privatus operos archyvas su asmenine dokumentine medžiaga bei užrašais, kurie būtų labai reikalingi kada nors rašant pilną Čikagos Lietuvių operos istoriją. Kun. A. Kezio žiniomis, apsemta ir pagadinta buvusi ką tik išėjusios prof. Pr. Dovydaičio monografijos didžioji tiražo dalis, parvežta iš spaustuvės ir sukrauta viename rūsyje Marquette Parke.

VĖL GIRDĖSIME "MARGUTĮ"

"Margučio" radijo programos vėl bus pradėtos transliuoti iš vienos populiarios amerikiečių stoties istorinę liepos 4 d. Įdomiu sutapimu tą dieną, kai JAV švenčia savo nepriklausomybės šventę, būna ir "Margučio" programų vadovo P. Petručio gimtadienis. Apie laiką pranešime vėliau.

Biurokratinė . . .

(Atkelta iš 1-mo psl.)

reikalingi ginklų, kareivių ir kalėjimų, kad pratęstų savo niekšišką viešpatavimą, ir tai tik laikinai. Teisingai sakoma, kad šališka vyriusybė pati savo rankomis kasa sau duobę. Aš esu teisi ir už teisybę sutinku ne tik prarasti laisvę, bet su džiaugsmu atiduočiau ir gyvybę. . . .

Noriu jums pasakyti, kad visus myliu, kaip savo brolius, seseris, ir, jeigu reikėtų, nesvyruoadma už kiekvieną atiduočiau savo gyvybę. . . .

Yra sakoma, kad teisę peikti ar barti turi tik tas, kuris myli. Pasinaudodama ta teise, ir kreipiuosi į jus. . . .

Ir jūs džiaugiatės savo pergale? Virš ko tad kyla jūsų pergalės triumfas? Virš moralinių griuvėsių, virš milijonų nužudytų negimusių kūdikių, virš išniekintos žmogaus vertės, virš menkų, suniekšėjusių žmogiūkščių, apkrėstų baime ir gyvenimo aistros nuodu. . . .

Ačiū Dievui, dar ne visi žmonės palūžo. Neturime visuomenėje kiekybinės atramos, bet mūsų pusėje — kokybė. Nebodami nei kalėjimų, nei lagerių, privalome smerkti visus veiksmus, kurie neša skriaudas ir pažeminimą, sėja nelygybę ir priespaudą. Kovoti už žmogaus teises gyvenime — kiekvieno šventa pareiga! . . .

Reikia atskirti tai, kas parašyta žmogaus, nuo to, kas įsakyta Dievo. Mokestis Cezariui yra likutis nuo mokesčio, sumokėto Dievui. Svarbiausia gyvenime išlaisvinti širdį ir protą nuo baimės, nes nuolaidžiauti blogiui yra didelis nusikaltimas.

Kreipiasi į skaitytojus

Atkartojęs šiuos Nijolės Sadūnaitės teisme pasakytuosius žodžius (už kurių paskelbimą turime būti giliai dėkingi "LKB Kronikai"), kun. R. Wurmbrand pažymi, kad ji buvo nuteista 3 metus kalėti. Toliau rumunas kunigas jautriais žodžiais kreipiasi į savo skaitytojus: "Jūs turite savų rūpesčių ir vargų, net dramų. Svarbu dėlto pagalvoti ir mėginti surasti išeitį, kaip svarbu ir padėti šventajai, kaip sesuo Sadūnaitė. Teisme ji nusiėmė skarą, kurią ji, kaip kiekvienas krikščionis, nešioja kasdieniniame gyvenime ir dėl kurios mes atrodome labai užsiėmę tuo, su kuo mes kasdien susiduriame, kas liečia pasaulio reikalus, net jei tai būna ir geri dalykai. Nusidengusi veidą, ji išvydo Dievo kilnumą, mūsų Išganytojo paveikslas ją nuskaidrino" — baigia savo straipsnį apie Nijolę Sadūnaitę ryžtingas kovotojas už persekiojamųjų krikščionių teises kun. R. Wurmbrand. **A. Lembergas**

P. ENSKAITIS
Rūtos ir lelijos
SKAUTIŠKI APSAKYMAI.
Naujai išleista, gausiai iliustruota knyga, įdomi jaunimui ir senimui. Kaina $4.
Užsakymus siųsti:
Rūta, 373 Charlton West, Hamilton, Ont. L8P 2E6, Canada

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 533 - 7954

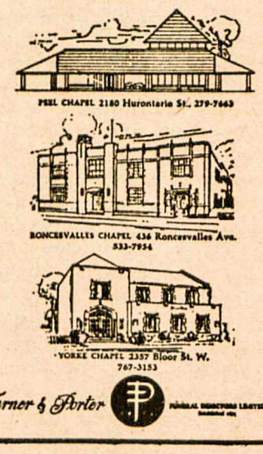

Turner & Porter

WINDSOR, Ontario

JAUNA LIETUVAITĖ TEISININKĖ.

Š.m. gegužės 29 d. dr. Česiaus ir Joanos Kurų dukrelė Joana baigė universiteto studijas Windsore, teisių fakultete, ir gavo teisininkės diplomą. Mokslo užbaigimui atžymėti tėveliai suruošė savo namuose pagerbimo vaišes. Jose dalyvavo svečiai ne tik iš Windsoro, bet ir iš kitų vietovių — Miami, Union Pier, Detroito ir Toronto. Didelę svečių dalį sudarė jaunimas. Sveikinimo kalbose klebonas kun. D. Lengvinas, dr. Majauskas, J. Damušienė ir kt. labai gražiai įvertino tą sunkaus mokslo nueitą kelią ir linkėjo Joanai nepamiršti lietuviškos veiklos. Jaunoji teisininkė buvo apdovanota gražiomis ir praktiškomis dovanomis.

Tenka pastebėti, kad Joana visuomet noriai dirbo savųjų tarpe nuo pat moksleivės gyvenimo dienelių. Tėvų pastangų neapvylė. Windsore gyvendama, organizavo jaunuosius ateitininkus, labai sumaniai mokytojavo šeštadieninėje mokykloje ir paskutiniais metais buvo išrinkta į Windsoro apylinkės valdybą, kurioje sėkmingai dirbo kaip pirmininkė. Baigusi mokslą universitete, teisininkės stažo atlikti išvyko į Hamiltoną. Windsoriečiai apgailestauja netekę veiklios ir darbščios lietuvaitės, tačiau linki Joanai kuo geriausios sėkmės pasirinktoje profesijoje.

Tą pačią dieną svečiai buvo užklupti malonaus netikėtumo. Dr. Česius ir Joana Kurai minėjo savo 25 rių metų vedybinę sukaktį. P.p. Kurai apsigyveno Windsore tik 1967 m., bet jų dėka apylinkės veikla sklandžiai susitvarkė, ir visi menkaverčiai nesusipratimai išnyko. Dr. Č. Kuras buvo keletą metų apylinkės pirmininku. Joana Kurienė yra ne tik puiki visuomenininkė, bet ir mokytoja šeštadieninėje mokykloje Detroite. Linkime sukaktuvininkams nepavargti visuomeniniame darbe.

Dalyvis

Hamilton, Ontario

DLK ALGIRDO ŠAULIŲ KUOPOS

kasmet rengiamos gegužinės yra tradicinės. Tad ir š.m. birželio 20 d. į rengtą gegužinę atvyko gražus būrys šaulių ir jų šeimos narių. Turėjome ir svečių iš Toronto, St. Catharines ir kitur. Oras pasitaikė labai gražus. Meninę dalį prie degančio laužo atliko "Aukuro" aktoriai. Ypač tenka prisiminti jaunus mūsų deklamatorius ir muzikus. Taip pat šia proga buvo pagerbti Jonai, Antanai, Vladai, Petrai ir Povilai. Po to vieni linksmai pamiškėse šnekučiavosi, kiti kortomis, šachmatais žaidė, treti varžėsi šaudyme. Šaudymo varžybos, loterija ir bufetas rengėjams davė pelno. Hamiltono šaulių kuopa yra ne tik aktyvi visuomeninėje veikloje, bet ir finansiškai paremia kitas organizacijas, spaudą ir pan. Artėjanti tamsa vertė palikti gražius laukus ir skirstytis į namus su padėka šaulių kuopai už taip gražų parengimą ir "Aukuro" aktoriams už meninę programą. Atsisveikinant ir nuleidžiant vėliavas sugiedotas Lietuvos himnas. **Buvęs**

Motoriniai dviračiai - didis malonumas

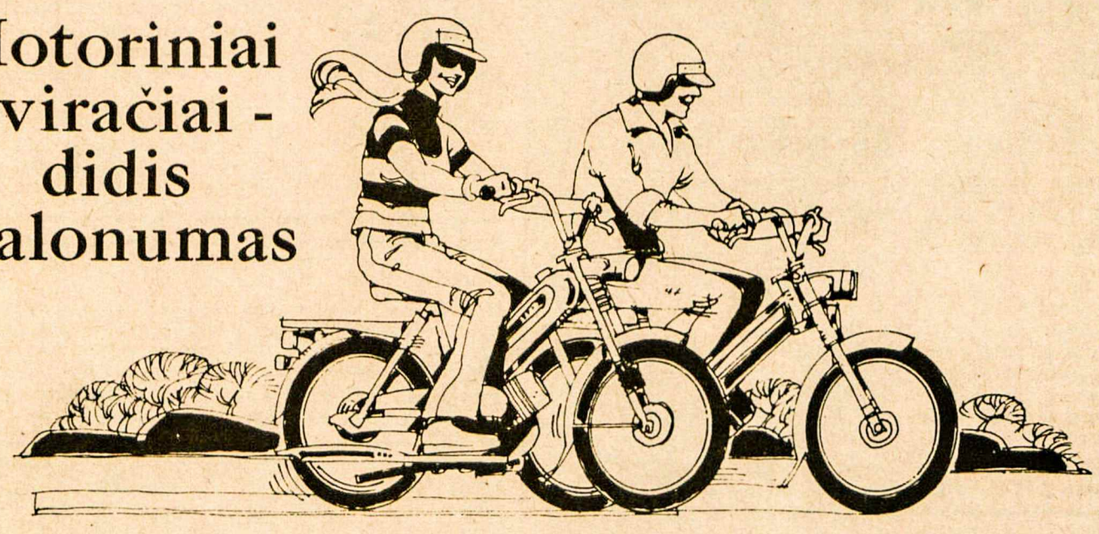

Ontario stengiasi užtikrinti, kad tas malonumas būtų saugus

Taisyklės, tvarkančios motorinių dviračių (mopeds) vartojimą, Ontario provincijai yra gana naujas dalykas. Jos bet gi yra reikalingos, nes šiais metais yra 30,000 motorinių dviračių, kurie pasiekė tragišką rekordą: pernai ant Ontario kelių buvo užmušti 9 dviratininkai. Motoriniai dviračiai be jokios abejonės turi būti laikomi eismo priemone pagal vieškelių judėjimo įstatymą.

Nuostatai bei taisyklės yra paprastos:
- Motoriniai dviračiai negali sverti daugiau kaip 120 svarų
- Jie visą laiką privalo turėti veikiančius pedalus
- Jų greitis negali būti didesnis kaip 30 mylių į valandą vienoje mylioje, skaičiuojant nuo pradinio judėjimo.
- Jais draudžiama važinėti greitkeliais
- Dviratininkai privalo būti 16 metų amžiaus arba vyresni ir turėti galiojančius Ontario vairuotojo leidimą arba laikinį mokinio pažymėjimą
- Privalomos leidimų lentelės, kurių kaina — $5.00
- Motoriniai dviračiai privalo būti apdrausti viešojo atsakingumo ir nuosavybės pažeidimo atvejams

• Šalmai kol kas neprivalomi, bet rekomenduojami

Daugiau informacijų rasite nemokamoje sąlankoje "Driving Your Moped in Ontario". Rašykite:

Public and Safety Information Branch
Ministry of Transportation and Communications
1201 Wilson Avenue
Downsview, Ontario M3M 1J8

Ministry of Transportation and Communications
James Snow, Minister

William Davis, Premier

Province of Ontario

St. Catharines, Ont.

ATVYKO IŠ LIETUVOS pas savo vyrą Regina Norvaišienė. Jie nesimatė nuo 1944 m. Nebejauna moteris, bet atrodo gerai ir energingai. Tik atvykusi, ji dalyvavo lietuviškose pamaldose, kartu ir sibirinių trėmimų minėjime, priimdama iš Bendruomenės valdybos gražią puokštę rožių. Pasakė jautrų padėkos žodį ir išreiškė džiaugsmą, matydama iškilmėse dalyvavusias organizacijų vėliavas bei po tiek metų pirmą kartą girdėdama visus giedant Tautos himną. Kanada jai atrodanti graži, turtinga ir laisva. Už savaitės jai vietos lietuviai surengė priėmimą gražioje p. p. Norušių rezidencijoje, esančioje prie St. Catharines.

LANKĖSI buvęs ilgametis mūsų klebonas kun. Barnabas Mikalauskas, OFM. Pabuvo tik vieną dieną. Žadėjo vėl apsilankyti ir kiek ilgiau paatostogauti. Taip pat lankėsi kun. Juozas Lechavičius iš Čikagos pas savo seserį K. Šukienę. **Kor.**

WEST END AUTO BODY
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas.
Darbas garantuotas. Savininkas lietuvis JONAS JURĖNAS
87 Shorncliffe Rd. • East of Hwy. 27
South of Dundas St. West
Toronto, Ont. M8Z 5K5
Telefonas 231-6710

TIM'S AUTO BODY LTD.
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.)
Toronto, Ont., M6R 1V5 FILTSOS BROS
Telefonai 533-8451, 533-8452

Simon's TELEVISION
Savininkas — V. SIMINKEVIČIUS
2385 Dundas St. W., Toronto. **Tel. 532-8772**
Netoli Lietuvių Namų prie Bloor - Dundas požeminio.
Kalkuliatoriai ir kiti suvenyrai į Lietuvą papiginta kaina.
Didelis pasirinkimas "stereo".
■ TAISOM ■ PARDUODAM ■ NUOMOJAM

Litho-Art spaustuvė
971 College St., Toronto 4, Ontario
Telefonas: 533-4363
LIETUVIAI SAVININKAI
Įvairūs spaudos darbai: leidiniai, programos, visi verslo bei reklaminiai spaudiniai

FB
743-0100
Užmiesčio nuosavybės: ūkiai, sklypai, žemės investacijos
FRANK BARAUSKAS, F.R.I., R.P.A.
FRANK BARAUSKAS LIMITED, Realtor
3828 Bloor Street West • Islington, Ontario

Florida: West Palm Beach, Singer Island, Juno Beach
NAMAI, DVIBUČIAI, DAUGIABUČIAI (condominiums)
ROBERT DATZ, Associate of GE. Richman Realty
Raštinės telefonas 305/844-5500, namų: 305/848-3606
(su Prano Barausko rekomendacijomis)

DRESHER-BARAUSKAS INSURANCE AGENCY LTD.
Vedėjas — VALTERIS DREŠERIS Padėjėja — Alė Mikšienė
Tel. įstaigos: 233-3334 ir 231-2661, namų 233-4446
3828 Bloor Street W., Islington, Ontario M9B 1K8
(Prie Kipling ir Six Points Plaza)
Žinotina apie namų draudą:
Dauguma draudos bendrovių reikalauja apdrausti namą 80% iki 100% atstatymo kainos. Kitaip, įvykus ir mažam nuostoliui, bendrovė nėra įpareigota pilnai padengti nuostolį
Jeigu turite klausimų apie betkokią draudą, kreipkitės — paaiškinsime. **Valteris Drešeris**

OKULISTAS
L. LUNSKY, R.O.
M. LUNSKY, O.D., M.S.C.
470 COLLEGE ST., TORONTO
Tel. 921-3924
Darbo valandos 9.30 v.r. - 6 v.v.
Dėl priėmimo skambinti telefonu

Okulistas
S. Brogowski, O.D.
412 Roncesvalles Ave.
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami susitarus telefonu

INSURANCE
★ Namų — Gyvybės
★ Automobilių
★ Komerciniai
533-1121 WALTER DAUGINIS 249-2067
1613 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO

DRAUDA
Balio Maskeliūno įstaiga
Tel. 251-4864 arba 251-4025 • Namų tel. 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Lietuviška maisto gaminių krautuvė
PARKSIDE MEAT MARKET
335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario
Telefonas 535-1258
• Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas
(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)
Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylią, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.
• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus. •
Savininkai: **A. Paškevičius** ir **J. Tamošiūnas**

ED. KONDRATAS, siuvėjas
Individualūs užsakymai, pasiūtos eilutės, sportiniai švarkai ir kelnės (slacks) iš šių medžiagų: vilnonių, ožkinės vilnos (mohair), megztinės (double knit), sintetinės medžiagos (Fortrel, Terylene)
1113 Dundas St. W., Toronto 3, Ontario
Tel. 533-5454
Lietuviams daroma NUOLAIDA

Įvairūs siuntiniai ir dovanos į Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą, Sov. Sąjungą paprastu ir oro paštu
Siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19¾ svarų gryno svorio. Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių.
Sąžiningai ir greitai patarnaujame.
DARBO VALANDOS: TREČIADIENIAIS — UŽDARYTA. Pirmadieniais, antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 v. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v. vakaro.
LIETUVIŲ ĮSTAIGA **Baltic Exporting Co.** 482 Roncesvalles Ave., Toronto 3, Ontario
Telefonas LE 1-3098 Savininkai S. ir F. Janavičiai

V. BAČĖNAS
All Seasons Travel, B.D.
2224 Dundas Street W.,
Toronto, Ontario M6R 1X3
Visais kelionių reikalais betkur pasaulyje skambinti
tel. 533-3531
nuo 11 v. r iki 7 v. v.

TORONTO ONT

Anapilio žinios

Telefonas 277-1270

— Vasaros metu pamaldos sekmadieniais Anapilyje ir Wasagoje būna 10 ir 11 valandomis.

— Parapijos chorui atostogaujant, kviečiami visi pamaldų dalyviai įsijungti į giedojimą tradicinių lietuviškų giesmių.

— Birželio 29 d. Toronto katedroje įšventintas vyskupu buvęs Šv. Augustino kunigų seminarijos rektorius prel. John O'Mara. Naujasis vyskupas išvyksta į Thunder Bay vyskupiją. Jis gerai pažįsta lietuvius.

— Pamaldos: šį šeštadienį, 9 v.r. už a.a. Teresę ir Feliksą Niauras; sekmadienį, 10 v.r., už a.a. Valeriją Zarienę; 11 v. — Sprainaičių ir Baliūnų šeimų intencija; Wasagoje, 10 v.r., už a.a. Karolį Marcinkų, 11 v. už a.a. Mykolą ir Algį Slapšius.

— Pakrikštyta: Katarina - Nelė Yanni.

Lietuvių Namų žinios

— Praėjusį sekmadienį popietėje dalyvavo apie 150 svečių. Buvo daug retai matytų veidų. Matyt, šiltą sekmadienio dieną daugiau šeimų pasirinko pietus pavalgyti ne namie. Svečių knygoje pasirašė Petras ir Ona Čelkiai iš Neck Dearborn, Michigan, V. ir P. Dubauskai iš Niujorko, Kazys Karuža iš Los Angeles, N. Kisza iš Niujorko.

— LN svetainės "Lokys" administracija praneša, kad vasaros atostogų metu ir šiemet svetainėje galima pavalgyti skanius pietus nuo 12 v. dienos iki 6 v.v. Valgius šiemet gamina naujos šeimininkės.

— Svetainėje "Lokys" veikia elektrinis tenisas. Jis pasidarė taip populiarus, kad dažnai norintieji juo pažaisti turi laukti eilės.

— "Lokyje" įrengtas didelis spalvotas televizijos ekranas. Per olimpinius žaidimus bus galima sekti jų programą. "Lokio" patalpa yra gerai vėsinama.

— Vilniaus operos solistės (koloratūrinio soprano) Danguolės Juodikaitytės koncertui pakvietimus galima gauti LN ir pas dainietes. Koncertas įvyks liepos 18, sekmadienį, 4 v.p.p., LN. Solistei akompanuos J. Govėdas.

— Lietuvių Namų nario įnašą įmokėjo J. K. $100.

Į Thunder Bay, Ont., lietuvių paminklo šventinimo iškilmes birželio 26 d. turėjo skristi torontiečių grupė, bet dėl lėktuvų streiko negalėjo. Dėlto numatytasis koncertas Thunder Bay vietovėje neįvyko. Sol. G. Čapkauskienė buvo atvykusi iš Montrealio į Torontą, iš kur su *sol. V. Verikaičiu ir akompaniatorium* J. Govėdu turėjo vykti į Thunder Bay. Solistė grįžo į Montrealį. Turimomis žiniomis, numatytas paminklo šventinimas įvyko, dalyvaujant vysk. V. Brizgiui.

JANE - ANNETTE (Humber Valley Community) parduodamas modernus 6 kambarių namas: visos grindys išklotos kilimais, dvi prausyklos, užbaigtas rūsys, moderni virtuvė su įmontuota virimo krosnim, indams plauti mašina, atmatų sandėlis ir kt. Didelė nedengta veranda, prijungtas mūrinis garažas su privačiu įvažiavimu; arti parko, apsipirkimo ir susisiekimo. Prašoma kaina $61.900. Skambinti Stan Langmaier tel. 275-5225, CIMERMAN REAL ESTATE LTD., REALTOR.

50 METŲ PANELĖ jieško (išsinuomoti) be baldų dviejų kambarių ir virtuvės arba vieno didelio kambario ir virtuvės. Tel. 767-8079 Toronte.

GERA PROGA

MISSISSAUGOJE, netoli Anapilio, parduodamas 1 miegamojo "condominium" butas už $29.700. Į prašomą kainą įeina oro vėdintuvas, plyta, šaldytuvas, balkono ir dalis kitų baldų. (Savininkas išvažiuoja iš Mississaugos). Skambinti: 275-1669.

IŠNUOMOJAMI KAMBARIAI Montrealyje prie pat sporto olimpiados vietos — tik 15 minučių pėsčiomis. Dėl kainos susitarsime. Rašyti arba skambinti: J. Gabrusevičius, 5965 de Jumonville St., Montreal, P. Q. H1M 1R4. Tel. (514)-256-3018.

NATŪRALAUS GYDYMO SVEIKATOS KLINIKA, 460 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2N5. Tel. 533-8008. Bernardas Naujalis, R.M. Npt. R.N.A.

JONAS BANYLIS atlieka visus statybos remontus, naujus pristatymus, prausyklų keramikos, sienų ir grindų darbus. Skambinti po 5 v.p.p. telefonu 535-4329.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronte.

FOTOGRAFAS įvairioms progoms. Skambinti po 7 v.v. B. Tarvydui tel. 537-3684.

GĖLĖS ĮVAIRIOM PROGOM (pagal susitarimą), ypač vestuvėms — jaunajai, pamergėms, stalų papuošimui, korsažams ir kt. Skambinti V. Siminkevičienei, telefonu 763-6256 po 6 v.v. Toronte.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Giliai užjaučiame Kazę Šukevičienę, mirus Lietuvoje broliui Juliui Kuncei; Stefą Bubelienę, Bostone mirus jos mamytei Elzbietai Šimkienei; P. ir K. Dalindas, O. Dalindaitę, Br. Vaidilą ir gimines, mirus Čikagoje Alfonsui Indreikai.

— Šis penktadienis yra mėnesio pirmasis. Ligoniai ir seneliai aprūpinami sakramentais.

— Tretininkų Mišios ir konferencija — šį sekmadienį, 10.45 v.

— Pradedant liepos 4 sekmadienio vakarinės Mišios bus laikomos 8.30 v.

— N. Wasagos stovyklavietėje Mišios bus laikomos sekmadieniais 11 v.r., pradedant šiuo sekmadieniu.

— Rinkliava skoloms mokėti — šį sekmadienį.

— Santuokai rengiasi: Elena Zita Kartavičiūtė ir Stanley Gott; Birutė-Marija Jurėnaitė ir Richard H. Tremblay; Simonė-Gailutė Čeponytė ir Gerald H. Harris; Algis Puzeris ir Sharron Pinkham.

— Vaikų registracija į N. Wasagos stovyklas vyksta sparčiai. "Aušros" stovykla bus liepos 4-17 d.d., ateitininkų — liepos 18-31 d.d. Pranciškonų stovyklavietė ir šiais metais yra pagerinta: įrengti dušai mergaitėms ir atnaujintas visas prausyklų pastatas bei kiti smulkesni patvarkymai. Stovyklavietės adresas: Franciscan Fathers Camp, New Wasaga, Elmvale, Ont. Tel. 1-705-429-2778. Važiuoti 400 keliu, sukti į 27 kelią dešinėn, prie Elmvale — į 92 kelią kairėn ir, privažiavus River Rd., dešinėn.

— Mišios: šeštadienį, 8 v.r. — už Joną Austinską, užpr. P. Austinskienės; 8.30 v. — už Domininką Asevičienę, užpr. M. Pečiulienės; 9 v. — už mirusius gimines, užpr. V. M. Simanavičių; 9.20 v. — už Romualdą Koverą, užpr. P. Gerkevičienės; sekmad., 8 v. — už Pranciškų Tamošiūną, užpr. M. J. Tamošiūnų; 9 v. — už Petrą Jurkštą, užpr. draugų; 10 v. — už Darijų ir Klemensą Karosus, užpr. D. V. Karosų; 10.45 v. tretininkų Mišios; 11.30 — už parapiją; 8.30 v.v. — už Valeriją Zarienę, užpr. K. Zaro.

Maldininkų kelionė į St. Mary's, Ont., kuri buvo skelbta "TŽ" 25 nr., neįvyks. Taip pat nebus ir numatytų pamaldų. Dėlto rengėjai prašo nevažiuoti ten automobiliais.

Lietuviškos vestuvės. Torontietis Kęstutis Tamošiūnas susituokė su klevelandiete Liucija Vasiliauskaite birželio 12 d. Klevelando Šv. Jurgio šventovėje. Vestuvinis pokylis įvyko minėtos šventovės salėje. Dalyvavo apie 250 asmenų iš Kanados ir JAV. Abiejų jaunavedžių tėvai laimingi, kad susituokė lietuviška pora. Tą savo džiaugsmą jie išreikė ir savo kalbose bei sveikinimuose. Jų džiaugsmu dalinosi ir gausūs pokylio dalyviai.

Apie stambią Alekso ir Teodoros Kojelaičių auką ($100.000) Kanados Lietuvių Fondui plačią informaciją išspausdino latvių laikraštis "Laiks", spausdinamas Brooklyne. Jo korespondentas Toronte ir kartu redakcijos narys Maksis Čulitis, surinkęs žinias apie aukotojus, paruošė plačią informaciją, kuri buvo išspausdinta š.m. birželio 23 d. numerje. "Laiks" išeina dukart į savaitę 8 psl., didelio formato. Metinė prenumerata — $25.

Kaikurie "TŽ" skaitytojai teiraujasi Vasario 16 gimnazijos adreso. Štai jis: Litauisches Gymnasium, 684 Lampertheim — Huettenfeld (Schloss Rennhof), W. Germany. Direktorius — V. Natkevičius.

"VARPAS" DĖKOJA

Rengdamas šių metų pavasario koncertą, Toronto lietuvių choras "Varpas" susilaukė gražios paramos lėšomis ir laimikiais loterijai. Varpiečiai reiškia nuoširdžią padėką visiems aukotojams, ypač tiems, kurie parėmė mūsų veiklą stambesnėmis aukomis, būtent, J. Strazdui už $100, S. Kuzmui — $100, O. Delkui — $100, V. Dauginiui — $50, A. Skrebūnui — $50, B. Jackui — $20, dr. A. Pacevičiui — $20, A. H. Stepaičiams — $20.

Reikšdami padėką aukotojams, pranešame, kad "Varpas" jau pradėjo ruoštis 25-rių metų sukakties koncertui, kuris bus 1977 m. balandžio 16 d. Toronto Lietuvių Namuose. Repeticijos prasidės š.m. rugsėjo mėnesį.

MEDUS --
reikalingas sveikatai
Natūralus, nepasterizuotas.
Induose ar koriuose.
Iš bityno: **30 Dewson St.,**
Toronto 4, Ont.
Eagles Nest
Telefonas 534-0563

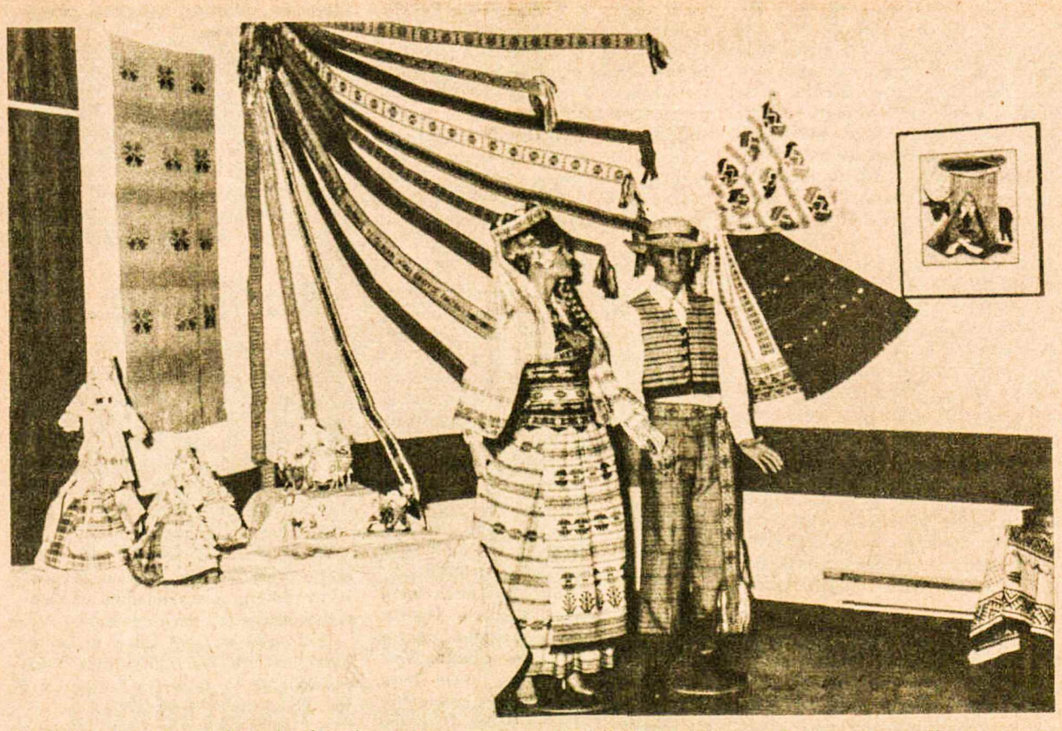

Šokėjai — manekenai Toronto lietuvių paviljone "Vilnius" Prisikėlimo salėje tautybių savaitės — Karavano metu birželio 18-26 d.d. Nuotr. St. Dabkaus

Pasaulio Latvių Dienos (birželio 24 — liepos 4) prasidėjo Toronte posėdžiais ir mažesnio pobūdžio parengimais "Four Seasons Sheraton" viešbutyje, kuriame vyksta įvairūs latvių parengimai ir parodos. Birželio 25 d. įvyko daugiakultūris seminaras, kuriame dalyvavo įvairių tautybių atstovai. Trijose sesijose nuo 1 v.p.p. iki 6 v.v. buvo gvildenami etnokultūrinių grupių sąveikos ir kultūriniai jų gyvenimo klausimai. Iš lietuvių dalyvavo KLB krašto valdybos vicepirm. Irena Šernaitė-Meiklejohn, p. Kaveckaitė-Szalowska, kun. Pr. Gaida. Simpoziumo narių eilėje turėjo būti ir E. Kudabienė, bet iš Vankuverio negalėjo atvykti dėl lėktuvų streiko. Latvių tautinių šokių šventė bus liepos 3, šeštadienį, Maple Leaf Gardens. Programą atliks apie 1000 šokėjų iš viso laisvojo pasaulio. Bilietai — $7, 6, 4. Dainų šventė bus liepos 4, sekmadienį, 4 v.p.p., taip pat Maple Leaf Gardens. Bilietai — $8, 7, 5, 4. Rengėjai tikisi, kad lėktuvų streikas nepakenks šventės sėkmei, nors kaikurios grupės galbūt ir negalės atvykti.

"Vilniaus" paviljonas tautybių savaitės metu gražiai atstovavo lietuviams ir buvo gausiai lankomas kitataučių. Per 8 dienas apsilankė apie 10.000 asmenų. Lietuviai ir šiemet mažai tesilankė. Kitataučiai domėjosi daugiausia lietuvių valgiais, paroda ir atliekama programa — tautiniais šokiais bei dainomis. Tautinius šokius atliko gintariečiai ir atžalyniečiai; dainas — "Gintaro" aktetas ir naujai susidaręs Toronto lietuvaičių oktetas. Nuostolio šiais metais neturėtų būti — pareiškė KLB Toronto apyl. pirm. V. Bireta, bet tai paaiškės tik suvedus sąskaitas. Pasų išplatinta daugiausia kitataučių tarpe. Lietuviai negausiai juos tepirko (apie 150). "Vilniaus" paviljono įrengimu rūpinosi apylinkės valdybos sudarytas specialus komitetas: pirm. T. Stanulis, H. Simanavičienė (maistas ir virtuvė), J. Karasiejus (programa), G. Balsienė (paroda). Dirbo ir visa apylinkės valdyba, ypač jos pirm. V. Bireta, kuriam Karavano dienos buvo rūpesčių savaitė. Ypač daug rūpesčių sudarė pirmąjį vakarą sprogęs vandentiekio vamzdis ir aptvindęs paviljono patalpas Prisikėlimo salėje.

Toronto dienraštis "The Globe a. Mail" birželio 12 d. laidoje išspausdino pranešimą iš Niujorko apie ten įvykusią konferenciją žydų klausimu. Joje kalbėjo ir profesorė Jaffa Eliach *iš Lietuvos. Ji pati buvusi vo*kiečių laikais priglausta kažkuriame kaime prie Vilniaus kiaulidėje. Konferencijos dalyviams ji papasakojo apie vieną žydų berniuką, kuris buvo nuvežtas su būriu kitų žydų egzekucijai. Ten jis įkrito duobėn dar nepalietus kulipkai ir vėliau išsi*gelbėjęs. Atėjęs į kaimą, pasi*beldęs, bet gavęs atsakymą: grįžk į duobę. Pasibeldęs kitoje vietoje, tarė: "Esu Jėzus, nužengęs nuo kryžiaus". Ten buvęs priimtas ir išgelbėtas. Konferencija gvildeno daugiausia žydų tapatybės klausimą — ką reiškia būti žydu.

Iš Suvalkų trikampio pas savo gimines yra atvykę: Punsko gimnazijos direktorius Sigitas Paransevičius, geografijos mokytoja Birutė Nevulytė. Jie dalyvavo N. Grigutytės - J. Kaleiniko vestuvėse. Kanadoje jie numato viešėti apie 6 savaites. Iš Australijos pas gimines Toronte yra atvykęs Vytautas Kuncaitis.

Moksleivių ir jaunučių stovykla

Tėvų pranciškonų stovyklavietėje
N. Wasagoje
prasidės liepos 18, sekmadienį, baigsis liepos 31, šeštadienį.

Registracijos blankai gaunami Prisikėlimo parapijos raštinėje.

STOVYKLOS MOKESTIS:

1 vaikui	**1 savaitei $45,**	**2 savaitėm $85**
2 vaikam	**„ „ $85,**	**„ „ $165**
3 vaikam ir daugiau (iš tos pat šeimos)	**„ „ $120,**	**„ „ $220**

Kviečiame visus berniukus ir mergaites atvykti į šią ateitininkų organizacijos rengiamą stovyklą nes čia:

★ *graži gamta*
★ **sveikas oras ir švarus vanduo**
★ **geras maistas**
★ ***lietuviška nuotaika***
★ **įdomios programos ir užsiėmimai**

Ateitininkų tėvų komitetas

Pranešame giminėms, draugams ir pažįstamiems, kad š.m. birželio 18 d. eismo nelaimėje sužeistas mirė 65 metų

A†A

Jonas Lumbis

Gyveno Sudbury, Ont. Palaidotas Garson, Ont., katalikų kapinėse.

Nuliūdę:

brolis Vytautas su žmona Gertrūda, brolvaikiai — Viktoras su žmona ir Gediminas

Didžiojoj spaudoj pagarsėjo dvi lietuvių sporto žvaigždės — *teniso žaidėjas Vitas Gerulaitis* ir šuolininkas Bill Jankunis (Jankūnas?). Pirmasis Wimbledono varžybose įveikė čempijoną Arthur Ashe, o antrasis šuolyje į augštį Eugene, Ore., vietovėje pralenkė pasaulio čempijoną D. Stones rezultatu 7-5¾. Abu žymieji sportininkai yra JAV lietuviai. *B. Jankunis yra* buvęs Kolorado un-to studentas.

Toronto universitetą baigė bakalauro laipsniais: Antanas Edvardas Sileika (humanitarinius mokslus) labai gerais pažymiais; Tadas Stepas Macas (gamtos mokslus); Petras Raimondas Matijošaitis (gamtos mokslus). Visi jie studijavo Šv. Mykolo kolegijoje. Pedagogiką baigė Jūratė-Marija Sičiūnaitė (ne Sciuna, kaip per klaidą išspausdinta 26 "TŽ" nr.).

Papildomai sužinota, kad Toronto universitete humanitarinius mokslus baigė bakalauro laipsniu Rimas-Augustinas-Juozas Miečius, studijavęs Šv. Mykolo kolegijoje.

Patikslinimas. "TŽ" 26 nr. Toronto kronikoje paskelbtoje žinioje apie KLK Kultūros Draugijos susirinkimą praleista valdybos nario J. Andrulio pavardė. Valdyboje jis yra ėjęs *įvairias pareigas*, ilgą laiką buvo jos pirmininku; šiuo metu rūpinasi parengimų sritimi.

Nusiskundimai dėl pašto patarnavimo nesiliauja. Tolimo*sios V. Kanados vietovės* "TŽ" gauna tik už 2-3 kartais net 4 savaičių (Vankuvery, Kalifornijoj). Artimesnės vietovės gauna juos už 10-15 dienų. Pastaruoju metu sušlubavo "TŽ" pristatymas Hamiltone. "TŽ" išsiunčiami skaitytojams iš centrinio pašto Toronte kiekvieną *antradienį 2 v.p.p.* Laikraštis normaliai turėtų pasiekti skaitytojus iki penktadienio, kaip kad seniau būdavo. "TŽ" administracija yra daug kartų kreipusis į centrinį Toronto paštą dėl perdaug lėto patarnavimo, tačiau padėtis nepagerėjo. Buvo kreiptasi ir į pati pašto mi*nisterį M. Mackasey*, bet ir tai nepadėjo. Kol dalykai pagerės, vienintelis būdas pagreitinti "TŽ" gavimą yra siuntimas i klasės arba oro paštu. **Metinė "TŽ" prenumerata I klasės paštu — $23, oro paštu — $26.** Šie tarifai galioja iki sekančio tarifų pakėlimo.

Rita Lapaitė baigė žurnalistiką Western Ontario universitete Londone ir pradėjo dirbti kaip reporterė vietiniame dienraštyje "The Free Press".

Išskrido Europon Danutė ir Juozas Petroniai aplankyti savo dukros Rūtos ir praleisti atostogų. Keliolika dienų praleis St. *Tropez, Prancūzijoje.*

Benedikta Zubrickienė sunkiai serga Western ligoninėje.

Dar yra vietų į VILNIŲ

liepos 22 – rugpjūčio 5 (5 vietos)
rugpjūčio 2 – 16 (11 vietų)
lapkričio 4 – 12 (8 vietos)

V. Bačėnas Tel. 533-3531

ALL SEASONS TRAVEL, B.D. 2224 DUNDAS ST. W.
TORONTO, ONTARIO M6R 1X3

MONTREAL QUE

Šv. Kazimiero parapijos žinios

—Birželio 13 d. 11 v. pamaldų metu mūsų choras užbaigė giedojimą ir išsiskirstė vasaros atostogoms. Sekantį sekmadienį mūsų šventovėje 11 v. pamaldų metu buvo visai kitokia savijauta, nes nebuvo choro. Visi tikintieji, klebonas ir par. komitetas taria savo choristams nuoširdų ačiū už tą didelę auką, kurią jie atiduoda 11 v. pamaldų metu. Ačiū ir choro vedėjui — muz. A. Ambrozaičiui už vadovavimą chorui. Ta proga norėtųsi painformuoti parapijiečius apie atlyginimą. Vieni mano, kad choro vedėjas gauna už savo darbą atlyginimą, kiti — priešingai. Choro vedėjas gauna mėnesinį atlyginimą $120, išskyrus vasaros atostogų mėnesius.

— Džiugu, jog parapijiečiai jau pradėjo atsiliepti į klebono ir par. k-to laišką ir įteikti aukas vietoje rudens loterijos knygučių. Aukojo: M. Dailyda $50, V. Vilkeliai $25, L. K. Ambrasai $20. Didelis ačiū. Ateityje visų panašių aukotojų pavardės ir aukota suma bus stengiamasi paskelbti par. žiniose.

— Mirė Grasilda Fylerienė. Palaidota birželio 21 d. — *Stefanija Paz*nokaitienė palaidota birželio 22 d.

K. A.

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.
GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

"LITAS" ADRESAS: 1465 DE SEVE STREET
MONTREAL, QUE. H4E 2A8. TEL. 766-5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:	
Einamąsias s-tas	6,0%	Asmenines	11.0%
Taupomąsias s-tas	8.25%	Nekiln. turto	10.75%
Term. ind. 1 m.	9.5%	Čekių kredito	12.0%
Term. ind. 2 m.	9.75%	Investacines nuo	11%
Term. ind. 3 m.	10.0%		
Duoda nemokamą gyvybės apdraudą iki $2,000 už taup. s-tos sumas.		Nemok. gyvybės apdr. iki $10.000 už paskolos sumą.	

KASOS VALANDOS:
1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 12 iki 8 v.; sekmadieniais nuo 10.45 ik 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo gegužės 15 iki spalio 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.
3907-A Rosemount Blvd.: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 v. vakaro ir penktadieniais nuo 1 iki 8 v. vakaro.

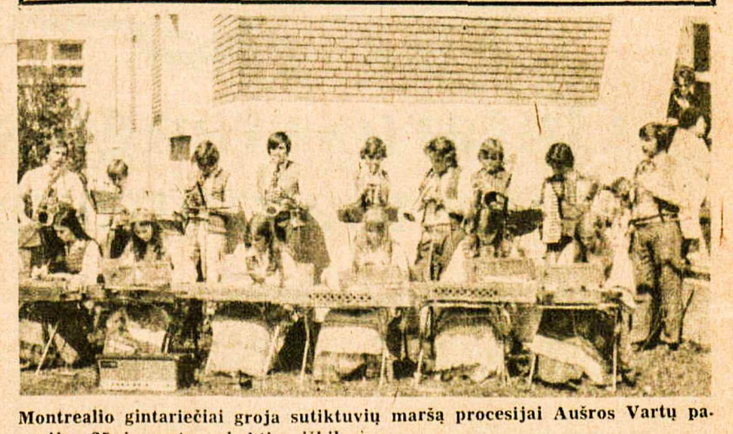

Montrealio gintariečiai groja sutiktuvių maršą procesijai Aušros Vartų parapijos 25-rių metų sukakties iškilmėse

Lietuviška sodyba tautybių centre

HAMILTON, ONT. Dideles iškilmes turėjo Hamiltono lietuviai Daugiakultūriame Centre. Čia birželio 18 d. 4 v.p.p., įvyko iškilmingos lietuvių kampelio atidarymo ir šventinimo apeigos. Jas atliko AV par. klebonas prel. J. Tadarauskas. Liudininkais buvo visų trijų Kanados valdžių atstovai: federacinės — J. C. Munro, darbo ir daugiakultūrių reikalų ministeris, kuriam atstovavo F. Viola, provincinės — Philippe LeBlanc, daugiakultūrės veiklos direktorius, savivaldybinės — Mrs. A. Jones, Hamiltono - Wentworth rajono savivaldybės pirm., kuriai atstovavo Ancaster burmistrė Mrs. A. Sloat, T. Donaldson, buvęs šio Centro direktorijos pirm. ir šio Daugiakultūrio Centro išsirūpintojas, Mrs. M. McCormick, pirm. Carling Community Arts Foundation, kuriai gražiai atstovavo tos komisijos narė J. Kaknevičienė, ir pati šio projekto iniciatorė bei įvykdytoja, ką tik užbaigusi savo dviejų kadencijų Bendruomenės v-bos pirmininkavimą L. Skripkutė. Ji naujosios valdybos buvo paprašyta užbaigti savo pradėtą projektą.

Susirinkusiems pristačius oficialiuosius liudininkus, mūsų mergaitės papuošė juos raudonomis rožėmis. Iškilmės pranešėja V. Stanevičienė supažindino pirmiausia visus su šiuo projektu. Angliškas jos kalbos tekstas labai ryškiai nusakė lietuvio būdą ir papročius, surištus su savo namais bei sodyba. Tada poromis buvo iškviesti liudininkai perkirpti tautinio kaspino ir oficialiai atidaryti lietuvių skyriaus. Dabartinis KLB Hamiltono apylinkės valdybos pirm. K. *Deksnys perskaitė lietuvių skyriaus* atidarymo deklaraciją, o liudininkai su specialia plunksna pasirašė gimimo metriką. Jiems visiems buvo įteikta po lietuviškos sodybos auksinį raktą, kuris, anot dr. V. Kvedaro, turėtų būti simbolis rakto į visų lietuvių širdis.

Ta proga J. Kaknevičienė buvo atsivežus iš Carling Community Arts Foundation atžymėjimą L. Skripkutei už jos ypatingą veiklą ir atliktus darbus daugiakultūrėje srityje, kurį čia ir įteikė. Buvo pristatyti iš publikos kaikurie atpažinti svečiai — Multicultural Centre direktorius T. Marunchak, daugiakultūrės tarybos pirm. Mrs. P. Jones, "The New Prospective" redaktorius J. Cannon, KLB pirm. J. R. Simanavičius ir kt.

Lietuviškasis skyrius turi didelį iš medžio išdrožtą "Lithuania" įrašą. Lietuviškoje metrikoje įrašytas ir "Vilnius" vardas, bet jo kolkas dar nėra pačioje sodyboje. Kai tik pradarai 35 Catharine St. So. Multicultural Centre didžiąsias duris, tuoj į akis krinta mūsų trispalvė, stilingos lietuviškos statybos namo fasadas, puošniai, skoningai tautiniais drabužiais aprengti manekenai — berniukas ir mergaitė ir gražus "Lithuania" įrašas. Dar arčiau priėjęs pastebėsi ant stogo išdrožinėtus žirgelius, stilizuotai išpjaustytas priebučio skobnias ir tautinio rašto langų uždangalus. Ten yra ir nelaistomas rūtų bei lelijų darželis.

Statybinio intereso žmogus stebės, kaip nutašyti ir sukrauti namo sienojai ir kaip sukryžiuotos namo kampo sijos. Visą tą menišką darbą atliko torontietis P. Imbrasas. Prie to yra prisidėjęs savo patarimais, talka ir K. Mikšys. Tai tikrai pavykęs projektas, *kuris pateisina kad ir* didesnes išlaidas. Jis ilgai kalbės apie Lietuvą ir lietuvius Hamiltone.

Kaikurios tautybės irgi jau turi įsirengusios čia savo kampelius. Tai daugiausia stiklinės spintos su tautiniai eksponatais ar ant sienų nupieštais savo valstybės žemėlapiais, dėl kurių sienų jau dabar pradedama ginčytis su kaimynais. Lietuvių pa*sirinkta projekto idėja gana originali*, tautiškai būdinga ir meniškai realizuota.

Buvo trumpas ir meninis lietuvių pasirodymas. Mergaičių choras "Aidas" padainavo keletą dainų, sol. V. Verikaitis su choru atliko porą solo dainų. Mažieji "Gyvataro" šokėjai, vad. I. Jokūbynienės, pašoko tautinių šokių. Iškilmės užbaigtos Lietuvos ir Kanados himnais. Po to svečiai buvo pavaišinti lengvu užkandžiu ir šampanu. Suirinkusius kanadiečius svečius prel. J. Tadarauskas rado progą apdovanoti anglų kalba išleista knygute apie Nijolę Sadūnaitę "No Greater Love".

Multicultural Centre leidžiamame laikraštyje yra įdėta daug medžiagos apie Hamiltono lietuvius, kuri yra paimta, atrodo, iš jubilėjinio Bendruomenės leidinio "Lithuanians in Hamilton". Centro bibliotekoj pilna etninės spaudos anglų ir kitomis kalbomis. Jieškojau, bet neradau nieko lietuviško. "Lietuvių Dienos", lietuvių-anglų kalba leidžiamas žurnalas, čia labai tiktų, tik reikia, kad kas jį užsakytų. (Minėtam Centrui yra siunčiami "Tėviškės Žiburiai". Kurgi jie dingsta? Red.).

K. Mileris